Sin portada.

con el forro despegado M. S. Lº pergº con 129 hojas foliadas
~~[illegible]~~ completo.

R—

Proloquium.—

Altitudinē diuitiarū sapiētię et sciē diuę ingre-
dimur mare altū et immēsū. sȝ ingredimur quęs
tenui cymba, fauēte diuę spūs aura, et aurea du-
cēte luce quę in sacris lucet scripturis. clauū reget
ut solet S. Thomas et SS. PP. ac Theologorum manus et ne
ad sirtes aut uada impellat, modico utemur ingenij
nri bello, interdū remo. Thesauros sapiētię abscon-
ditos in Deo, cuius apud Isaiā nō ē inuestigatio, nos
inuestigare nō inficior. sȝ qm. multa sapientia
Dei ē et sine numero ut Ecclesiasticus testat et
regius Psaltes nec celari oib poterit nec abscōdi
nobis qui paupertatis nrę scii, diuitias sapiētię
diuę concupiscim, et anhelam, ad emolumētū nrū sȝ ad
gloriā ipsius Dei, cuius ē quid quid boni ē et sapiē-
tię

Hęc 1o inuestigabimus U. in Deo sit. 2o quid sit.
3o quotuplex. qui edisserēdi ordinē a D. Thoma rite
usurpatū amplecti solemus. et qm. scholasticorum
emolumētū sēper duxim, et operę nrę pretium,
eo solo cōtēti sorores illas quarū amore capimur
breuitatē et perspicuitatē ubi famulari faciēm,
in disputationibus nris. quę dificilia ss. et muneris et scholę

nrę ppria curabim, ut facilē habeāt explicatuē
quę n faciliā ss. l. aliena quis pulchra et quę
ornatū deservat s nris prebere absciridem, aut
remittem. ita fiet favente deo ut cū hoc curriculo
vitis fere mediā p̄te ttt̄ria de vīnē absolutā dedim,
totū hoc de scīa divī opus absoluam. laudēt alij
plixas theologię nrę uestes quū et quā preciosas
n̄ solū ad talos sd ad terrā pfluētes; suspiciant
in eis aureā erudit̄ et recōditis ss. q̄ppe
ocultiorū fodinis erutā et accurati aurificis arte
laboratā; uenerēt̄ gematū ssē sacrę splēdorē, sine
precio, sine numero. ego quoq̄ laudo suspicio et
ueneror sd theologiā amo succinctā facile et leuē
ut abulare possit, ut properarē possit, ut currere pos-
sit ad metā instituti nri. magnus ē ornatus n̄ or-
nari alienis, uenustas sine fuco emēdicato gratior
et uera illa pulchritudo quę rei ūdequaq̄ congruit.

quoad methodū a nobis servādū in hoc tracta-
tu nihil prefari oportet cū eadē futura sit quę
nuim, in alijs sd quoad eā q servabit s. T̄ho obiter
aduertēdū ē id qd ipse in prefat̄ huius q. 14
animaduertit. s. post cōsiderat̄ eorū quę ad
divīā substā pertinēt de qua in pręcedētib, ege-
rat statim a q. 14 ipsū disserere de iis quę per-
tinēt ad operat̄ ipsius. quarū i.a et pręcipua
ē actus intelligēdi neve divī scīa. nec mom̄ū ha-
bet obiectūs aliquorū ē qd prius de vita substī

quę

quę in nobis prior ē q scīa et intellectio agere
debuerat; cū pręsertim S. Dion. de vita dei
tractaverit in cap. 6. de divis nominib, et in
7. de sapientia quę ē vitalis operatio. imo
cū ipse S. Tas 1a 2ae q. 18. ar. 2. fassus sit vi.
tā substalē ee priorē operatē vitali. — 2o qd
intellectualitas radicalis substalis et intellec.
tualitas foralis i. rao forlis seu virtutis intellec.
tivus cōsiderari et tractari a nobis debuit quā
rao intellectus quę ē actus 2us et posterior il.
la —

Qd obiectes ipse, si bene res perpēdatur n̄ habet
aliqd momētū qā l. rao vitę radicalis substalis et
rao vitę actualis n̄ distinguūtur in deo ut aliqui
autumāt, l. si distinguūtur rōe ratiocinata ut
nos pbabim in suo loco disp. 1., nihil specia.
le, dm. occurrit de essa diva quatenus ē quasi
radix intellectus quę ē vita actualis prętere ea
quę dicta manēt de eadē essa quatenus ē ulti.
ā radix aliorū atributorū et id qd dicetur de in.
tellectu in hac et sequētib q. et qd recētio.
res aliqui credūt id a d. Ta factū magno myste.
rio nēpe ut ostēderet in deo n̄ ee vitā radica.
lē; legāt ipsi prefatē qis 54ę apud d. Tā ār. 1
3e ubi sic incipit: considerabis ijs quę ad substam angeli

pertinet pcedere e ad cognit.e ipsius. et indubitari n pst in agelis ee virtu radicale et intellecti. uu radicale subst.le q &c. — neq ite necesse fuit premittere q.e de pot.a seu virtute intelligedi qi ut initio ett.us de trin.e ostedim, actus 2us intelli. gedi et actus 1us sive virtus aut pot.a n distinguitur in deo pptea qd in eo n dat.r intelligere per modu actus 1i —

hec u tota series cotenta sexdecim articulis e. in ar.o 1 diserit S. Th.as a sit intellectio et scia in deo et ibide in responsionib, ad 1u et 2u et 3u docet quid n sit. deinde quid sit exponit partim in illa responsione ad 1u, et partim ar.o 2. et 3. et 4. declarās eius quidditate in ordine ad obiectum precipuu aut 1riu qd vocat. et in reliquis usq ad 14u in ordine ad obiectu 2u sive 2rium. ac deniq in ar.o 15. et. 16. explicat qualis sit. neq nos alia cuiusq ar.i scholia seorsim tradem, qd more nro disp.s inserem, que dificilia sint in litera aut textus explicat.e, faciliora remittem, interpretum recētiorib —

Disp. 1. declarat.r v. sit et que diuina scia in ordine ad ipsum deu —
ex ar.is 1u et 2u et 3u et 4u et 5u —

Qm S. Th.as in reliquis prioribus ar.is docet in deo esse sciam qua seipsu n tm intelligat sed comprehedat; et in ar.o 7. ea sciam n ee discursiua; et in ar.o

3

qe n̄ distingui ab ipsa essa diuia: quo omnia pertinet ad sciam Dei in ordine ad ipsu deu sine respectu creaturaru quoqs. extra deu. hec omnia complecte mur hac disp. ut inde gradu faciam, ad ea de clarada que conueniut diuiē sciē cu ordine ad crea turas sine obiecta 2a riu

Sect 1. qua certu ex diuia fide sit ee in Deo sciam undequaq perfectissa

Duplice errore in hac re S. Tas refert et refelit q. 2. de ueritate ar. 1. nepe in deo n̄ ee pprie sed metaf. sciam sic ira et similes affectus: et deu n̄ ee fnalit sciete sed cālit ex eo qd sit ca scia cre aturaru. sed stultu ee qui deo sciam neget tes tatus e Dauid psal. 13. et 52. dixit insipies in corde suo, n̄ e deus. ubi grece habet n̄ e uides qr uides et deus ide e. Hebraice n̄ e iudex. iu dex aute n̄ e nisi etia scies sit, quin etia S. us augus lib. 67. qu. q. 46. dicit nemine, qui Atheus n̄ sit, ausu fuisse negare omnia ee co dita a Deo sine. i. scia

uerū n. n̄ in Deo ee scia et undequaq per fecta cstat ex fide nra et lumine nāli. hec asso omnes tres q. ses in se ctinet. in quib probadis et co firmadis multu teporis et opere ponit aliqui recentiores, sed omnit a nobis particulatim pr. in hūc m̄, q̄ q̄ē nepe fide diu cstare in Deo esse

sciētiā demonstrat plurima sacrę ssę testimonia psal.
146. sapiētię eius nō ē numerus; eclesiast. 23. et
Danielis 13. qui novit omnia āteq fierēt. proverbio.
rū 8. sapiētię 9, ad Colocēses 2º; et in alijs
locis. lege S. Dionisiū toto cap. 7. de diuī nomi.
nib, S. Tho lib. 1º 3ª gētes cap. 44. et thölos in
hoc et alijs locis. quin etiā hāc veritatē nō solū
docet sacra ssª sed etiā demonstrat his ratō, i a.
priō David psal. 93. dixerūt nō uidebit deus nec
intelliget deus iacob., intelligite insipiētes et
stulti aliqdo sapite; qui plātauit aurē nō audi.
et, aut qui finxit oculū nō uiderat qui docet
hīē sciam &c — 2º in psal. 138. pbat ex crea.
tione his: mirabilis inquit, facta ē sciā tua
ex me, i. ex me qui tuū opus sum, ut Basil.
et alij apud geneb. exponūt. qua de re late plu.
res dixeruerūt; Cicero de nā deorū, lactā.
tius lib. de opificio dei, et galenus lib. de usu partiū
3º apud ieremiā cap. 10. demonstrat ex creatione
universi sic: facit terrā in fortitudine sua, pre.
parauit orbē in sapiētia sua et prudētia sua
&c.
Iā pbatur nimirū qd ex fide liqueat hāc dei sciā
ee undequaq perfectā ostēdūt hęc et alia plura
testimonia psal. illo 146. sapiētię eius nō ē nus
i. nus aut mēsura, eclesiastici 15. qm multa
sapiētia dei &c. Isaię 40 nec ē investigatio
sapiētię eius, ad Romanos 11. o altitudo sapiētię

et sciẽ dei nomẽ .n. diuitiarũ apud sacrã ss

ingẽtẽ copiã et plenitudinẽ signt usitata óculis

norma. quin imo fides etiã docet hominẽ nãli

cognosci posse deũ habere sciam. sapiẽtię 13.

uani sũ. õnes hões in q̃ n̄ ẽ sciã dei. et de iis q̃ uidẽt

dẽto bona potuerunt intelligere eũ qui uere ẽ

nec operibus intẽdẽtes agnouerunt quis esset arti-

fex &c.

3° deniq; p̃b̃ ass^s nrę 5. euidẽs ee lumine

nãę in deo reperiri sciam pr. 1° ex sacra s.ª psal. 93.

et 13. et 52. quib; locis insipiẽtes et stulti appellãtur

hões qui sciã in deo negãt. qd si stulti et insipi-

entes maxime q̃ rẽ euidẽtẽ n̄ uidẽt. lege Basi-

liũ et Chrysostomũ in illa u̾ba psal. 13. citati

dixit insipiẽs in corde suo &c. ubi notãt .n. ee

ici sermonẽ de hõe qui amẽs ẽ nã sua q̃ malicia

et Augũ qui obseruat ibidẽ neminẽ fuisse ausũ

id u̾bo dicere se solũ cogitare. lege Trismegistũ

cap. 9. Pimãdri n. 9. ubi ait (Deus n̄ ut ali-

quib; placet ẽ expers intelligẽtię: nã superstitiõe

excęcati ita loquunt aliqui) Deinde p̃bari so-

let ex p̃sensu õniũ gẽtiũ. de quo plura legi

poterunt apud eugubinũ in lib. de perẽni phia

uidelt ex Sibila lib. 1. sibillinorũ oraculorum;

ex gẽtiũ oraculis que referuntur in lib. oraculo-

rũ ex zoroastre, ęgyptiis et gręcis —

ptea rat^s demõstratur plurimis apud s.tos p̃res et

theologos, qualis est illa D. Aug. lib. 1. de doctr.
christiana cap. 7. nempe deum ab omnibus cogitari ut
aliquid quo nihil melius neque sublimius et ideo
praeferendum esse omnibus rebus corporalibus et spiritualibus,
et in cap. 8. probat viventem praeponendam esse non
viventi, et viventem intellectualem viventi vegeta-
tivo et sensitivo, et viventem intellectualem immu-
tabilem ei qui mutabilis est, videlicet inquit ei
qui aliquando sapit et aliquando desipit, quod haec sapientia
immutabilis quae est vita intellectualis perfectissima
tribuenda deo est.
2° probari solet cum D. Th. 1° c. gentes cap. 44. et
in 1° dist. 35. et aliis quia evidens est deum esse ens omnino
perfectum in tota latitudine entis ergo talem debet esse
formaliter intelligens quod etc. maior probatur et maior probatur de-
monstrative ad quam refert D. Th. nam cum deus sit a se
ipso sine principio non potest habere terminum aut limitem
in ratione entis alioque adeo non potest non esse omnino perfectus
in tota latitudine entis, et minor probatur probatur quoniam ad
ens quod est omnino perfectum in tota latitudine entis
pertinet ut habeat in se formaliter omnem perfectionem
simpliciter simplicem et eminenter alias omnes quae
non sunt simpliciter simplices sed scientia est perfectio simpliciter
simplex ut constat ex S. Anselmo in monologio
cap. 14. et communi consensu theologorum asserentium perfectionem
simpliciter simplicem esse illam quae melior est ipsa quam non
ipsa, sed melius est esse formaliter sapientem quam non sapientem
formaliter quod etc.

q̄a post vao eviddes ꝯmit[us] ex creat[ur]e huius universi cũ tãta pulchritudine atq; mirabili ordine partiũ. de quo lege Molinã a q̄ 2. d[ist]. 1 ar. 5. vbe 4. et Suar. tomo 2. met. disp. 29. sect. 2. a n. 9. et legiũ in ttt. de providẽtia nu. minis late hãc vẽ edisserẽtẽ. etenim tãta va. rietas et pulchritudo verũ casu fieri nequa. q̄ potuit nec ab artifice cognitiõis expertẽ. adde res intelligẽtia preditas vt h̃ie et ãgeli crea. vi ñ potuisse nisi a p[ri]ncipio q̄d eas in se ꝯtineat eminẽt[er]. gradus autẽ intellectualis q[ui] per. fectior ẽ q[ua]m intellectualis in hoc eminẽt[er] ꝯ. tineri ñ pot. adde itẽ ex modo operãdi recte ꝯuinci deũ ee sciẽtẽ q[uod] m[odu]s operãdi ppter finẽ qualis ꝯuenit soli agẽtib[us] intellectu et vo. luntate preditis ẽ perfectiss[imu]s õniũ. de quo le. gẽdi Coim[bricens]es 2o phi. q. 1. cap. 9. c.

Adverta tn apud D. Thomã hic ar. 1. et in 1 dist. 35. q. 1. ar. 1. et de veritate q. 2. ar. 2. et in alijs locis dari vnem dificilẽ huius ass[ertionis]. in qua explicãda et sustinẽda multũ laborãt aliqui recẽtiores, nimirũ hãc. cognoscẽtia distinguũt a ñ cognoscẽtib[us] eo q[uod] ñ cognoscẽtia tm. habeãt suã fram, cognoscẽtia v[er]o preter suã fram, apta sũt habere fras alioru sine ma s. spes intẽtionales. nã spes rei cognitae sũt in

cognoscere. atq; hinc infr. ut na rei cognoscetis sit magis coartata et limitata quo quis recipit fras aliarum rerum, natura cognoscentium ht maiorem amplitudinem videlt qui illas recipit. et qui deus e in summo immalitatis gradu sequitur qd sit in summo cognitis. etenim si in substantiis creatis immalitas structam ht vitam cognoscitivam, in deo in quo e immalitas et spualitas in summo gradu, in eodem debet ee intellectualitas. de cuius vois rei et explicat modi. or sese offeret ocasio ~~in~~ in ma de angelis cum diserams an sit de roe cuiusq; substantiae spualis ee cognoscitivam eo ipso qd spualis et immalis sit.

Sect 2. scia in deo ee ita perfectam ut seipsum non tm intelligat sed etiam comprehendat.

§. Tas in ar. 2. probat deum seipsum cognoscere; et bene ait doctrinam ee fidei ex illo 1. Corint. 2. quae sunt dei nemo novit nisi spus dei. cui addi pt illud math. 11. nemo novit filium nisi Pater. neq; Patrem quis novit nisi filius. lege Augum 15. de trine. cap. 6. ubi dicit stultum et impium ee sapientiam qua deus e scire alia et seipsam nescire. quin etiam hoc esse evidens lumine ng pt. ex coi gentium consensu ex sibilla lib. 1 suorum oraculorum, Zoroastre apud eusebium lib. 1. de praeparat. evangelica cap. ulto, Arist.

lib. 12. met. et si ubi ait manifestiss^m itaq̃ est illud intelligit quod diuiniss^m etc. et 1^a de diui mente seipsã quæ intelligit. et eidẽ rat^e demõs trari pot quib⁹ usi sumus in sect^e præcedẽti nẽ mirũ quia cognitio sui ipsius ẽ perfectio simplr simplex atq̃ adeo negari n̄ debet ipsi deo. et ex alijs 1ª dicẽdis.

Deinde in art^o 3° docet deũ a se ipso cõprehẽ di et probat ex illis vbis 1^e ad Corint. cap. 2. nobis autẽ reuelauit deus per spiritum suũ, spũs .n. õ nia scrutat^r etiã pfũda dei. i. pfũditates dei ut Caiet^{us} ibi et alij observãt: scrutari autẽ pfũda siue abstrusa et recõdita ẽ ultimo õnia diuĩ cõprehẽdere. lege D. Augũ super psal. 82. ubi ait: scrutari ẽe nihil relinquere quod n̄ sciat; et Anselmũ, Ambrosiũ, Cyrillũ, Hilariũ et plures alios PP^{es} qui ex loco citato probãt spũ sctũ ẽe deũ quippe qui possit scire õnia quæ dei sũt. lege itẽ alios qui expresse docẽt deum sibi soli notũ ẽe i. cognitiõe perfectiss^a quæ sit cõprehẽsiua ut Martialis in epistola ad Bur degalẽses cap. 10. Tertulianus cap. 10. apologe tici, Minutius felix in octauio, Naziãzenus orõe 2^a de theologia, Cyprianus lib. 1. de bap tismo xpi, Cyrilus Hierosolimitanus catechesi 6. et Alexadrinus lib. 1. in Joãnẽ cap. 22.

Chrysostomus hom. 15. in joan̄e, Aug.us lib. 4 de genesi ad literā cap. 6. et lib. soliloquiorū cap. 31. et isidorus q. 42. in exodū et alij quī l. in hoc loco l. in q.e 12 huius a. 2.o adduci solēt.

pr. q̄ cōprehēdi aliqd obiectū ē illud cognosci quātū cognoscibile ē ex nā rei ut s. t. in hoc art.o 3. ex d. Aug. ep.la 112. cap. 9. tūc n. obiecti cognoscibilitas ita exequat.r cognit.e ut nihil lateat cognoscētē, sd deus ita se cognoscit q̄ seipsū cōprehēdit. ma. et 2.a p̄bat pr. mi. q̄ cognoscibilitas seu cognoscibile ē passio ētis atq. adeo quo magis aliqd obiectū fuerit ens eo magis erit uerū et cognoscibile, sd deus ē ens in sūmo gradu q̄ similit̄ obiectū cognoscibile in sūmo gradu, sd n̄ ē sūme cognoscibile ab aliqua creatura q̄ erit sūme cognoscibile a seipso. neq. n. dari p̄t sūme cognoscibile nisi det.r etiā sūme cognoscitiuū. — p̄t. q̄ deus n̄ p̄t ee magis cognoscibilis q̄ ē cognoscibilis ab ipso i. q̄ seipse cognocere p̄t: n̄ n. a creatura plus cognosci p̄t q̄ ab ipso neq. ipse plurib. repetitis cognit.bs cognocere seu penetrare p̄t plus de seipso quā unica simplicissa cognit.e q̄ deus n̄ multiplicat cognit.es cū in una reperiat.r perfectio omniū possibiliū et excogitabiliū. atq. ita necess.u ē ut seipsū deus cōprehēdat. i. sua cognit.e adequet atq. adeo uelut exhauriat totā cognoscibilitatē suā qd ē se metipsū cōprehēdere

t.

sect

Sect 3. quid sit divi scia generatim exponitur.

Ostendimus in sect. praecedenti scia divi in Deo esse comprehensivam et oio perfectam et quae ad existentiam divinae sciae pertinent explicuimus, modo quid illa sit generatim et cursim exponemus ob iis quae de aliis attributis prius disseruerat S. Thomas in prioribus huius et prima q. ut statim in sect. sequenti peculiare atque difficile nodum explicemus, ab art. 4 nempe v. intelligere sive scia dei sit eius substantia.

1 q certum apud omnes est sciam dei esse ens increatum et a se existens cum in Deo quidquid est eam perfectionem habeat eo quod divinum sit. quare necessarium est ut divinae sciae conveniant omnes perfectiones quas secum affert ens a se.

2o certum etiam est sciam divinam esse ens per se seu substantiale ut S. Thomas observavit ar. 1 ad 2um. quod non tamen est intelligendum realiter et identice sed etiam formaliter et essentialiter, nam v. g. relatio qua refertur substantia his ad Deum non distinguitur realiter ab ea ut ostendimus in logica cap. de relat. atque adeo realiter et identice loquendo relatio illa est ens per se substantiale. ceterum formaliter et essentialiter est accidens at vero scia divina non ita solum est substantia realiter et identice sed formaliter et essentialiter

1° qa fr̄alit ut talis ē includit fr̄alit et essẽr
essᵃ siue substᵃ diuᵃ. nullu autē acc̄ pt in
cludere ess^er aliquid substˡᵉ. 2° qa scia diuᵃ et
alia ōnia atributa ht existᵃ a se q̄ ex ip
so n̄ ht limitē in rōe existᵉ cu n̄ habeat eam
a aliqua imātelo existᵃ parse. 3° q̄ nullu acc̄
etia fr̄alit loq° ppter imperfectᵉ suā ht locu
in deo de quo ad q̄ 3ᵐ huius 2ᵃ pᵗᵉˢ latius agetur
3° etia ꝯstat eā ēē ens spūale q̄ ens corporeu
ob suā imperfectᵉ et dependentia a ptᵇ extensis &c.
ē perfectio 2ᵘ quid, at in deo quecūq perfec
tio q̄ fr̄alit reperit ē perfectio simplr sim
plex. quin imo scia et reliqua ōnia diuᵃ h̄t
summu gradu immaterialis et spūalitatis
4° itē liquet sciam ēē ens uitale imo uitam
ipsā actualē dei cu ōnis scia sit actus uitalis
et in deo sola uita intellectualis detur uidet ēē
que ē ōnium perfectissᵃ et conuenire ei enti qd ē
in summo gradu spūalitatis et immaterialitatis. di
xi autē ēē uitā actualē qa n̄ ē in deo uita pōa
lis. i. pōa uitalis ut ostēdimus in ma de trine dei
1 sect. 3. cap. 7. 1° ibi q. 27. ar. 5. corp. et ad 1ᵘᵐ et
in aliis locis ibi citatis. neq. n. intellus per m̄u
pōe pri cognoscitiui datur in deo in ordine ad
actus essēles quasi producendos ab intellectio per m̄u
actus 2ᵘ q̄uis in ordine ad actus notionales qui
etiā ꝯs. sūt uitales producti per actᵉ uitalem

deto

dat̃ primum ꝓductiuũ et ꝑoa in deo q̃ nega
ri n̄ pot ee uitalẽ ut ipse ex dictis ibidem
disp. 10. sect 6. et 7. a n̄ dat in deo ens uitale
radicale aliq̃ adeo uita radicalis perqer ac
tuale q̃ declaratã in sect.e sequenti declarabit
ex hac doctr.a colligit aliqui recẽtiores ui
tã diuã aut ens uitale diuũ n̄ ee positũ in
eo q̃d seipsũ moueat prio l. ꝑoa uitali per
actũ uitalẽ s.d in hoc q̃d n̄ moueat ab alio
neq̃ moueri queat, ut poss. et mouere oẽa
quæ uitã n̄ hent. et sequẽt aserũt q̃d ratio
uitæ abstrahat a deo et a creaturis n̄ consistit in
prio mouẽdi se per uerã actũ s.d in eo q̃d ui
uẽs existẽs in sua perfect.e ac nali statu n̄
moueat ab alio s.d ab intr.co et a se siue id sit
per solã motionẽ inseã nonalẽ sibi identificatã
siue per phisicã et distinctã quæ sit realis ꝓ
ductio ut id contingit in creaturis ob earũ im
perfectẽ — huic q̃ doctr.e ꝓpe actio, eẽ diuĩs
imagat libẽt asẽtiar: s.d q̃m in deo s.t etiã
actus nonionales uitales et in ordine ad eos
uera et realis ꝓductio et actio, itaq̃ priũm
ꝓductiuũ et ꝑoa uitalis ꝯcedi debeat, n̄ ui
deo cur negari oĩo possit in deo priũ uitale

quo Deus, v. g. Pater moueat se uitali product.e sui filij quē ostēdim.s in eadē m.a disp. 2. ee mim immanentē sed ut in ipso patre uit uenit ōni uro act.us et product.us uitalis imma nentis

5.o sciam dic.t n. ee aliquid ex n.a rei distinctū a subst.a diu.a ut de hoc et alijs atributis et re latis diuinis perperā dixit Scotus in 1. dist. 8. cōs tat etiā ex dictis in eadē m.a disp. 2. leg. Philosoph. et nros recētiores ad q.e 28. 1.æ p.tis ubi late Vasqq disp. 116. q.a Scotū agit

Sect 4. V. scia Dei sit ipsa ess.a seu natura Dei, seu saltē sit uere diuina ess.a aut naturam

Cuius quersiæ ocasionē nobis obtulit ar.tus 4.us q. 14.æ cuius titulus ē V. intelligere Dei sit eius subst.a et res ipsa de qua nūc agit ne pe qd sit scia Dei. ad qd intelligēdū maxime deseruiet quæ in expediēda hac diff.e dicturi sumus opere uiss.e quidē si nra sferas cū aliquorū recē tiorū scriptis qui eā latiss.e psecuti ss., esto lō gius q solem, si morē nrū breuitatis ubiq, co mitā inspicias, sed ut cū perspicuitate q impri mis optam.s fiat, aliqua fūdam.ta prius supponem.s

§. 1.us fūdam.tū 1.ū de ordine diuinarū perfect.ū

quis in Deo perfect.es ōnes et atributa ī solū

rea

realit ut supposuim, et etiā ess[er] includāt ut

retigim, in mā de triñ disp. 2. et ex pfesso trac.

tabit cū priores huius 2ᵉ q[uaes]tis q[ua]es exponamus,

adhuc qū qd a nobis distinguit cū fūdam[en]to in re

ipsa, quqri solet v. aliquē ordinē intersese ser.

uet. ita ut aliqua illarū perfectū alias pra.

supponat et ab ipsis nrō m[od]o cog[nosce]di quasi oriant

tāq a radicib. que ea noc[ari] 2ᵉ st. alia quq

quasi dimanāt 2ᵉ appellēt.

pars affirmās plurimū defēdi solet et merito

propter hqc argā[ment]a quia locus ille exodi 6. ego dns

qui apparui Abrahā isac et Jacob in deo ōnipo.

tēte, et nomē meū adonai ñ indicavi eis. ita

exponit a sanctis pp[atri]bus et theolis cōit ut sē sus

sit dipoam esse ēueni atributorū manifestatā

a deo fuisse illis ñ tū ess[enti]ā quq noē illo qui ē

signit. lege de hac re vasq. ī pᵗᵉ disp. 59. et alios

cōmētatores d. th. ad ar. 11. q[uaes]tis 13. in ī pᵗᵉ, lege itē

S. Athanasiū dialogo 2. de triñ a quo hqc ar.

gumētatio desūpta ē.

deinde plurimi pp[at]rū ess[entia]m et alias perfect[ion]es diu[inas]

cū ordine ā ro[ti]o distinguāt ut p[ate]t ex augusti. lib.

xpianor. quqstionū ad gētes q. 3. ubi plurima

pro hac sētia cca essā et uonitatē dicit et inter alia

hqc. si uō ditas dei ex ess[enti]a ē, ess[enti]a autē ñ ex uoni.

tate. quq[ri]s Vacrāc. ord. 34 quqrē ta de ethopia

pag. 4 et orōe 38. n longe a fine, et orōe 42.
et cū eo Nicetas, gregus Nizenus lib. de eo
qd n 38. tres dij col. 4., Cyrillus lib. de sacross.ta
trinit.e cap. 3. D. Maximus in 118 quq ab ipso refert Eu.
timius in panoplia p.te 1.a titulo 3 cap. qd incipit
in deo et qui e X. Damascenus lib. 1 de fide c. 4.
et cap. 12. et 13. quorū vba breuitatis cā n re.
ferimus.

cū his PP.s sentiūt scholastici altisiodorēsis lib.
1 sūmq cap. 3 q. ult.a, Alēsis 1.a p.te sūmq q. 52. mēb.
1. Alberus in 1.o dist. 2. cap. 19. Hēricus a gāte 1.a p.te
sūmq ar. 25. q. 2. ad 1.u et ar. 32. q. 2. ad 3.u et q. 4.
et ar. 33. q. 2., Scotus eod. 1. q. 2. ar. 1. Capr. in 1.
dist. 8. q. 4. ar. 1. ex mēte D. T. ait atributa se ha
bere ad diu.a ess.a st perfect.es 2as, Aureo. 1. dist.
22. q. unica ar. 3. Car.us 1. p.te q. 1. ar. 5. initio et ibi
dē Vañes, genebrardus lib. 1. de trin.t fol. 61. et lib.
3 in expositi.e simboli Athanasij n. 19. Molin.a 1. p.te
q. 2. ar. 3., Vasq.s ubi s.a et alij recētiorū quis in
m.o explicādi n parū uariēt. deniq Capr. ubi s.a re.
fert ex Auerroe 11. met.e, cōmēto 39. atributa ex dis.
positi.e idcircō ess.e, et ex Auicena 8. met.e capite
ea pprietates i prij, et ex Algacel 3.o suq met.e cap.
1. ea eius designat.es

rāo deniq doctr.e hicius ea e qd deū in hac
uita n intueniur ut e in seipso sd abstractiue cog.
nocimus ex creaturis et per ordinē ad illas. cū

ut in creaturis u.g. in angelo ess.ᵃ praeter suam li-
mitat.ᵉ distinctam a suis pass.ᵒ et proprietatib. cog-
noscam, atq. adeo cum ordine prioris q.ᵃ illas, hinc
e ut cum aliqua proporcione divina essᵃ quasi ra-
dice recipiam, nempe et in angelo intelligim. esse
ab alio s. a Deo participatum, spirituale, limitale
intellectiuum &. sic etiam ee divinum a se perse in
se, et se, et praeter se qd negatᵉˢ omnium carum
affert et inde intelligim. debere ee necessᵘᵐ spi-
rituale, intellectuale, infinitum, aeternum bonum
&c.

dices forsasse in creaturis u.g. in angelo eiusmⁱ
perfectᵉˢ n solum distinguntᵘʳ essᵉʳ sed etiam realiter ergo
ad minus distinguentᵘʳ essᵉʳ siue fralitᵉʳ in Deo i.
ita ut una n includat essᵉʳ in alia. — R.eo
ita nr. Vasq. et recentiores aliqui opinant ut
notauim. in ma de ui.a disp. 2. et serio agit
c.a q.ᵉ 3.ᵉ d. 1. sed quis conceptum essᵉ includant
omnes illae perfectᵉ et includantᵘʳ essᵉʳ adeo adhuc
quatenus distinguntur roe ratiocinata s.m conceptus
explicitos una perfectio praesupponit alteram et ab
ea vᵗq a radice oritur ut pass.ᵉˢ entis uerum
et bonum quis includat et includantᵘʳ essᵉʳ in e-
te, intelligitur quasi dimanare ab illo

§ 2. conceptum essᵉ adequate sumptum nul-
lo m.ᵒ distingui a conceptu n.q dix.

Sum. fundamᵗᵘᵐ qd supponere debem. e conceptum essᵉ

si adequate sumat nullom̄ distinguī a cōceptu
nāe diuinae qm. essa et nā diua p eodē accipiunt
esto nomē essē dicatr ab ee ut ait S. Augus tomo
1. lib. 2 de morib manicheorū cap. 2. et nā di-
catr ab operatē nascēdi ut ait Aristē lib. 5. met.
cap. 4. contē observatr. quo supposito in acceptē de
qua nūc agim, quidquid cōceptus essē fraudit ab-
ferr, afferet etiā cōceptus nāe diuinae et e cōuerso. quod
autē haec doctrā uera sit manifestū fiet ab his auctorib
i° Sophronius Patriarcha Ierosolimitanus in
sua epīa et cōfessē fidei quae refr. in 6. sinodo act.
11. sepissē p eodē accipit essē et nām diuā et dei-
tatē et ita in plurimis cōciliorū et SSorū Prū
locis pmiscue usurpatr nā, substā et essā diuā
sine ullo discrimine ut ex cōtextu ipso colligere
lr. ita cōciliū Lateranēse sub inocētio 3. cap.
firmitr initio sic: tres quidē persē sed una essā
substā, seu nā simplex, &c. Cōcil. Tolet. 11. in cō-
fessē fidei, et in edicto Iustiniani qd habetr in
5a sinodo generali actē 4. col. 5., S. Athanasi-
us in titu de defs, Gregus Nissenus, Nazia-
zenus, locis 5a citatis in §. precedēti, Damascenus
lib. 3. de fide cap. 6. et lib. unico i artū institutē
cap. 3. et 6. et lib. de duab xpi uoluntatib, S.tus
Maximus de duab xpi naturis, S. Cyrillus in the-
sauro praesertim ad finē, Augus in lib. de trinē
et lib. 3. de spū et aīa a cap. 46. usq ad 47.

et

et in pluribus aliis locis et SS. Patrum locis in quibus
ut patet ex his de trinit. dicit essentia deitatem, ide
substantia ea eadem tribus personis q a Patre communicari
filio, aut unione hipostica humanitatis Christi
ea factam in una diu, essentia et substantia, id in persona
libale Vbi ut referri solet 3. q. de D. C. cap. est. Tertia
2º Quia etiam in pluribus Conciliorum et SS. Patrum locis
cum aliqua particula disiunctiva aut coniunctiva acci-
piunt indiscriminatim essentia l. natura l. substantia, ita
in 5. sinodo generali collat. 8. canone 1. et 5.
et in edicto Iustiniani 3 relato vdatiis dr. hoc
modo natura et substantia, in edicto Constantini quod refer.
in 6. sinodo act. 8. col. eius 3, in concilio tole.
tano 11. 3 citato sæpe, in epistola Agathonis que
habetur in eadem 6. sinodo act. 4. col. eius 20.,
in epistola Sophronij 3 relata et in aliis pluribus locis.
Tertio quia loquuntur de natura et essentia generatim sumpta non solum
Patres et scholastici sed etiam phi et latini scriptores
q sinonimis habent aut sine ullo discrimine rei
significatas accipiunt. S. Augustinus cap. illo citato ad
medium sic ait: natura ipsa nam nihil est aliud quam id
quod intelligitur in suo genere aliquid esse. itaque ut
nos iam nouo nomine ab eo quod est esse, uocamus essentiam ita
ueteres qui hec noia non habebant, pro essentia et substantia
naturam uocabant. et Anselmus in monologio cap.
4. sic ait: idem namque naturam hic intelligo quod essentiam
et infra cum de deo iam ageret ita loquitur: esse

quedā nā l. substª. l. essª. D. Th. 1 p. q. 3. ar. 3
corp. sic ait: Resp. dm. qd Deus ē idē qd sua essª
l. nā, ad cuius intellm sciēdū ē qd in reb. cōpo-
sitis ex mā et fmā, necesse ē qd diferat nā l.
essª et supositū; qr essª l. nā, cōprehēdit in se
tm ea que cadūt in defō spēi ut humanitas cō-
prehēdit in se ea que cadūt in defne hominis
his n. ho ē ho X. et q. 29. ar. 2. ad 3m sic
ait essª ppriē ē id qd sigt per defnē, defo au-
tē cōplectitr pria spēi. et in ar. 1 ad 4m dū
explicat nam que a Boetio ponitr in defo
persē ita loquitr. qr per fmā cōplet essª u-
niuscuiusq rei, cōitr essª uniuscuiusq rei
quā sigt eius defo, uocatr nā. et sic accipitr
hic nā unde Boetius in eodē libro dicit qd nā ē u-
nūqdq informās specifica difª. lege illū q. 7. et 8. et 9.
de pōa et alia loca et libris 3 gētes —

ita loquitr Magister in 1 dist. 5. et sepe alibi, Scotus
in 3. dist. 6. q. 1. et 2. Bonavū dist. 5. ar. 1. q. 1. et 2. et
3. et 5. Durādus dist. 5. q. 1. n. 5. et q. 2. et alij scho-
lasticorū ibidē Caius, Torres, Bañes, Molina, vasqz
valª et alii ōes in mā de trinē, fōseca lib. 5. met.
cap. 4. q. 1. et late Suar. in metª disp. 4. sect. 11. quin
imo apud ueteres latinos qm nomē essª nierat in
usu ut notauit Augus loco relato, nomē nā pro
essª usurpabatr ut a Cicerone videtidē in libris
de nā deorū et sepe alias —

2.
fo

Z. 4º deniq; huius doctrᵉ una ratio sufficiens nimi- 12
rū qᵈ res ē in accept. nominū posita e .. de
dependens atq; adeo per ea probanda et confirmanda equi-
mū argū ē authoritas conciliorū SS. Patrū et theo-
logorū ex loqⁱ mᵒ acceptū. nec tn sufficit ad ena-
cuandā huius argⁱ vim recurrere ad latā et im-
propriā nominis acceptᵉ, qᵃ concilia in suis decre-
tis fidei praesertim, stricto et rigoroso mᵒ proprietatis
theologicę agūt et inde ad scholas emanavūt omnes
locutᵉˢ theologicę cū proprietate. adde qd tholi etiā
ut constat eiusmᵈ locutᵉ usurpāt cū conciliis distin-
guentes subsistᵃ sive personalitatē a nā. l. essᵃ cū
dicūt a Patre communicari nā seu essā filio, et n cō-
municari subsistā ipsius Patris: et cū aiūt Christi
humanitatē n ad nām. l. essā aut subsā diuā
fuisse unitā per unionē hipostaticā sed ad persā fi..
in quib; locis eos cū precisione atq; theologica pro-
prietate agere negari n potest.

§. 3. Conceptus essᵉ inadequate sumptus quis si..

Sed quis ea quę dicta sunt in §. precedenti nec negēt
nec negare possint addūt aliqui doctissⁱ recentiores
sumi n raro diam essā incomplete pro ratione essendi
simpliciter a se et precissa ab operatᵉ atq; ita ratione nrā
distingui essā a nā diā quatenus hęc expresse dicit
operatᵉ essē v.g. intellectē aut primū procesᵉˢ

notionalis qualis e generatio et processio spus; tu.

probat 1° qz nomē dei qui ē ut maxime proprium dei sigt essa diua et n sigt illā cplete nec quatenus exprimit gradū intellectualē aut ipsā intellectē dei sed quatenus exprimit rōem essēdi a se indefinitā et n detrahā ad aliquā specialē rōem essēdi ut ē intellectio &c. q° &c. maiorē probat auctē Pm qui sic exponunt nomē illud proprissū dei qui ē ut Athanasii epla ad orthodoxos de sinodis prope finē, Ireni orōē ad gētes cā mediū, Nacianceni orōe 4 de theologia ordine 36. n. 72., Chrisostomi hom. 14 in Joanē, Origenis hom. unica in libros regū ad illa vba nullus ē alius ē preter te Hieri in cmētariis magnis eplę ad ephesios ad illa vba capitis 3. ex quo omnis paternitas &c. Hilarii lib. 1° de trinē col. 4. Basilii, damasceni, Bernardi, Ruperti et aliorū quos brevitatis cā reticem, quin etiā s. thas 1a p. q. 13. ar. 11. probat hoc nomē ee maxime propriū dei qz sigt eius essa, et probat qz n sigt (inquit) frām aliquā qd ita intelligit .i. n sigt frām aliq specialē sed ipsū esse ~

mi. pbo p. ab eisdē ut cstat ex data Pm interpretatae nominis qui ē eius significatū ē essa diua n cplete sumpta ut sigt omnes 1as perfectiones sed tm. quatenus sigt immēsū pelagus essēdi a se qd etiā ur. expressisse s. thas citatus ubi preter alia vba hoc ait: quolibet alio nōe detrahitur aliquis mus subsē dei, sed hoc nomē qui ē nullū

essendi determinat sed se habet indeterminate ad omnes et ideo
nominat ipsum pelagus substantiae infinitum. id quod probat
S. Thomas ex Damasceno lib. 1 fidei cap. 12. ubi S. Da-
mascenus ait hoc nomen qui est esse principalius
omnibus quae de deo dicuntur. cui consonant verba Cyrilli
lib. de s.ta Trinitate cap. 11. sic scribentis: ex omnibus porro
nominibus quae deo tribuuntur nullum magis proprium
esse ut quod entis nomen; ponit enim esse tamquam infini-
tum et interminatum essendi pelagus in seipso collectum
habet. similia verba gg. apud Nazianzenum oratione de
nativitate Xpi, et oratione 2a in pascha —

ad cuius rei explicationem maxime serviet ad-
vertere duplicem distingui et concipi a nobis posse
conceptum essendi, 1um communissimum et abstractum a
deo et creaturis qui quidem tenuissimus est nec potest
esse fundamentum negationis cuiuscumque eius cum non sit esse
a se per se &c. sed abstrahat ab hoc et ab esse
ab alio in alio &c. 2us conceptus est proprius
dei nempe ille quo concipitur ratio essendi a se prout
est fundamentum negationis cuiuscumque eius qui quidem conceptus
non est communis sed singularis ita ut perfectus ut contineat e-
minenter in se quidquid aliud esse participatum et ita
ab illis abstrahatur? merito vocatur infinitum pelagus
essendi quam significationem et mentem hi doctores forte acceperunt
a D. Dyonisio cap. 5. de divinis nominibus sum. versio-
ne quam refert S. Thomas 1a p.te q. 4. ar. 2. et significari

qui et vbis Aug.ni lib. 12. de civitate cap. 2. post illa
vba exodi ego sum qui sum. Bernardi lib. 5. de conside.
rat.e col. 5. a princ., cum illud exodi 3. qui est ubi
sic ait: qui est non sane occurrit melius quam qui
est, hoc ipse de se voluit respondere, hoc docuit qui
est misit me ad vos, merito quidem nil competentius
æternitati quæ ipse est si bonum si magnum si beatum
si sapientem quidquid tale deo dixeris in hoc
vbo instauratur qd est, est. ubi adverte a S. Bernar.
do exprimi qd in voce illa perfectissime essendi a se con.
tineri quasi eminenter omnes alias perfectiones dei
nempe bonitas, sapientia, potentia &c. id qd magis expres.
sit Bernardus sequentibus his vbis: hoc est esse
esse qd hæc omnia esse si et centum talia addas
non recessisti ab esse: si ea dixeris nihil addidis.
ti, si non dixeris nihil minuisti X. — lege S. Thom.
q. 2. de pot. ar. 2. et q. 7. ar. 7. et in opusculo
de ente et essentia cap. 6. ubi plura contines, inventor
pro hac doctrina dicit, sed illa reticenda in ss. quæ cum q.
13. 1æ partis ar. 11. nempe §. 2o adverte hic loquitur ita
ubi nomen qui est ait merito indeterminatissimum dici
quia non signat qui est bonus aut sapiens sed absolutissime
qui est absque quacumque determinatione et 1a de signifi.
cato huius nominis ait esse adeo eminens ut infi.
nities infinitos essendi modos etiam cogitabiles eminen.
tissime comprehendat. et §. 3o adverte hic: oporteret
ut hoc nomen sic superat eminentiam significandi in essendo

in.

eminenter. et quia eminenter esse in deo ponit perfecti-
ones infinitum et quod si scripturam recte explicat qua-
si cum quare deus sit ens infinitum, non quia
ens infinitum, ideo est qui est, sed quia est qui est ideo est
infinite perfectus. ratio denique huius doctrinae est
quod sufficiens ut amplius constabit ex dicendis in q. se-
quentibus est autem ratio quoniam esse diuina formaliter
sumpta secundum conceptum explicitum quo distinguitur ab
aliis perfectionibus diuinis quae ipsam veluti sequuntur
est obiectum quasi motiuum et specificatiuum diuini
intellectus et veluti species intentionalis illius
ut explicabitur in suo loco quia species intentio-
nali quasi deteruat intellectio diuina ad represen-
tandum omnes perfectiones quae sunt formaliter in deo vi-
delicet attributa et personalitates et omnes perfec-
tiones creaturarum quia continet omnia ista eminenter aut
quasi eminenter. patet hoc quia nisi esse diuina quate-
nus species est praehaberet in se aliquomodo saltem
in se intelligibili omnia illa, non posset ad illa
detrahere cognitionem cui deseruit in munere speciei ~~in~~
ad &c. —

quod si petas quomodo dicatur continere eminenter aut
quasi eminenter in esse diuina omnes alias perfectiones
seu attributa deo quia licet ab ea non distinguan-
tur realiter atque ita neque vera et phisica conducte

dimanet, non in ne intelligendi ad ea tanq a
radice quasi dimanant. qd optime declaravit cum
tai lib. i posteriorum cap. 2. quā ut explicaret
demonstrate propter quid intendit ee sine causa,
te per cam virtualē sic ait: /ca in essendo
fralis ē illa que vere cat, ca autē in essen-
do virtualis ē ipsa rao essendi a priori. que si
illud cuius ca ē caret, sufficiens in suo ordine
ca illius eet/ qd exēplis explicat sic n. in deo
unitas attributi per a priori demonstrat[ur] ut nobis
tas per intrinsecum [illegible]. et probatur phō lib. 2. de
cōlo ubi dixit motum cōli incipere ab oriente
n qd in eius stiā inciperet qui putavit mu-
dum fuisse ab aeterno, sed qr si incepisset, inde in-
de incepisset ~

contra hanc doctrinam aliqt argumenta et solent obijci et poss.
ab aliis recentiorum quibus displicet hic in patentia
conceptus deitatis ita praecisus ab omni alia ra-
perfecte dici et ee conceptum essentiae. sd ea omnia l.
ex dicendis facile dissoluentur. l. ea nos post expli-
catione nostrae opinionis dissoluemus — interim si
dicat aliquis etiam posse concipi per conceptus ma-
gis inadequatos essentiae diam nempe si tm. concipi-
at explicite quatenus ē ens a se alq adeo
prout ē fundamentum solius negationis cā efficientis
quis n intelligat explicite prout ē fundamentum ne-
gationis aliarum causarum. qd n vera essentia neq unius

cō

cōceptus essēdi ē et simplex rat° qui re . . .
cōtineat emīnēt° ōnes alias perfect^es sed plures
habētur atq; cū ordine aliquo sed rat° inter ip-
sas cūs quarū negatio fūdat° in illa voce ē-
tis infiniti &c.

Ad .2. cōcedēdo ans. nā sicut ess^a diā cognosci ex-
plicite pt quatenus ē spēs fīs et cognitio diā
quatenus ē reprasētatio illius quiā expli-
cite cognoscatur quatenus ē spēs et reprasē-
tatio hominis quod una et eadē simplicissima spēs
et cognitio utrūq; reprasētaret; ita etiā re-
motissimo modo distingui poss. illi cōceptus uni-
versale unus essēdi a se, alius essēdi ppter
se .i. nō ppter aliā cām finalē: alius essē-
di ex se &c. qui ōnes inadequatissimi cōceptus ess^e
diē sū. sicut cōceptus scie l. intellectus diē put
solū ē reprasētatio hid ē incōpletissimus et in-
adequatissimus cōceptus intellectus eo qui prius
illius sit. sed nego inde sequi cōsequēs argu-
mētatis qr ōnes illi cōceptus in eadē linea
essēdi .l. ess^e diē sū. sicut cōceptus inadequatē
cognitionis diē ut declarati nō faciūt diversas
lineas perfectionū aut atributorū quorū unū
prius sit aliō, nec realiter oriat ab eo, neq;
n. tota ratio essēdi diū intelligit singuli

intelligat et a se nec pot dici hic conceptus excedi a se prout conotat fundat negatum in conceptis. his est prior et radix aliorum conceptuum esse. an quis inter ipsas eas det aliquis ordo. et subsistentia his prout é fundamentum negationis subsistentiae equine ń é prior quā conceptus eiusdem met subsistentiae prout é fundamentum negationis hinni-bilitatis esto subsistentia equina prior sit quā hinnibilitas in equo

§. 4us varie Theologorum precipue recentiorum opiniones

Hec omnia supponenda duxim, necess ut difficile in titulo propositā et tractatā ab angelico Doctore in ar° 4° expediam, nimirum an dia scientia l. intellectio sit tota dia essentia et na l. saltem de formali ratione ipsius. in qua re ut in aliis varie sunt opiniones precipue recentiorum: et unus quisq D. Thomam et alios veteres scholasticos et Patres patronos refert. conabimur pro captu nro et quantum quā fieri possit in eadē veritatē sciscitare aut saltē eā e tenebris dissensionum ellicere.

1ª opinio é Aureoli asserentis dei scientiā et ro. nē diam essentiā nec illi addere ullā roem intrin. ita sentit et loquitur in 1° dist. 35. q. 1. ar. 3. quē sequuntur aliqui recentiores et eā videntur probare,

ss°.

ss. orum Patrum et Theolog. quos 1ª referem, et par. tim 3ª retulim.

2ª opinio iuniorum e intellectum seu sciam diam nec totam diam esse aut nam, et in frale constitutivum ipsius et quasi difam fralit constitutivam. sed hi Auctores in duas clases divisi n. parum disidet inter se. nã quidã eorum au. numãt nãm et essem diã nullo mo distingui atq. adeo indiscriminatim dicũt et dm. ee a. ri. defẽdũt intellectum diã ee constitutivum frale nã atq. essẽ diq. sed alii aut. serio probãt et probãdũ persuadeãt duos illos conceptus essẽ diq inadequate acceptq et nq diq distinguẽdos ee rõe ratiocinata, dicũt cognitionẽ diam ee consti. tutivum frale atq. quasi difam deitatis quate. nus e nã diã n. ut deitatis complete sumptq prout e essa diã sm. ea quq in prqcedentib. supposuim. utriq. scilicet iuniorum et ss. Patrum plura vba, et cqpius eadẽ, et autem d. Thomae atq. aliorum theolog. afferũt et rões plurimas 1ª dissolvẽ. das.

3ª opinio numerat ab aliis ea quq aserit intellectum ee de conceptu esseñali deitatis i. nq. i. essẽ aut suostẽ diq propter inclusionẽ et trãscẽdẽtiã mutuã essẽ atq. nq diq intra licet

ac reliquis atributis et horū ōnium in essª et
nā diā, et inuicē inter se. sed de hac opinio.
ne nihil mō agēdū nobis ē, tū quia diximus
de ea in mā de triniᵗᵉ dispᵉ 2. tū quia proprius
locus ad agēdū de illa ē in qᵉ 3. huius et sīs
et deniq; qm. in hoc loco n̄ agim; de nā essª,
et intellectᵉ sm. ɔceptus essᵉˢ implicitos et
quasi ɔfusos, sed sm. fr̄alissᵒˢ et explicitos con.
ceptus uidelt de essª et nā diā ut tales ex.
plicite ac fr̄alisᵉ ss. ā ɔsiderātº n̄ tm. essᵉʳ et implī.
cite sed fr̄alitᵉ et explicite per ɔceptū fr̄alē et explici
tū intellectiˢ aut sciē diē —

4ª et ultª sñia ē intellectᵉ et essᵉ seu nā diam
suprā ut manet explicatū fr̄alitᵉ et sm. ɔceptus expli.
citos distingui rōē ratiocinata et unū ē quasi
radicē et fūdamᵗᵘ alterius ita ut intellectio seu
sciā diā fr̄alissᵉ suprā n̄ sit rāo ɔstitutiua essᵉ. l. nā
diē sed aliquid quasi fluēs atq; dimanās ab illa.
itaq; essᵉ et nā diā n̄ ē intellectio fr̄alit sed radi.
calit et n̄ ē uolitio nec æternitas fr̄alit sed radi.
calitᵉ subiᵗˡⁱᵗ. hāc opinionē quā ego uerā
existimo et ad mētē D. Thō alijq; aliorū Actᵗᵘ
ɔfirmabūt ōnia quę in sequētib; dicem; —

§. 5ᵘˢ pr. 4ª sñia firmiss autˢ ārgᵉ ex s. Thō et thōlis —

---

hāc ultā sñiā, ut explicata ē existimo ē cōem

in.

inter s. Pres atq. DDes Scholas, expressa dictae sententiae
ab omnio veram, quas alij, ut ego reor, patiunt
aliquam explicationem et cum veritate conciliationem.
quoad 1am partem pr. est S. Basilio lib. 1o c. Eunomi-
um col. 11. a princ. ubi sic ait: quonam igitur pacto
non devidendus sit creandi virtutem substam esse dicat. Ib
si providentiam rursus substam, eodem modo praescientiam,
et omnem itidem operationem substam putet &. ubi stat
substam pro essa sive non dia usurpari a D. Basilio.
deinde Chrysostomus hom. 2. de incomprehensibili na-
col. 4a sic ait: non a sapientia substa est sed ex substa
sapientia. Gregorius Nisenus in tractu de eo quod non sint
tres Dii col. 3. et s. late probat hoc nomen Deus non sig-
nificari essam et naturam Dei sed eius operationem quae est
actus videndi et intelligendi. idem docet S. Maximus
in iis quae ex eo refert Euthimius in panoplia parte 1a
titulo 3. in cap. cuius initium est in Deo et quae &.
ubi ait nomen Dei non significare aliquid consti-
tuere essam Dei sed aliquid circa essam s. operationem in-
tellectualem. et clarius D. Damascenus lib. 1. fidei
cap. 4o ad finem sic: sive bonum, sive iustum sive sapi-
entem, sive quidquid tandem aliud dicere libeat, non naturam
sed quae circa naturam exponit. D. Bernardus lib. 5. de consi-
deratione ad Eugenium col. 5. expresse ait, et magnum

et bonum ita sapientem et beatum instaurari in ea a se
quod est diuina essentia, hoc est in eo nihil in summa conuenien-
ter reperiri. quod si conuenienter, non formaliter aut formaliter
ut loquimur sed eminenter aut quasi eminenter. Theo-
philactus in cap. 1° epistolae ad Rom. ad illa verba, in-
uisibilia Dei &c. sic loquitur. sed ea essentia bonitas
sapientia, uirtus potentia &c. —

Deinde quod sit scientia D. Thomae qui ab his locis, 1ª pars q. 2.
in proemio sic ait: circa essentiam uero diuinam considerandum
est an Deus sit, 2° quomodo sit, 3° considerandum erit de
iis quae ad operationem pertinent s. de scientia et uoluntate et
potentia. et similiter in proemio huius quaestionis 14. ait: post
considerationem eorum quae pertinent ad diuinam substantiam, restat
considerandum de iis quae pertinent ad operationem ipsius ho-
c est ad scientiam et uoluntatem &c. competit s. 1as operationes
intelligendi siue scientiam et et uolitionem non pertinere ad
essentiam siue naturam prout conceptus praecisus est, sed esse ali-
quid ab ea distinctum tanquam attributum quod ab ea quasi
dimanat. et q. 26. ar. 2. ad 1um ait: ex illa ratione
qua quod Deus sit beatus secundum essentiam non autem quod bea-
titudo ei conueniat secundum rationem essentiae sed magis secundum
rationem intellectus. quo existimat beatitudinem quae est
ipsamet intellectio Dei esse extra rationem essentiae sal-
tem formaliter acceptae. ubi Caietanus §. in corpore ad
eius finem sic ait: licet esse et uelle et intelligere
in Deo sint idem, in quantum differunt ratione, ideo conueniunt

sm. roem fralit loqo intellectui dei specialit atri- 18
buit beatitudo/. deniqz inq. 1. de poa ar. 1. ad 1m
ait ee de roe operatis habere priu n de roe ess.
unde inquit lz essa dia n habeat aliqd prium
neq re neq roe. un operatio dia sit aliqd priu
sm. roem videlz ipsa essa quam supponit. que
testimonia lz manifeste ostedat mete ee d. tho.
qd intellectio et scia dei quasi eminet in essa
toq in radice n in fralit seu fralissime stineat,
adhuc manifestius fiet ab iis que afferemus 2a
ut ad alia d. tho. testimonia respodeamus

Tertio ea qd eadem doctra sit cois theologorum stia osten-
dunt hec testimonia. Scotus codlibeto 1o q. 1. ar. 1. pbat
in deo ee pcedentia una eternitate ita ut pria vocat essa
ut n exigat aliam priorem et eam ait ee roem 1a potentiis
essendi simplr et deo a sanctis vocari essa dei.
et in sol. ad 1m confirmatis ex Anselmo ait qlibet
perfectio simplr lz sit fralit infinita n in radica-
liter, quiescit in essa et existia dei, et §. 3. rao et
sequentibus docet intionem et intellectum dei supponere
ut roem priorem ee actuale dei essa. Durandus
in 1o dist. 6. q. 2. ar. 1. affirmans qd etiam si per in-
possibile tium nrum excludatur in deo volitas et intellectus
cum omnibus suis actibus manebit essa et na dia ex cu-
ius fecunditate generatio filij et pcessio spiritus sancti dueno-

Ferrarius i q^e contra gent. ar. 33. q. 2. §. etiã adverte dũ
ait esse diam et fũdamentũ in quo radicant aliæ per-
fectes posteriores cuiusmi ait ee põam intellectiõ-
nẽ de qua agit ar. 36. et actũ intelligendi de quo
agit ar. 40. Capreolus in 1 dist. 8. q. 4. ar. 1. ad
initiũ, Caietanus propter locũ quẽ citabit ex q. 26. 1 partis
ad illa vba exodi 6. et nomẽ meũ non indicavi
eis. et 1a parte q. 2. ar. 7. et in hac q. 14. præcipue
ar. 2. et 5. hæc propter intelligere é ee dei sæpe ait
ee identificã et infra etc. et 2a 2æ q. 2. ar. 1. §. Adecui
dentiã horũ, sic ait, [ee sapientẽ addit nãm sapientiæ
sup nãm deitatis et sint idẽ realiter] Molina 1a parte q. 2.
ar. 3. ad finẽ §. 2a ratio, numerat sapientiã inter attri-
buta et affectiones essentiæ diuæ, et q. 12. ar. 6. disp. 3. §.
ad hoc argũ. Torres ait intelligere et uelle esse
ab essentia. et q. 20. ar. 2. disp. 2., Bañes hic ar. 3.
§. ultimo dicit, qd si essentia diuina proprie accipiatur ut
a nobis sumitur, intelligere diuinũ se hẽt quasi
proprietas illius, et probat: q. sicut immutabilitas
é ro æternitatis in deo sic etiã diuinũ ee é ro
diuini intellectus seu diuini intelligere. Zumel. 1. parte
q. 1. ar. 7. q. unica notabili 1o et latius q. 28.
ar. 2. q. 7. notabili 2o. et concl. 1., Vasquez 1a parte tomo
1o q. 13. ar. 2. n. 30. et tomo 2. disp. 119. cap. 3. ini-
tio. Valentia 1a parte disp. 1. q. 26. puncto unico parte

ātea fine actu formaliter loquendo distingui intellectionem ab essentia.
Christophorus quiñs tomo 1 commentariorum theolo-
gicorum lib. 2. sect. 2ª cap. 4. ex professo

quibus testimoniis manifeste ostenditur quod sententia
quam probamus cum pluribus magistris recentiorum
esse ad mentem SS. Patrum et theologorum fere omnium.
Et atque eam rationibus confirmemus advertendum duxi re-
centiores aliquos ab eisdem testimoniis perperam infer-
re intellectum et scientiam divinam ita esse quasi ef-
fectum et attributum consecutum ab essentia et natura divina
et ab ea distinctum ut nullo modo essentialiter includa-
tur in ea quis conceptum essentiae includat. verum hoc
nequaquam asseritur a SS. Patribus et theologis qui de concep-
tibus essentiae atque naturae divinae et intellectus formalissime sump-
tis quoad conceptum explicitum loquuntur. quoniam se in-
vicem non includunt neque significant sed implicite
atque quasi materialiter non vero formaliter seu formalissime
quibus inclusio essentialis sit ut constat ex dictis in
materia de trinitate disp. 2.

§. 6. rationibus probatur eadem doctrina

Eadem sententia probatur ratione 1ª quoniam essentia divina est obiectum
1 terminativum seu primum quod vocatur dignus intellectus
et quasi formale atque specificativum et motivum seu
determinativum ipsius quod intellectio divina non potest con-

constitutivum formale Dei esse. 3° probatur quia repraesentativum qualis est intellectio, et rem repraesentatam qualis est esse est impossibile non distingui aliquo modo. sol. ratione formalissime loquendo 1° quia obiectum ut tale est non est aliquid vitale nec exercitium vitae, at vero intellectio et repraesentatio quatenus talis est aliquid vitale atque exercitium vitae.— 2° quia nullus actus potest a semetipso specificari tanquam motivo aut ratione formali. ans autem pr. ex doctrina D. Thomae hic ar. 5. ad 3um ubi ait esse divinum se habere ut speciem respectu divini intellectus, et in ar. 4° et ar. 11. ad 2um

Confr. quia intellectio divina est ordo transcendentalis non solum ad obiectum terminativum qualis est creatura sed etiam ad obiectum motivum et quasi formale qualis est esse divinum, sed relatio etiam transcendentalis requirit esse sine aliqua distinctione rationis ratione? ergo &c.

haec vero quis maiorem vim habeat contra auctores et aliorum qui dicunt conceptum esse Dei esse adaequate atque formaliter intellectum, etiam probat contra nullos alios qui dicunt intellectum divinum non esse formaliter totum esse sed veluti differentiam ultimam et constitutivum ultimum formale illius. etsi bene perpendatur adversus [illegible] contra plures qui aliqui

recentiores a dea se liberari putant. [illegible]
verum e intellectum dum directam specificari ab
ess. dia tamq ab obiecto formali intellectuali atq
adeo intellectum directam ec ordinem trascendentale ad ip-
sam essa. at si ordo trascend. e aliq distinctum habere de-
bet ab ipsa ess. que [illegible] e ipsius ordi-
nis. quare i n e ad rem id qd affr. in gtia Scoti rei,
de la singularitate a seipsa sumi et n in ordine
ad aliquid extra: id n. verum e qr Scotus et eius
sectatores aserunt singularitatem aut hecceitatem
n ec aliquid respectivum sd absolutum. — nec
satis e dicere qd m ma i specificat per ordinem
trascendentalem n solum ad fras quos respicit sd etiam
ad compositum qd constituit et cuius ipsa e pars atq adeo
parcialit specificari a semetipsa id. n. falsum e
qr ma i nullum aliud ordinem predicamentalem aut
trascendentalem ht ad compositum preter illum quem ht
ad fram et unionem eprius compositi nam ut ostedimus
in logica cap. de relat., et in dq. de dist. rerum,
le distinctio inclusi ab includente diversa dis-
tinctio sit ab ea qua distinguit una pars
ab alia pte, n tn relatio qua respr. una pars
ad totum et qua respr. ad aliam pte. — neq 3o ad
rem e dicere qd aliq aliqua cc specificet a se
ipsa parcialit ut in hoc silogismo omnis cc scientifica

pcedit ex pmissis evidentib. Quis cc[us] evi
dens discursiua e cc[us] quo quis cc[us] evidens discur-
siua pcedit ex pmissis evidentib. n. r[atio] si
sermo sit de pmissis fralib, n e dubiu actu cc[is]
ee distinctu fraliter ab actib pmissaru a quib
specificat[ur] atq adeo dicere post ordine trascend.
dentale ad illos. si aute sermo sit de pmissis
obiectiuis etia aliquando distinct[ur] sit o[bie]ctu[m] c[ogniti]o[n]is
pmissaru ab ipso qui obiectu cc[is] atq adeo
poterit hoc specificari per ordine trascendentale
ad illud. atq[ue] ita plura notanda praeter quae
recentiores illi opponunt ut suadeat specificari vel
posse diu intellectu a semetipsa fralis[sime] accepta
ta in recepto esse dig—

2[o] pr. q si diu cognitio ee ide fralis[sime] quod
esse[ntia] sequeretur inde qd sicut esse[ntia] ratione intelligendi
e uelut radix atributorum sic etia ipsa cogni-
tio diu ee quasi radix eorundem. sed hoc e impo-
sibile ergo &c. ma[ior] pt[est] prob[ari] et pr[obatur] mi[nor] q[uonia]m diu no-
titia e unum ex atributis diuinis ut constat ex plu-
rib testimoniis ss. p[at]ru[m] et theolog. quos adduxim
in §. praecedenti et late probat ... in
libro quem christianoru ad gentes q. 3. ad notitia
n ipse dimanare ab intellectu diu in intellectiue
in creaturis intellectualib, n e radix notitiae
et qui sicut esse[ntia] diu dr. uoles et amans radicaliter

propter voltum cuius ẽ quasi radix ita etiã intel-
lectio diceretur amãs, imo et essa cum volitiõe utq
actiua spiratur dr. principium quo spiratiuũ seu p.
ductiuũ spũs S. sic etiã intellectio diceretur. quae
õnia sunt absurda q. &c.

S. qd fundamentum distinguendi varias perfectiões in
deo ẽ fæcunditas diuina nã simul et eminenter perfec-
fectiões reperiuntur in creaturis distinctæ ut õnes
supponunt cum de distinctione atributorum agunt ad q. 3a
fuius et partium. sed in õnibus creaturis intellectua-
libus n solum rõe sed etiã realiter distinguuntur inter se
l. intellectio et substa. l. essentia etiã talis rei q.
est sufficiens fundamentum ut nr. intell. distinguat essentiã
sine naturam et substam diuinã ab intellectu tanquam radicẽ
et perfectiõe quae veluti passio ab ea quasi dimanat.

ultimo pr. ea rõe quã sufficientẽ existimat nr
Christophorus gilius citatus n. 3. ut hãc doctrinam
propter ipsam solã amplectatur nempe qd gradus intel-
lectualis substantialis, qualis ẽ in substa angeli
et in aiã nrã quiq distinguitur a gradu intel-
lectualis potentialis qui datur in pótẽa intelligẽdi,
et intellectualis actualis qui datur in ipsa intel-
lectione, hic inq gradus intellectualis substantialis
ẽ perfectio simpliciter simplex q reperitur formaliter in
deo. nã pt qd sunt õnes perfectiones sim. quid removeri

a Deo debet, ita ōnes perfectēs simplr in eo loca-
dedq, pr. ans qr gradus intellectualis substāntia-
lis nullā involuit imperfectēm ergo ē perfectio sim.
plr simplex, 1ª ē evidēs, ans pr. 1º qr neq involv-
vit imperfectēm ex substā quę in āgelo et in Deo
fralitr reperitr, nec ex gradu intellectualis qui
paritr in Deo fralitr ē, neq ex coiūctē utriusq
rm. coiūctio intellectualis cū gradu ... rē
substē nullā admiscet imperfectēm. 2º qr nul-
la imperfectio reperitr in gradu intellectualis
actualis ergo neq in gradu intellectualis substlis.
rfr. qr imperfectio quę dabr in gradu poali pp-
ter indifā et indetrarē ad actū et pp perdis-
iunctē reale quę requiritr inter actū et poā
quę illū pducit ñ requiritr ad intellectuale
substle radicale ergo &c.

§. I. Aureoli argta pposita dissoluta

qm. in iis quę dicta manēt plures opiniones
refellitr partim et ex pte cociliatr in unā
veritatē, operis nrī ē illarū ōnium argta quę
nram doctrā oppugnatr dissolvere. Sed qr quę
apud recētiores inveni vix ad numerū et me-
todū revocari poss. dabimus operā integrā bre-
vitati, perspicuitati, et pēnitudeni. ordiamur
ergo ab argtis Aureoli et eorū inmiorū qui cū

eo quod intellectus divinus et tota essentia divina forma-
liter. Secundo probat Aureolus quia nulla creatura
potest magis esse formaliter intellectio quam essentia divina sed
qualitas creata nempe illa quae reperitur in in-
tellectu creato ita est formaliter intellectio ut in-
telligere nullam addat illi rationem quam essentia divina
ita est suum intelligere ut hoc nullam illi addat
rationem ergo quod sit ipsissima essentia et qualitas quae est
intellectio et ipsissimum intelligere. Probatur minor quia
hic modus identitatis est possibilis ergo etc. — Confirmatur
quoniam alioqui qualitas creata quae est intellectio
se haberet intimius et formalius ad aliquam per-
fectionem simpliciter simplicem scilicet ad intellectum quam deitas
ipsa se habet ad suum intelligere —

Respondeo primo instando sic: nulla creatura est magis a-
mor aut potentia quam deus sed aliqua creata qua-
litas ita formaliter est amor aut potentia ut hic nullam
illi qualitati rationem addat quam partitur amor aut
potentia divina nullam rationem essentiae divinae addet quod est omnino
falsum. — Respondeo secundo quod et in intellectu creato distin-
guere possumus rationem communissimam entis et rationem
communem entis completi et rationem communem qualitatis
et rationem communem qualitatis vitalis abstractam a
potentiis, actionibus, et actibus vitalibus et nulla
harum rationum est formaliter intellectio sed ratio

pecularis specifica que reperit in intellect
creato, ita similiter in deo dat aliqua ratio quae
a nobis abstrahi pot instar genericae rois sci.
delt essa seu na dia que ut sic tm e radicalis
intellectio n fralis et e rao uitalis substantia.
lis et radicalis, n tu fralis uitalis, que rao
n e fralit eade cu intellect dia sed alia que
a nobis etia abstrahi pot instar perfectis regul.
taris et veluti necessae ad ea. ex quib, pt solutio
confirmatis qd rao qualitatis create n iugit in.
timius cu intellect creata qua essa dia cu
intellect dia siquide ab illa poss. abstrahi
omes illae roes coes que n ss. fralit intellectio, ut
n ab essa dia solu una s altera pot abstrahi
que n sit fralis intellectio —
2o qd si intellectio seu scia dia eet extra roe
frale ess dis, sequeretur ea ee perfectiore essa
dia quidē ipsa per se foret beatitudo fralis et
ultus finis, qd essa dia n haberet roe sui sed
roe intellectis sibi superaddite. qd si respondeas
deitate ee beatitudine obiectiva que perfec.
tior e ut pt in nobis qua beatitudo fralis, ga
obijcit Aureolus i qd beatitudo obiectiva per.
ficit per beatitudine frale et ex ea parte dia
essa eet minus perfecta qua beatitudo fralis, lt
altitudo quatenus perficit fralis beatitudo ab

obiectiua, hæc eet perfectior quã illa — 2° qr sequeret eßa diã, cu deitate quæ per se ipsã ẽ in statu nobiliss°, etiã ee per seipsam beatã cũ beatitudo sit status õnium bonorũ aggregatõe perfectus atq ita deitas eet beata sine intellectu qd ẽ absurdũ

Rñ. negãdo sequelã qm. ut cstat ex iis quæ fusius diximus in mã de viñe dp 7. neq eßa diã fralissi simpta perfectior ẽ quã intellectio nec e cõtra; intellectio quã eßa, quis hæc sit per seipsã beatitudo tm obiectiua et intellectio sit beatitudo tm fralis et rõ ẽ qr se inuicẽ eßs let includũt ut ibi declarauimus. imo quis se inuicẽ ñ includeret ut uolũt aliqui recẽtiores, qd. tñ intellectio diã ñ eet perfectior quã eßa ppa qd eet beatitudo fralis. neq sequeret deitatẽ per seipsã ee beatã fralit. qm. ut sit in statu nobiliss°, sufficit qd per seipsã sit obiectiua beatitudo et quasi radix ex qua dimanat beatitudo fralis quæ ẽ intellectio diã

3° qr õnis rõ viuida fralit ẽ perfectior ñ uiuda fralit, si eßa diã ñ ẽ fralit viuida; viuacis erit imperfectior quã intellectio quæ ẽ fralit uitalis — 4° deniq qm. eßa diã erit distinctã da ut separata et nuda ab õnib perfect simplr at idea cõmodũ rei perfectibilis, et cõtra

intellectio et quęquis alia perfectio ad vitam pertinentis quod est consumptum. quia sequitur inde diuinam essentiam non esse ex se summe perfectam.

R. ad 3um distinguendo ans si sermo sit de re uiuida formaliter et radicaliter verum est eam esse perfectiorem omni eo quod non est uiuidum sed mortuum, at vero si sermo sit solum de re viuida formaliter sic falsum est quoniam essentia et natura diuina non est imperfectior quam intellectio et volitio diuina quę sunt res uiuidę formaliter et in rebus creatis idem dicendum est, quoniam neque substantia hominis aut angeli vel alterius cuiusque uiuentis est uiuida formaliter et tamen perfectior est quam actus uitales qui sunt uiuidi formaliter.

Ad 4um R. nullum esse inconueniens ut essentia et natura diuina concipiatur abstracta praecisiue, sed non negatiue ab omnibus illis perfectionibus quę cum realiter et essentialiter cum illa identificantur sequitur illam in se ipsa realiter et essentialiter acceptam esse summe perfectam et infinitam in omni genere entis. quinimo licet quatenus explicite concepta ut sic non includat formalissime illas perfectiones, est tamen quasi radix earum atque ita non minus perfecta quam explicite conceptum esse quam cognitio et uolitio diuina &c. atque ita perfectionem superue

nentes fractos ipsi esse ut sic sup... n poss.
dicere addere illi aliquam perfect. quae in esse n
sit essent et quasi eminent. ut explicuimus
quare n infer. eam perfici ab attributis ut ar.
gum. intendit

§. 6. aliorum recentiorum argta ex
ss. PP. et d. Th. supra

eandem conclusionem recentiores aliqui probant
et confirmant ex auct. S. Jacobi Apostoli apud
S. Clementem lib. 6. constitut. apostolicarum cap.
12. ubi sic deum alloquitur: tu es cognitio
sine principio, aspectus aeternus, sapientia non tradita
a doctore. Dionisij de divinis nominibus, cap. 7.
ubi saepe ait deum esse sapientiam, et capite 6 ait
eum esse vitam. Iustini martyris in q. 144 ad
orthodoxos ubi sic ait: tota simplicitas dei est
consilium, et tota habens consilium. et in ijs quae de
illo refert Cipevisiorus decade 10. cap. 4. sic:
Deus mens perspicax semper est in actu (s. intellectus)
neque aliud quidquam praeter ipsum per se actum est
ipsa per se substantia. D. Maximi apud eundem ibi:
dicit cap. 7. deus sm. esse suum cognitio est inef.

facilius. S. Gregorij Niseni quā refr. ibidē cap. 6. dicētis: cuius essª sapiētia ē. et hom. 1. in cātica, dns nā sua id ipsū qd e veritatis sapiē: tiæ, potestatis essª ē. Aug. 15. de trin. cap. 7. hoc ē Deo ee qd sapere, et ea illi essª ē qd sapiētia. et cap. 5. et 6. n̄ ē aliud sapiētia eius aliud essª qui hoc ē ee qd sapiētem ee. idē docet lib. 5. de trin. cap. 8. et 10. et lib. 7. cap. 1. et 2. et lib. 6. cap. 6 et 7. et lib. 11. cap. 10. et lib. 6. de civitate cap. 6. sic: qd ē illi vivere, intelligere, beatū ee, hoc ē illi ee. Marij victorini lib. 1. et 3. et 4. c. Arrianos. et Anselmi in monologio cap. 16. his vbis: sūme simplex nā dei n̄ ē aliud quā qd ē sua intelligētia quēadmū ē hoc. qd ē sua sapiētia. et aliorū Plurimū Pat. qui sæpe siles loqūtur æquivalēter

Ro. hos ōnes Pres agere de idētitate reali et ad sūmū de idētitate essli per quā eorū dicta suf- ficiētissē declarata sustinētr. et ne videatr hæc solutio gratis data, S. Nisenus loco s. re- lato ait: veritatē et potestatē eodē modo cū essª idētificari atq idētificatr sapiētia, et idē aūs S. Nisenus, atq S. Maximus relati a Pinari- ota decade 14 cap. 4. dicūt pām dei n̄ ee aliud quā eius substā, cū in ea differat

roe

roe sm adversarios. et universim S. Cyrillus
apud eunde cap. 7. sic ait: n e quidq aliud
ipse et aliud quid q in ipso e: simplex. n.
et sine posit e. q solu intedit ea identita
te que sufficit ad excludeda one posit n
u distinct rois, que optime pstare pst
simul cu mutua inclusione essentiali per
qua onis positio excludit et simplicitas
omnimoda servat

nec pp ea magis es. q nra doctra illi opes
qui hoc noe Deus dicut significari dia essa
cu pstet illud derivari a voce graeca que sigt
circumspicere qi n intedut eo noe significari
essa fralissi ut ess e, sd quatenus e intellec
tio et scia que includit essen in ipsamet
essa. vide S. Damascenus lib. 1. fidei cap. 12.
pcedes hac deduct illius nominis Deus ad
dit eo n significari quid Deus sit sd pnome
eius nepe cognite. et tadem in eode cap
sic scribit: ut Dionisio placet prim Dei
nome e bonus neq n in Deo prius ipsius
essa dicere lr et postea bonitate. et statim
ait: sm Dei nome e Deus, ut q adversarii n
admittat bonitate ee fralit essa aut sapien
tia, videat quom S. Dionisius et Damascenus

explicare queat.

2º confirmant aut. D. Th. quam p(ro)p(ri)o s(ente)ntia habere iactat, propter haec testimonia, in ar. 4º huius q(uaestioni)s cum rem ex professo tractaret sic tandem concludit: p(ate)t ex omnib(us) premissis q(uo)d in Deo int(ellect)us, intelliges, et id q(uod) intelligit(ur) et sp(eci)es intelligibilis s(un)t o(mn)io idem et unum. et ar. 2º prius dixerat int(ellec)tum Dei et id q(uo)d intelligit(ur) ee idem omnib(us) modis. et 1ª p(ar)te q. 27. ar. 2 ait: intelligere Dei e(st) ee Dei, seu subst(anti)a Divina. et idem h(ab)et libro 1º c(ontr)a gentes cap. 45. et 46. et q. 7. de pot(enti)a ar. 1. corp. et saepe alibi.

3º deniq(ue) confirmant aut. p(hilosoph)i lib. 12. met. cap. 4. dice(n)tis Deum ee intellect(ionem), et intellect(ioni)s intellect(ionem). ex quo s(anct)us Th(om)as c(ontr)a relatus et alibi prefatum m(od)um lo(quen)di usurpasse ur. s(ic)ut et Alexander 1ª p(ar)te q. 42. n. 2. fine corp. et ad 1um et referunt in eadem s(ente)ntiam Capreolus, Caie(tan)us, Banes, Zumel, et alij quib(us) idem m(od)us lo(quen)di placuit.

R. tr. s. Th(omam) et caeteros Aut(or)es c(ontr)a relatos solum intendere illam identitatem quae ad simplicitatem me(n)dam sufficiat, ut s(upr)a declaratum manet, idem q(uo)d ex alijs angelici d(octor)is locis fiet manifestum. 1ª p(ar)te q. 19. ar. 1. fine corporis sic ait: s(ic)ut suum intelligere e(st) suum ee ita suum uelle. et q.

lco

et q. 10. ar. 2. Deus qui est sua essentia ita sua aeternitas. et q. 6. ar. 3. quae de aliis inquit, dicuntur accidentaliter Deo conveniunt essentialiter ut esse potentem sapientem et huiusmodi. et inde infert Deum esse essentialiter bonum. et lib. 1° contra gentes cap. 45. Divus Thomas probat ex confesso identitatem essentiae atque cognitionis divinae argumentatur in 1a ratione sic: quidquid est in Deo est divina essentia ergo intelligere Dei est divina essentia. ubi tamen ipse angelicus doctor quem Ferrara probat intellectum tamen divinam esse idem cum essentia divina non conveniant, sicut tamquam accidens —

Quod obiter constat S. Thomam eodem agere et sentire de identitate divinae essentiae cum intellectu atque cum reliquis attributis quae solum identificantur realiter et essentialiter modo declarato, non autem formaliter aut formalissime secundum conceptus explicitos ut manet explicatum. quod si aliquando diversimode agat de intellectu atque de reliquis attributis dicens essentiam et intellectum esse idem omnino et omnibus modis, id fortasse dicit quia praeter generalem rationem communem caeteris quae datur in aliis attributis est etiam alia specialis in intellectu quae petit identitatem cum essentia tamquam specie intelligibili quia omnis alia cognitio petit aliquam unionem cum specie sua. de

quo serio dixim, in mā de vint dg. 1. cū
voēm explicuim, oēq pductio per intiū
qualis ē gratia, si ij sit assimilativa sm
nā, et pcessio per modū nullū ē sit. idem
qd S. Thom. et cæteri Auctes uelle renr. et
nihil amplius si unū Aureoli et paucos
recētiores excipias.

§. 9. alia eorūdē recētiorum argta dissoluentur.

præter argta q dicta ex auctoritē accepta ipsa
et Aureoli etiā sic argumētāt. 2o. gradus in-
tellectualis n solū ēst essēr cōmunis substā spiālē
sd etiā fralit. ita ut de oē substē spiālis
sit eo gradu fralissē cōmuni ut ptin angelo et aiā
roāli cuius substa essēr et fralitē ē intellec-
tualis. verū qi huiusmi substē spiales ss finitē
ac limitatē perfectis, n cōmunicāt gradu intellec-
tuali ad actū 2ū rēdactō sd gradu intellectua-
li radicali. at ū substa spiālis diā ut pote
infinite perfecta n cōmunicāt radicali gradu sd ac-
tuali, neq. n. ut alibi dixim, in deo ssedēdus
ē gradus intellectivus poālis in actu 1o q &.
mi. pbtr pr. qi sd creaturis ob imperfectē cōue-
uenit in actu 1o, cuenire debet deo in actu 2o
propter infinitā perfectē q &.
R. 1o retorquēdo argū in aduersarios: etc.

nem

nim si vo illa quidq valeret, pone in sou
gradu intellectuale qd etia notitiam et bonita.
te ac veritate fralit conuenire dis subst qz gra.
dus notitiaes et bonitas et veritas radicalis re.
periunt fralit in subst huna et agelica q in
subst seu ess dia reperiunt fralit gradus
notitiaes et bonitas non radicalis sed fralis, qz ra.
bis debet ee quis pp ter infinitate ess dis conue.
niat. qd idem de subsista dia dm. est qz subst
agelica atq huna fralit conuenit ee radice talis sub.
sist atq adeo ess dis conuenire fralit ee subsist
non radicale sed frale ut explicatu e —

R. 2o negado illa ps videlet one ea perfect
quo conuenit radicalit subst spuali creata atq
finita debere conuenire non radicalit sed fralit ess
dis pcise supta qualenus distinguit ab atri.
butis quis ea sit perfectio simplr simplex. satis n.
e ut identice atq ess er conueniat pp ter identitate
reale et inclusione ess one atributorum in
ess. hoc in libro dabim aduersariis nepe
qd st subst ageli l. ais realis quis sit radix
talis subsiste, talis bonitatis et veritatis et iste
roes radicales ess ipsius spiritus, adhuc qz care.
res ss. aliis tribs et substiis non spualis dr. subst

rgeli, et subst. realis atq. istituit tamq. ulta diffa per
quadam intellectivam radicalem: ita pariter quasi ulta
diffa qua istituit essa diva in rone talis distincta
ab aliis atributis sit intellectivum radicale, qd in ea
reperit, et hoc volitivum radicale sit proprissime etiam
esse div., tn qr volitivum actuale supponit intel.
lectivum actuale, sic etiam nro mo intelligendi
volitivum radicale supponit intellectivum radicale
atq. ita hoc e predicatum illud quo ulto istituit
essa diva in rone talis esse sine neq. lz suppe.
2o deniq. argumentatur fralis; ro cuius ioletq.
nitatis e ee similitudinem expressam sui obiecti fralis
et ita omnis cognitio quo perfectior e et magis pe.
netrat suum obiectum frale eo e magis similis illi
sed diva cognitio e in omni genere entis infinita
et optimo modo posibili penetrat suum obiectum
frale nempe diam esse ergo erit illi perfectisse si.
milis ita ut maior similitudo n possit excogi.
tari. ergo erit n tm similis intentionalit obiec.
to suo frali ut ss. cognitiones create, sed etiam simi.
lis realit quae maior e et melior similitudo
quam sola intentionalis. qd si similis realit e
esse div. sequit ut identitatem omnimodam ha.
beat cum essa diva, n. n. poss. ee plures neq. l.
esse div. realit similes atq. distincte.
Rx. concessa maiori et minori propos. distinguendo

23

tū requēs q erit illi perfectis similis ita ut maior similitudo excogitari ñ possit intra latitudinē similitudinis intētionalis scilicet, ab. solute nego, qm̄ maior ē similitudo realis q̄ ht filius suo Patri in nā quā ea pręcisse quę dat in ea cognitē pręterea solū qd sit repręsētatio intētionalis essē dič. quare ra. nō negari debet: etenim ut latius explicui, m̄ in m̄a de trinē dp̄ 2. cū similitudo cogni. tīs quę uocat intētionalis et tota posita ē in repręsētat obiectū sit lineę diuersę ab ea quę ē similitudo realis, quis in sua linea crescat infinitē similitudo intētionalis, ñ sequit qd possit pervenire ad similitudinē realē ita ut tata sit similitudo dič cogni. tīs cū essā ut inter utrāq nulla sit distinc. tio realis. Et lt amor faciat unū per affectū cū re amata, et quo perfectior sit amor eo magis unū faciat, ñ infr. amorē diuinū, qui ē infinite perfectus ita facere unū cū re amata, ~~et quo perfectior sit amor eo magis~~ etiā cū roē fuali amādi qd nulla distinctio dec inter amorē et bonitatē diam —

aliqui recētiores quis nobiscū sētiāt ab his ronib pōri aliq distinctē rōis roatę inter

cognitꝰ dīē ei essᵉ adhuc dicūt eā ñ ee similē
tm intētionalit essᵉ diē ꝗd realit similem
ꝓpterea ꝗd similitudo intētionalis sit ea quę
datᵘ in cognitᵉ repñtāte aliqd obiectū qd
sit extra essᵃ talis repñtatīs. cū aūt essᵃ
dīa includatᵘ essᵉⁿ in repñtatᵉ seu in
cognitᵉ repñtāte ipsā, ñ pōt dici tm intē-
tionalit similis ꝗd realit. uñde inquiūt fa-
cilis aperit uia ad reddēdā rōēm ob quā
ꝓcessio Vbi quę ē per intellectū sit assimila-
tiua in nā ex ui sua et rōe frāli atq adeo
sit generatio, ñ ūt spūs sti ꝓcessio, quę ñē per
intellectū sd per uolūtē

uerū hęc doctrª quis ad loqⁱ mū pertinere
uideatᵘ ꝓbāda nobis ñ ē ꝓpter ea quę in nā
de triniᵉ dgᵉ illa 2ª diximꝰ. n. ūt quis in-
tellectio dīa includat essᵉⁿ nām dīam quę ē
frāle obiectū ipsius ꝗd ñ reperit in aliqua cog-
nitᵉ creata, cęterū ꝓrquisse supta cognitio
dīa quatenus distinguitᵘ rōē ab essᵃ ut sic
ñ ht aliā similitudinē cū essᵃ quā inesse
intētionali, hoc ē quā ex eo ꝗd essᵃ dīam
repñtet. st uolitio dīa ex eo ꝗd includat
essᵉⁿ nām dīam, ñ sequitᵘ ꝗd habeat, qua-
tenus amor ē, aliā unionē cū ~~bo~~ bonitate
dīa, quā unionē affectiuā. ꝓpterea ur. in-

uol.

nobis contradictio in hac doctrina quia impugnamus

quod si cognitio divina sumitur quatenus praecisse

et distincta a natura divina ut sic l. dr. habere

realem similitudinem cum natura divina, propterea quod eam

essentialiter includat, et hoc non est ad rem quia nos loqui-

mur de cognitione sumpta secundum conceptum explicitum

quatenus ab essentia distinguitur et sic illam non in-

cludit. l. dr. quod ita praecisse sumpta divina cogni-

tio afferet realem similitudinem cum natura divina, et

hoc esse nequit si aliquam distinctionem ab ea habe-

at, quia est impossibile habere realem similitudi-

nem quae sonat identitatem formalem nisi formaliter

secundum conceptum explicitum afferat eandem naturam divinam

quare autem processio verbi quae est productio per

intellectum, et intellectio ipsa ferat ex vi sua

formali similitudinem realem in natura explicuimus

loco allegato in materia de trinitate; non enim est quia natura

divina essentialiter includat ex generali vasce… via:

id enim in voluntate divina et productione spiritus sancti reperi-

tur: et in aliis attributis sine tali similitudi-

ne reali quoad naturam. neque valet est quod cognitio

divina sit repraesentatio perfectissima et infinita in vi

repraesentationis, nam ut manet explicatum inde solum

infr. similitudo intentionalis, et r̃o ē q̃r cognitio d̃ia petit ess^{er} actualē unionē cū sp̄e intelligibili quę n̄ ē alia nisi ess^a d̃ia, hęc autē unio debet ee perfectiss^a, et p̄pterea idētitas est realis et ess^{lis} quā hĩt ess^a cū q̄ta cognit^e q̃o ess^a fr̃alit^e affr. sm. suũ ee reale q̃t affr. sp̄es intellectualis in qualibet alia cognit^e quę actualit^e denominat aliq̃d supositũ actu intelligēs ut latius exposuim^s in eo loco.

Sect. 5. intellect^e d̃iam n̄ fluere ab ess^a, neq̃ ab intelu tāq̃ ab aliqua p̄ōa intellectiua, seu p̄rio intelligēdi potentiali.

§. 1us duę q̃tiq̃ referunt^r et vera p̄r. aut^e D. Thom^e

quis de hac re disseruim^s in m̄a de trin^e d^{p}^e 2. sect. 3. necess^{ū} duxim^s in hoc loco iterũ de agere ut quę dicta ss. sect^e p̄cedēti ma ioreū lucē habeāt et plenā p̄firmat^e. diximus 1° in sect^e p̄cedēti ess^a d̃iam p̄cisse sūptā ut r̃oe distinguit^r ab intellect^e n̄ ee intellectiuā fr̃alit^e q̃o radicalit^r. modo au tē exponem^s an ipsamet ess^a d̃ia (aliquis alius conceptus distinctus ab intellect^e cōcipi pos sit tāq̃ p̄rium intellectiuũ p̄oale a quo in tel.

intellectio ipsa quae actus 2us est, natura fluat et quasi producat, quae res nec facilis est explicatu nec sine controversia theologorum.

1a sententia affirmat in Deo sicut datur intellectio quae sola ratione distinguitur ab essentia divina, sic etiam dari intellectum aliquomodo distinctum ab ipsa intellectione qui quidem sit principium intellectivum potentiale sublatis imperfectionibus quae intellectum creatum comitantur. ita Henricus 1a parte summae ar. 36. q. 1. ubi probat in Deo esse intellectum, et q. 2. dicit eum habere rationem potentiae intellectivae. et q. 3. docet habere rationem principii passivi et receptivi ipsius intellectionis secundum rationem. et Durandus in 1o q. 35. q. 1. n. 6. intellectum Dei ait esse potentiam cognoscitivam, cui quibus consentiunt plurimi recentiorum qui hanc sententiam colligunt ex duplici modo theologorum in materia de trinitate 1o verbum procedere ex intellectu et memoria fecunda Patris. 2o essentiam divinam se habere instar speciei intelligibilis qua fecundatur intellectus Patris. quibus autem argumentis haec opinio confirmetur aperiemus in § 4o.

2a sententia docet in Deo non esse potentiam intellectivam nec re ipsa, neque secundum rationem. ita expresse S. Thomas pluribus in locis infra referendis, et Ferrara etiam citandus, Aureolus in 1o distinctione 35. ar. 3. Gabr. ibidem ar. 3. dub. 1. ad 1um, Capreolus in 1o distinctione 7. q. 1. ar. 3. ad 1um Aureoli contra 1am conclusionem et dist. 35.

eius qd é pōa etrilius qd é virus nō ea pduc.
ms, q repugnat ee in deo pp̄ eminētā fr̄alitr
pōa intellectiua seu intellect^{us} ess^{lis} quę
n̄ distinguat realit ab ipsa pōa intellec.
tiua. qua rōe S. T^{as} 1^{a} p^{te} q. 25. ar. 1. ad 3^{m}
citato bene pbat in ordine ad effus ad extra
et in deo rōem pōę n̄ ee seu act^{us} sed idē
sificatę ~

Pbr. qm. in deo n̄ é admittēda pōa passiua
et receptiua intellect^{us} ess^{lis} q nec pōa in.
tellectiua. pr. 1^{a} qr pōa intellectiua n̄ so.
lū é fr̄alit actiua sd etiā passiua quipe
quę sit pōa actus immanētis in ipsa. ans au.
tē pr. rōe D. T^{e} in ar. pxime citato corpore
nā pōa passiua é imperfecta cū sit pr̄iū
patiēdi ab altero ut alterū é et 5 met^{a} t^{tu}
17. <u>et unūqdq inquit S. T^{as}, patit sm qd
imperfectū et deficiēs é</u>. i. quatenus é in
pōa ad perfect^{e} quę sibi deē. et pt^{ea} qr pōa
passiua intellectualis é uelud incoatio gradus
intellectualis et ipsa intellectio é consumatio il.
lius abqz adeo é in pōa ad intellect^{e}. atqui rō
incoata in suo genere imperfecta é ex se ipsa et ita
deo repugnās ~

pr. 2° qr in āgelis et hominib gradus intellec.

tua

ualis ē diuisus in actū et p̄ōā intellectiuā
ꝓpter limitatā perfect.ē qā nequā pōā intellec-
tiua pōt habere fēaliter in se ōnē illā perfect.ē quę
sparsa ē in plurimis atq diuersiss.is actib. quos ipsa
ꝓducere pōt neq unus solus actus ob suā itē
imperfect.ē cōtinere ualet ōnē perfect.ē quā pōā
diuersis actib. ɔmunicare pōt atq ita necess.ū fuit
in āgelis et hōīb. dari pōā intellectiuā realiter
distinctā ab intellect.b. quę ob ea ꝓducūt et
ꝓduci poss. at n in deo ꝓpter sūmā perfect.ē
unius intellect.is qua ōnia intelligit, n fuit
necess.ū admittere pōā intellectiuā et actum
intelligēdi sed solū actū puriss.ū et perfectiss.ū
qui nihil potētialitatis habeat —

dices his duab. ratiōb. plus ꝓbari quā intēdim.
nimirū in deo n ee admittēdū gradū intellec-
tiuū radicalē qd ē ꝯ. doctrī in sect.e præcedēti
ꝓpositā. — Rēo ita uv. aliquib. doctis recē-
norū qui uniuersim affirmāt in deo n dari nisi
tm. intellectiuū, et nolitiuū actuale atq adeo
affirmāt intellectiuū actuale ee ultīū ɔstituti-
uū quo fēaliter ɔstituit eēē et nā dia, sine qua
si dif.ē illius, ad cuius doctrē ɔfirm.ē afferūt D.
Thō. et reliquos Art.es locis citatis ꝯ. præcedēti.

sed certe D. Thōas ut ɔstat ex uerbis adductis et
reliqui Art.es nullā mētionē faciūt intellectiui

radicalis et tm̄ possibilis de quo ~~est~~ solùm agit.
quis inde recitatores illi arg^tu possibilit^e capiat
ad negandu intellectiuu etiā radicale. Sed qa tm̄
possibilit^e nos etiā cū possibilitate et ut nobis
ur. cū ueritate discrimē dabim^s ut obiectio
hæc discussa maneat. n. re significatū huius
nominis radix dupliciter accipi pt l p radice rea.
li quæ uera et reali product^e producat ut aīa nrā
dr. ee radix intellus et uoluntatis et aliarū potentiū
quæ ab ea tanq propriætates dimanāt actu reali
et substa ageli dr. ee radix suæ subsistet^e. 2° su.
mi pt p radice sēū rōem et nrē ñrū concipiedi
cū fundamto in re ita ut dicat^r ee radix alicuiusrei
illud qd lt ab ea ñ distinguat^r realit^e neq proprie
illud causet aut producat é tn nobis fundam^tū ad
producēt illud qd ab eo quasi dimanat. quam^m passs
quæ ñ distinguūt^r realit^e ab aliqua nā dnr di.
manare ab illa tanq a radice. imo quis bonū et
uerū ess^{er} includāt rōem ēis, dnr ab illo tanq
a radice dimanare. Ad rē g^o si radix l nō ut s.
stricte atq rigorose ~~sump~~ sumat^r in deo ñ da.
ri radicale intellectuale certū erit ñ minus q
intellectiuū potēle, siue pōā intellectiuā; uere.
rū si 2° nō sumat^r ut explicatū é qui negaret
intellectiuū potēle propter rōes q^a dictas ñ é cur
negetur intellectiuū radicale qd ñ lt sibi anexū

eā imperfectē quā intellectivū possit ut pt̃, id qd manifeste pt ex supō tōs qd ē radix veritatis et bonitatis ut s.ª diximus

Resp. efficacitr qd negavi n pt essª et nā diā præcisse ipsā n ee nobiliā formalitr neq formalitr infinitā aut æternā, id ee talē ꝯnexionē ex qua necessº requirat diā nobilitas, immensitas et æternitas. quis hæc omnia realitr identificētr cū essª et ipsā essªer includat q̄ pariter etiā quis intellectio actualis n distinguatr realitr ab essª et nā diā et ipsā essªer includat, adhuc intelligetr quasi passio dimanans ab illa vitr rē. sut a radice ut explicatū ē.

§. 3. quædā observatiōes ad maiorē lucē et ꝯfirmaē præfatæ doctrinæ.

Veritē doctrinatæ ut maiorē lucē accipiat et maior ꝯsequentia ē duplicitr intelligi posse qd aliqua ratio a nobis ꝯcepta de Deo habeat fundamentū in re, v. cū aliqua ratio a nobis ꝯcepta, ē revera in Deo licet n sit eo modo quo ꝯcipitr a nobis v.g. sapientia l. iustitia dei vere atq realitr ē in ipso Deo quis n sit eo modo quo ꝯcipitr a nobis s. præscinda ab alijs perfectionibus divinis, nec ab illis distincta ut ꝯcipitr ab intellectu nro.

2º cum id quod concipitur a nobis vere in deo non est neque divina entitas praebet fundamentum ut se ita concipiatur a nobis; qui quando intelligimus deum per alienas species rerum creatarum propriis mediis illis deum apprehendimus ad modum aliarum rerum cum ita ipse non sit, quod aliquando fieri solet sine ullo prorsus fundamento existente in ipso deo. ut cum deum apprehendimus instar corporis lucidissimi &c. et aliquando fit ex parte sed non ex toto cum aliquo fundamento existente in deo ut cum ex iis quae habent creaturae ducimur ad apprehensionem alicuius rationis existentis in deo sed aliter conceptae quam in eo est. ita intellectum qui vere in deo est concipimus instar cuiusdam actus procedentis a principio intellectivo, quamvis in deo nec sit talis processus nec tale principium. sic quod apprehendimus intellectum et voluntatem divinam instar potentiae intellectivae aut volitivae influentis in ipsam intellectionem et volitionem, esto talis influxus in deo non sit sed solum in creaturis.

2º quod notandum est S. Thomam et reliquos Auctores et nos cum dicimus in deo non esse potentiam intellectivam non tamen negare quod in deo sit potentia intellectiva accidentalis per se intelligendi, et realiter distincta ab essentia seu natura divina, sed etiam negare quod non reperitur potentia intellectiva quae hoc nomine significatur si accipiatur substantialiter et realiter identificata divinae naturae 2º modo concipitur. i. cum aliquo fundamento in ipso deo,

nam

nam si sumatur recepta sine illo fundamento ex parte ipsius Dei non est dubium quod in Deo reperiatur intellec-
tiva potentia non a nobis ficta sed corpus lucidum &c.
quod vero S. Thomas non solum neget in Deo potentiam intellectivam
nam secundum rem verum etiam secundum rationem nostram constat lo-
cis supra citatis praesertim lib. 2. contra gentes cap. 10.
ubi sic ait: intellectus igitur et voluntas in Deo non
sunt ut potentiae sed solum ut actiones. ubi postquam memi-
nisset etiam potentiae secundum modum nostrum intelligendi, nihi-
lominus usus est illa particula exclusiva solum
ut nimirum excluderet totam rationem potentiae intellec-
tivis. et ibidem Ferrara §. ad evidentiam non ad-
mittit fundamentum in Deo, sed in creaturis ex parte tantum.
et addit habitudinem quam concipimus inter potentiam et
actum in Deo non esse reipsa sed secundum nostrum modum concipien-
di, sed cum concipimus ordinem rei ad seipsam. consentit
etiam Capreolus in utroque loco citato in §. 2°
dicit n. eo quod in creaturis potentia sit prius actu
sine aliquo maiori fundamento dici potentiam in divinis
esse prius actu secundum rationem vel modum nostrum intelligendi.
quod, inquit, non est aliud dicere nisi quod simili modo
concipiamus divina sicut si realiter unum praeiret ali-
ud quod concipimus ea secundum modum quo concipimus creata.
idem Aureolus citatus et Suar. qui de volunta-
te idem docet in illa disp. 30. sect. 16.

3° in eiusdem doctrinae confirmationem optima ratio est
haec: quoniam in Deo reipsa non est intellectiva potentia

qd sit fundam^tu talis n̄ 9cipienti ut ostensū ē, nec
ppt^ea ē ratiōa rō fr̄alit^er existens in deo quę sm̄.
rōem se habeat in creaturis instar pri^c qa po^q
intellectiuę: ide ad dia possim, ascendere per
9cept^ū nrām q^e D. ans. quoad ē p^te rēpe qd ñ
sit in deo poā intellectiua sm̄. rē oīo p^t et
qd ñ reperiat^r sm̄. rōē in aliqua creatura
liquet ex eo qd nulla creatura sit aut ee possit
quę habeat poā intellectricē idētificatā realit^r
cū actu intellect^is ab ipsa p̄ducto, et multo mi-
nus det^r poā p̄ductiua in creaturis quę in-
cludat aut includat^r ess^er in actu intellect^is
eo quidquid a nobis intelligit^r prius q actus
intellect^is ess^er includit^r in ipso actu intellect^is
dix q D.

Sr. qr rō ētis creati quę reperit^r in creatu-
ris ess^er inclusa in bonitate ac veritate quę
st. pass^es ipsius ētis h sit radix ipsarū ac p̄p-
terea det^r ex p^te fundam^tu ut 9cipiam^r essa
dia quasi radicē intellect^is, quarū nulla
poā p̄ductiua dat^r in creaturis quę inclu-
dat ess^er in tō ab ipsa p̄ducto. l. cū eo realit^r
identificet^r. et inde magis itē sr. discrimē
ē datū vt^a quare admittam^r intellectiuā
radicale in ipsa nā et ess^a dia quę precissa
ē ab intellect^u, ñ ut 9cetam^r intellectiuā p̄ale

§. 4us adversariorum obiect. dirimuntur

1° quaedam obiect. contra hanc doctrinam in materia de virtutum in loco proprio solventur a nobis §3. et modo non repe-
tendae. talis est ea quod in Patre detur potentia generati-
va quae nihil aliud est quam virtus Patris de quo
diximus disp. 10. sect. 6. et sequentibus. n. 21 Patris
intellectio quamvis in ordine ad filium realiter
distinctum ab ipso Patre habeat rationem potentiae genera-
tivae l. intellectivae quod idem est; nam in aeterno
Patre idem est intelligere notionaliter et generare.
contrarium eadem intellectio Patris non potest habere
rationem potentiae ad sui ipsius intellectionem vel sui ipsi-
us quia non datur distinctio realis sic etiam ibidem ex-
plicatum est. V. verum sit in Patre dari potentiam non solum
respectu filii sed etiam respectu ipsius generationis activae quae non
distinguitur realiter ab ipso Patre.

2° poterit aliquis argumentari hoc modo si non detur
in Deo potentia intellectiva vel intellectus ut principium remotum
impotentia ad intelligendum sed hoc est absurdum ergo R. minor
et probatur contra. pr. sequela maioris probatur quia impotentia
intelligendi nihil aliud est quam negatio potentiae intellec-
tivae ergo etc. — R. nego sequelam maioris probationis
quia ex Philosopho 5. metaph. cap. 12. impotentia est privatio
potentiae in subiecto scilicet quod potest et debet eam habere.
atqui Deus non est subiectum capax potentiae intellectivae
et ita licet eam non habeat dici non poterit habere im-
potentiam ad intelligendum. quod si carere sumatur in potentia

s. q negat. pot. seu potentia [illegible] a [illegible]

dni, hec satis excluditur a deo per positionem [illegible]

intelligendi quae in deo e[st] ut iam explicamus.

Contra instabis dices. Deus p[ot]est per intelligere q[uo]d e[st] in deo p[otenti]a intellectiva quae n[on] [illegible] a [illegible] e[st] [illegible] [illegible] deo posse intelligere. ans pr. q[uia] hec p[ro]p[ositi]o e[st] falsa deus n[on] p[otes]t intelligere q[uia] eius [con]dictoria vera e[st] vera. s. deus p[otes]t intelligere. [con]s[equentia] pr. q[uia] intellectio divina e[st] possibilis q[uod] deus sit p[otenti]a ad intelligendum. ans pr. q[uia] de fide e[st] deum necess[ari]o intelligere ut [con]stat ex prio.ris sect[ionibus], atq[ue] ita necesse e[st] deum intelligere, q[uo]d autem necess[ari]um e[st] eo ipso e[st] possibile, ut [con]stat ex 5[o] met[aphysic]ae cap. 12. et s. T[homas] 1 p[ar]te q. 41. ar. 4. ad 3[um]

R[espon]deo. tn admisso ante neg[an]do [con]s[equenti]a q[uia] pon. actus intelligendi, sive actualis intellectio quae in deo datur per semetipsam sit q[uo]d existere, et q[uo]d existere possit atq[ue] adeo q[uo]d deus per ipsam possit intelligere possi.bile in quo fundam[en]to positivo fundat[ur] negatio impot[enti]ae ad intelligendum, ex quo n[on] inf[ertu]r dari p[otenti]am intelligen.di q[ui]a hec n[on] sig[nifica]t solum illam n[on] repugnantiam negati.vam neq[ue] solum possibilitatem positivam s[e]d [con]s[equenter] uni.versalem q[uan]dam intellectionem activam et passivam cum in.dif[erenti]a et distinct[ion]e reali ad actus quos [pro]du.cere p[otes]t et recipere. et sic ex eo q[uo]d u[er]bi et [con]silii [illegible] alius m[od]us sit unitus suo [illegible] bene inf[ertu]r q[uo]d uniri possit, s[e]d inde n[on] se[quitu]r q[uo]d habeat ali.

[illegible]

4 extremis quis per ea veritate. ita etiam ex eo quod
Deus intelligat bene sequitur ... esse posse
quod in infinitum etiam habere potentiam intelligendi vel ...
Ad confirmationem Resp. ut constat ex omnibus praedictis et ...
... citatis, possibile dupliciter accipitur ... ut ...
ponitur necessarium ... pro eo quod etiam potest esse ut habeat
... existendi ... existendi, et hoc modo intel-
lectio divina non est possibilis. ... modo ... possibile ...
... necessarium ... pro eo quod esse potest sive habeat
... existendi ... habeat. quo modo possi-
bilis est intellectio divina, inde tamen non infertur ... Deo potentia
intelligendi quod ut constat ex dicto q. ... capitis, possi-
bile hoc modo acceptum est id quod ... repugnantiam.
... aliqui auctoritates D. Aug. ... q.
q. 15. et 16. ubi ait Deum esse causam sue sapientiae. et
lib. 7. de Trin. cap. 1. ubi sic ait: qua ... vel
sapiens sit Deus. ... intellectiva potentia ... est
... intellectus ... Deus ...
Deo est principium ... intellectus ... actus
... in Deo est ... intelligere ...
... esse eius ... quae est potentia intellectiva
... S. Augustinus exponi debere ...
... quod sit a seipso seu ...
Deo, ... Deus ... intelligendi
negative ... non habeat ...

et ad confirm. R. neg. ans. etenim si n. datur pot. el-
licitiva intellectus ergo etiam neq. datur principium elli-
citivum ipsius, nec sm. rem nec sm. rōem. quam-
lt in creaturis ex eo qd detur actus bene inferatur da-
ri pot. et principium ellicitivum, tn in divinis n. se-
quitur ob rōes iam dictas.

4° qr nunc sunt multa dumtaxat possibilia quae po-
tuerunt ee futura si Deus re ipsa voluisset ea produ-
cere u.g. mundus alter qui re ipsa n. erit qd respectu hu-
iusmodi obiectorum futurorum Deus solum ht pot. in-
tellectiva ad eorum intellectum intuitivum: siquidem
Deus nunc ea n. intuetur, atq adeo talis intuitio
re ipsa n. e in Deo qd tm. e virtute seu virtualiter
in pot. intellectiva Dei. quare si semel admit-
titur pot. intellectiva in ordine ad talem intellectum
qui modo n. e sed potuit ee, sequitur ut admitti debeat
et in ordine ad actum intellectus qui modo e. conf.
in voluntate ubi eadem rō difficultatis e etenim actus
ille quo Deus voluisset creare alium mundum, tm e
virtualiter in divina voluntate seu pot. volitiva Dei
et si daretur talis actus, nihil de novo adveniret
ipsi voluntati qd n. e in volitione qua nunc vult cre-
are hunc mundum qd dicitur pot. intellectiva et vo-
litiva —

R. nos de hac re latius acturos cum 16. articu-
lum ubi de scientia visionis, nunc autem agere de scien-
tia visionis et actum scientiae simplicis intelligentiae qua.

utiq; sit n̄ ee virtualit in intell. dio tanqm
[illegible] non, neq; [illegible] p̄oa intellecti
uā dari ad intellectē aut ad a[illegible] mo
dū intrc̄ū ipsius cognitīs, sed q̄tū ex p̄te ipsius
Dei, s. intellectūs ipsā ee tn̄ veritatē cog.
nocibilit actualit sciā et repr̄sētatā, q̄d au.
tē in illo casu plura viderētur a Deo n̄ ē ex ad.
ditione alicuius p̄fectionis quā ipsa sciā n̄
haberet antea, sed ex noua existētia et termi.
natē ipsorū obiectorū quę nūc ēēt futura aut
actu existerēt. quare n̄ ē admittēdū dari in
[illegible] distinctionē virtualit, secta [illegible]
tanq; in p̄oa quę m̄ n̄ sit cōtēta et actualit ē.
rat q̄ obiectū, sed m̄ n̄ dat aliqua [illegible] q̄ X.
et inde p̄z responsio ad p̄mū.

§ Sectio quom sciā Dia supponat
Diam essā tanq; spē intellectualē

§. 1ꝰ vera sciā et [illegible] p̄r et [illegible].
quoad priores partes

in Deo spem intellectualē admittēdā ee rēu
intellectūs essētiā docere ut. s. [illegible] in pluribq; locis
et p̄sertim hic ar. 2. corp. cuius vbā ss. sūt:
cū igitur Deus nihil p̄oalitatis ineat sed sit ac.
tus purus oportet q̄d in eo intellectus et intellectū
sint idē omnibq; modis, ita s. ut neq; careat spē

intelligibili se intellectus, nec cum intellectio in Deo, propterea
species intelligibilis sit aliud a suo intellectu divi-
ni. quae doctrina maiore explicatione [illegible] ut
a difficultate expediatur. n. si species intellectualis quae
plus quam ratione distinguatur ab essentia divina nullo modo
concedenda est ipsi Deo quinimo si proprie loquamur sit neque
dari rationem aliquam speciei verae intellectus essentialis. quod
sit de intellectu notionali quod Verbum appellatur
et realiter distinguitur a Patre dicto intelligente
qui per intellectum producit tale Verbum sine intelli-
[illegible] notionale. cum hoc in statu quod essentia divina sit
obiectum non solum terminativum intellectus essentialis
sed etiam determinativum per seipsam propter identitatem
eius realem et essentialem inclusionem in ea, et ita
per talem determinationem habeat eminenter modo
non minus speciei quae non realiter efficienter determinat
intellectum ad productionem actus intellectus.

Haec nostra sententia particulatim explicata est et ait
ac vera et formalis doctrina D. Thomae atque omnium Theologorum.
quoniam autem species in Deo non esse speciem plus quam ratione
distinctam ab essentia divina manifeste docet S. Thomas loco
citato et ar. 4. corpore his verbis: cum ipsa sua essentia sit etiam
sua species intelligibilis, et ita in Deo intellectus et quod intel-
ligitur et species intelligibilis et ipsum intelligere sunt omnino
unum et idem. et ar. 11. species intelligibilis divini
intellectus quae est Dei essentia [illegible]. ar. 14. species intellectus divi-
ni scilicet eius essentia sufficit ad demonstrandum omnia. Denique

om

omissis aliis locis quae variis ratio imponat S. Th. lib.
1° S. gentes cap. 46. et 47. et in 1 dist. 35. art. 2
2. ccl. 4. et omnes scholastici ubi ibi ubi etiam loc
loco cit. D. Th. et probatur 1° quia essentia divina est optime pro-
portionata et praesens intellectui divino ut eum per se met.
ipsam determinet ad intellectionem. 2° quia species re-
quirit tamquam principium effectivum cognitionis atque adeo
si daretur species quae plus quam ratione distingueretur
ab essentia divina quae deserviret ad cognitionem essentiae
illud realiter efficeret intellectionem divinam, atque adeo
essentia ipsa quae incideret in cognitionem divina efficere-
ret aut saltem concurreret quod est omnino impossibile.—
3° quia intellectus divinus esset in potentia ad recipiendum
talem speciem et per illam reduceretur ad actum quod est
contra rationem actus puri ut optime probat S. Th. hic
ar. 2. denique quia vel illa species esset similitudo essentiae
divinae aliqua ita essentia divina non esset intelligibilis per se
ipsam sed per aliquid aliud, vel esset similitudo alte-
rius rei, et hoc etiam est impossibile quia vel talis
species impressa esset ab essentia divina; et hoc impugnat
D. Thomas dicens non posse fieri ea quod omne agens non imprimit
nisi suam speciem, vel esset impressa ab alio et hoc
minus possibile est, quia divinus intellectus nihil potest
ab alio recipere, nec esse in potentia ad illud.
2a pars doctrinae nostrae s. quod nec intellectus

essentiis proprie loquendo non debetur vo intellectualis speciei optime docet praeter alios recentiores Suarez in metaphysica tom. 2. disp. 30. sect. 15. n. 11. iis verbis 3° infertur non esse proprie in Deo speciem intelligibilem quae per modum actus primi suppleat vicem obiecti. probatur ex eodem principio, quia in Deo non est potentia cui obiectum uniatur per modum actus primi, sed species ad hoc solum ponitur ut obiectum uniatur potentiae praedicto modo, ergo non habet locum in Deo. item species intelligibilis ut sic ponitur in ratione principii determinantis potentiam ad efficiendum actum sed in Deo non est actus scientiae ut elicitus ergo etc.

ad primum quia propter improportionem et maioritatem aut distantiam obiecti cognoscibilis admittitur species intentionalis quae sua natura essentialiter est semen obiecti et instrumentum potentiae intellectivae, sed essentia divina quae est in se et formale obiectum divinae cognitionis in qua eminenter alia omnia extra Deum numerorum, est summe proportionata et praesens intellectui divino quod per semetipsam erit determinabit sine alia ratione intellectualis speciei. de quo plura cum D. Th. 1 p q. 12. ar. 2. — ad 2° quia neque ad uniendum obiectum cum intellectu divino, neque ad determinandum eum quia alioquin ex se sit indifferens, et indeterminatus, neque ad aliquod aliud munus speciei requiritur proprie in Deo species intellectualis ergo etc.

§. 2. ass° nra et gtia expli. et pr. quoad ceteras ptes

3ª pars vlt qd ess. dia pprie habeat roē obiecti n solū terminatiui sed etiā quasi motiui atq determinatiui fralit intus diuini per sūmā identitatē cū eo et inclusionē ess.[em] et roē huius determinat.[is] uocari possit et aliqdo uocet spēs intellectualis per translatē nēpe q per eam fralē determinationē prestat qd efficiēt spēs creata impressa; cstat qm. ad ōnē cognitē preter obiectū qd eam terminat id ē qd per eā cognoscit e necess.[te] aliqd obiectū motiuū et determinatiuū intus siue pōtē intellectiuā, nēpe ut elliciatur determinata talis obiecti repraesētatio. hoc autē obiectū motiuū aliqdo determinat et mouet pōtem media spē impressa s. q̄ per seipsū nequit ob distātiā aut impporcionē māltatis ł defectū unionis, et aliqdo per seipsū sine alia spē, s. q̄ nihil eorū deē ut accidit in substā āgeli resp intellect.[is] ipsius. quo itē modo se ht ess. dia quis n moueat pprie io q̄ eo q̄ motio exerceat q pōtem intellectiuā aut uolitiuā n u q intrim qui purus actus ē et nihil potētialitatis habeat. et ita docti rnē.

riores improbat magister logi ab Henrico in prima summa ar. 4o. absque dubio concedetis quod quoniam rationem nostra essentia divina moueat intellectum diuinum ad actum intelligendi. et probat ab Scoto quest. quodlibeto 14 ar. 2. §. sic intelligendum est, ait improprie loquendo intellectum diuinum esse primum mobile, et essentiam diuinam primum motiuum vel primum obiectum sui intellectus, et primo mouere ad noticiam ingenitam sui, et deinde ad noticiam genitam per viam generationis ordine quodam de quo late ibi Scotus et q. 3. prologi § ad 3am quaestionem. conterit quoniam essentia diuina non dicat proprie mouere diuinum intellectum sed quasi mouere magis proprie dici poterit illum determinare non efficienter sed formaliter.

quod uero essentia diuina tamquam species licet non moueat proprie loquendo, saltem determinat intellectum diuinum, patet. quoniam intellectus diuinus consistens in illa actualitate permanente explicata in sectione praecedenti, et quatenus praecisus ab actuali repraesentatione dei non dicit explicite similitudinem et repraesentationem intentionalem obiecti sui atque adeo recte concipitur a nobis ut a se indeterminatus ad talem repraesentationem ad quam formaliter determinetur per inclusionem essentiae essentiae diuinae tamquam obiecti formaliter determinatiui ipsius intellectus, qui ut ita conceptus est quatenus affert essentiam et ut species est proxime capax intellectionis et repraesentationis determinate diuinae essentiae.

Sr. 1 quoniam ex eo solum quod intelligamus rationem intellectus di

unione intelligimus [illegible] non [illegible]

actus [illegible] ad divina intellectione [illegible] dicit

exigitur perfecte intellectiva quae requirit

ex parte intelligentis ut sic non est ea quae requirit

ex parte obiecti proportionati et integritatis perfecte

necessario ad intelligendum quod hoc [illegible] praestat essentia

divina formaliter per identitatem et essentialem inclusionem in

sua intentio ut ostendimus [illegible] ut vera ratione [illegible]

[illegible] declaravimus quod praestet altiori modo id quod praestat

in nobis species intelligibilis

Ad 2um quod essentia divina ut formaliter identificata in

virtute in sua intentione sufficiens [illegible] propter quam intel-

lectio divina est ratio repraesentativa et similitudo inten-

tionalis rei quae est non formaliter declarandi et [illegible]

[illegible] divinam intellectum [illegible] intelli-

gens intellectum quae [illegible] repraesentet [illegible] ac

proinde per se ipsa perfectius praestat obiectum declara-

tum quam in angelis eorum [illegible] et in nobis species intel-

lectualis. [illegible] Capreolus in 1° d. 35 q. 2 ar. 2.

ad finem § ad 2um dicet —

4° et ultimo diximus in [illegible] nostra quod si proprie loqua-

mur [illegible] species interiora [illegible] in ordine ad intellectum

esse [illegible] quod sit de intellectu rationali. quod ideo addi-

dimus quia ut praestat [illegible] praecedens et latius

in [illegible] de [illegible] 41 [illegible] negative [illegible]

pōa intelligēdi ad actus essentiales n. tn negat id actu
notionalē vltō veu. V̄bi diuinā pp̄ter dist. realē
quę reperit' inter intellectum et V̄bum et diuinū intellectum
quin etiā in eadē mā qua dixim⁹ pcess. V̄bi
diuini ea ḡnatione et f̄malit' ex vi sua afferre
diciēm essª tāq. spem intelligibilē. itaq. vō dis-
criminis explicata sufficit ut essª diā dicat' es
sic cū pprietate spēs quę deberet pōa intellecti-
ua ad p̄ducen. V̄bi. quā debeat ē [illegible]
motionē n. exerceat tm. ut ē obiectū f̄male iui-
tū sed etiā in genere p̄ductiui dādo virtutē ipsi
intellectui quus incidit in eo, quod si essª diā n.
haberet identificatā sibi realit' et essen intelligā
n. eet fecundus sufficiēter ad p̄ducendū talē V̄bum.
Quod si quęras v. parat' creaturarū quę cognoscitur
ab intellectu diā tāquā obiectū mā̄le earum
possit pprie dici spēs diā essª Rō eodē m. se ha-
bere verū creaturarū quę ss. p̄rium obiectū ac
se ht vere p̄rij. nā lz creaturę distinguāt' realit'
ab intellectu diō, n. tn distinguit' intellectio essentialis
per quā illę cognoscūt' atq. adeo cū vō intelli-
gibilis spēs sumat' tota et etiā in ordine ad
intellectionē, si hęc n. distinguit' realit' ab in-
tellectu n. dabit' pprie pōa intellectiua, nec spēs
intelligibilis. verū ē tn quod si intellectio notio-
nalis siue V̄bum repręsentat earū et sequēter
creaturas, etiā essª diā p̄ illas eminēter con-

net

net dicet apprehendere in specie intelligibili il- 41
larum non quatenus repraesentatae aut repraesentantes
sed per intellectum esse, sed quatenus per intellectum
notionalem seu verbum.

Sed observandum est non dici et speciem intelligibilem re-
aturarum nostro dicto propter aliquam rationem instrumenti
in qua essentia divina habeat cum creaturis, ut species
intelligibilis creata fit cum obiecto cum essentiae
et instrumentum est. nam quod primario et ex consequenti
deservit aut detrahat ad cognitionem creaturarum non
poterit rite appellari creaturarum instrumentum,
nisi ab hac denominatione forte auferat signifi-
catio potius imperfectionis, dicendo nimirum quod essentia
divina quatenus primario et ex consequenti detrahat potentiam
productivam verbi, ad producendum verbum repraesentativum
creaturarum sit tota perfectione quae reperitur in specie
intentionali creata prius instrumentum est et forma
obiecti sui et careat omni alia imperfectione quae
reperitur in specie intelligibili creata.

Sect. I. Utrum divina in supponit aliquem habitum seu facilitatem essentiae divinae

Affirmativa opinio refertur citatur ab Henrico
in 1 parte summae q. 1. ar. 37. q. 1. et 2. qui absolute
concedit in Deo habitum scientiae si solo a ratione distinguatur.
eadem opinio tribuitur, thesi 1a parte summae q. 73

mebro 2º quia ibi de habitu loquitur hic Autor
ad diversam aliam acceptionem. Invenit idem Car.
tusiano in 1º dist. 35. q. 2. in solut. ad arg. 3ᵃ, ubi
ait scientiam ee habitum in Deo secundum nram rationem.

Vera sententia est quam met D. Thomas hic ar. 1. ad 2um
dicens eodem modo scientiam non ee habitum in Deo sicut neque
qualitatem sed sciam quae sit qualibus nec secundum rationem
est in Deo quod neque habitus &c. et 1ᵃ 2ᵃᵉ q. 49. ar. 4
his verbis: si aliquid sit cuius natura non est composita ex
potentia et actu et cuius substantia sit sua operatio, et
ipsum sit propter seipsum, ibi habitus vel dispositio lo-
cum non habet sicut patet in Deo. lege de veritate q. 2. ar. 1.
ad 4um et 5um. et in 1º dist. 35. q. 1. ar. 5. corpore
et in solutione ad 4um. et 1º contra gentes cap. 50. ubi
late probat in Deo non ee scientiam habitualem, Ferraram
ibi et omnes alios expositores D. Thomas hic ar. 1. Du-
randum in 1 dist. 35. q. 1. ar. 3. §. dixerunt etiam et
ibi reliquos scholasticorum. Suar. in met. ca
2. disp. 30. sect. 15. n. 1. et probari solet autoritate
S. Maximi in iis quae ex eo refert Eutimius in Pa-
nopolia parte 1ª titulo 2. in cap. qd incipit in sim-
plici &c. fol. 48. ubi sic ait: in simplici et in
summa Trinitatis essentia nec habitus, nec aptitudi-
nes quaevis &c. prima ratio est

Prima ratio 1º quia habitus quicumque aliquam habet ad
imperfectionem, requirit adscribi ab illa quam indicavit
S. Thomas prime citatus .5. in solutione ad 4um cum di-

xit habitū n̄ ē in deo q̄ suapte eēe supponit
aliq̄ imperfectē in ipsa pōa cuius habitus ē
et ād q̄ auferendā ponit habitus, etenim ha
bitus pōe additur ut illā ex se indiuersā ad
actū adiuuet atq̄ facilē reddat ad operandū.
in quo ōnes conueniunt et colligit ē c̄ r̄ e tīco.
r̄ī cap. 4. ... habitus ad nihil pōē
deseruiret. neq̄ id se it ut nālis habitus et ōi
ē supernālis qui dat pōē simplr̄ posse atq̄
adeo quūuiq̄ sit etiā diuina si habitus ē debet
ēē ut facile posit l. ut simplr̄ posit pōā ut eo
facere ut id q̄ sine habitū nequiret ~
Scd̄. qm̄ ex 5. metā cap. 20. habitus ē dispositio
sm̄ quā bene l. male disponitur, dispositio autē sm̄
se aut ad aliud s. ad operationē. sed hæc rō n̄ hēt
locū in deo in quo n̄ ē dispositio nec sm̄ se .i.
in ordine ad essendū qua in 5° metā cap. 19. ē or.
do habentis partes ut sit bene l. male, nec in
ordine ad aliud .i. operationē, cū intellectio
eēis n̄ sit aliud a deo, nec habitus verū illius
posit habere rōem prīp̄ productiui qua ē da
intā rōe habitus qui nullo alio mō pōt de.
seruire pōam ad bene atq̄ facilit intelligendū
nisi conuenado cū illa ad productionē &c. ~
deinde pr. quasi a priori qm̄ intellus diuinus

intra suā explicitā latitudinē intellectualē in ordine ad intelligēdū hēt sūmā perfectionē, q̄ hēt intrinsece qq. perfectionis simpliciter cōferr habitus in-tellectui creato. pr. r̄s q̄a tota perfectio habitus in eo posita ē q̄d reddet q̄ obiecta vera cū de-terminatione ad illa, et cū facilitate ac promptitu-dine. itē in fūdamēto negationis diff.tis et la-boris in intelligēdo, et exclusionis in diff.te addē-rei. male intelligēdū ē tota eius perfectio. sed hæc ess.en includitur in roē et sphera diuini et perfectiss.e intellectus qui necess.o versat.r cī vera sine ulla indeterminatione aut diff.te q̄ &c.

qd si aliquis dicat negationē diff.tis consequi facilitatē ipsā que ē propria ro habitus et n̄ pōr seu prii, r̄deo negationē illā sequi potius roē cōem habitui et perfectę pōr. nā perfecta pōa .i. intellectus aut voluntas diia facile operat.r sine ulla diff.te ut pt etiā in pōa intellectiua ãgeli cui propter hanc roem n̄ cōceduntur habitus naturales ut docet S. Thomas 1. 2.æ q. 50. ar. 6. et ibi declarant Caietanus et Vasq.z d.e 76. cap. 4 n. 25. et Labius 1. p.te d.e 219. cap. 2. quare obseruādū ē qd si forte ab intellectu nro præscindat ro intellectus diuini quatenus ē potes intelligere quin cōcipiat.r ut determinatus et facilis ad intelli-gēdū certo et euidēter &c., si ita cōcipiatur

me-

negative ne exit intus divinus sume perfectus 43
alr si praecise accipiat; erit quide intus
divinus sed incomplete acceptus qa si co(n)cipiat^r in
ordine ad intellectu necess^a qua repraese
tat^r creaturae possibiles, et n in ordine ad vi
sione qua repraesentat^r existentes incomplete su
met^r divinus intus ~
ex dictis pt rnes Henrici n esse alicuius mo
menti q doctrina explicata, enim et ablatis omnib
imperfectionib ab habitu n remanet aliquid qd
in Deo reperiri possit praeter intum perfectiss^m.
alr et ablatis omnib imperfectionib a pota intel
lectiva manet in Deo ro intus quae inadaequato
co(n)ceptu abstrahi pt ab actuali repraesentat^e
et intellect^e dei, atq ita pt co(n)cipi explicite
intus e intellectualitas permanens per modu
actus primi continens qd necess^o e ut co(n)uc
ta sibi dia ess^a tanqua obiecto determinante co(n)
tinuat intelliges per identitate ipsius repraesenta
tis et intellect^s dei ut s(upr)a ostensu e. denique
q^d in Deo admittat^r obiectu intelligibile in
diversa linea ac e ipsa intellectio et intus n
e sufficiens argumentu ut admitti debeat ro
habitus qm perfectio intelligibilis obiecti n e
perfectio in linea prii intellectivi, et ita prius

intellus divinus sit perfectissimus in sua linea non infer. quod suppleve possit eam perfectionem quae provenit ab obiecto cum haec sit in linea diversa

Disp. 2. De obiecto formali et materiali dictae scientiae

De obiecto dictae scientiae agit S. Thomas ab art. 5. usque ad 14. quam rem nos amplectemur his duabus disputationibus, ita ut in hac solum de obiecto formali sive materiali disseramus, et in sequenti de obiecto mali aut 2ario

Sect. 1. Detur ne obiectum formale atque materiale suae scientiae

§. 1us explicantur ea quae pertinent ad obiectum formale dictae scientiae

Dictae scientiae dari obiectum est omnino certum quia scientia est imago et repraesentatio obiecti et relatio transcendentalis ad illud tamquam ad proprium terminum et ob eas rationes divina scientia non est neque intelligi posse sine obiecto cuius imago sit et repraesentatio. sed quod eiusmodi obiectum sine non solum alia quae sunt extra deum de quibus agemus deinde sequenti, sed etiam ipsemet deus, quod philosophus lib. 2. magnorum moralium cap. 15. per dubitationem aut ignorationem rationis philosophia indignam dixerit, omnino validum et certum supponi debet. quin imo deum ipsum esse obiectum formale atque materiale suae scientiae iam ostendemus, 1° de formali, 2° de

ē rio —

fiale obiectū alicuius sciē aut cognitiōis dr. l.
ïd qd ita obijcit talī sciē aut cognitiōni ut ab
eo sumat suā specificationē, et e cōtierso, mā.
le obiectū uocatr illud qd ita obijcit sciē ut
ab eo n sumat suā specificationē alq̃ disā seu
quasi disā essē. que nomina fialis et malis
obiecti desumpta sunt a fiā et mā 9positi cuius
specifica disā sumit potius a fiā quā a mā.
itaq̃ duo necessā sz ad obiectū fiale, s. qd obijci
atur cognitiōni aut uolitiōni que uersat' cā illud
et qd ab eo talis cognitio seu uolitio sumat suā
specificationē. quo supposito uera et cōis doctā
ē nihil extra deū ee posse fiale obiectū diç sciē
alq̃ adeo solā diā essā ee obiectū fiale illius
pr. i° autoritate D. Thō hic ar. s. ad 3ū ubi ait
ipsū intelligere n specificari per id qd in alio
intelligit' sd per priale obiectum in quo alia
intelligūt. priale autē obiectum appellat ip-
sū obiectū fiale qd ait ee nihil aliud quā essā
diā que hē rōem fiē intelligibilis in qua oīnū
rerū spēs cōtinet. idē inquit, n oportet quod
ipsū intelligere diuinū. l. potius ipse deus specifi-
cet per aliud q per essā diā. idē pbat s. Thō
idē lib. 1. 9 gētes rōe 3ā et rōe 7. l. cognitē

de Dia et de qualibet alia intellect⁹ quę speci
ficat⁹ per suũ obiectũ frale. eadẽ sñiã se
quitr Capr. in 1° dist. 35. q. 2. ar. 2. cõcl. 2. ferr.
lib. 1. c. gẽtes cap. 40. Suar. obiter in metaphca tom.
2. dp. 30. sect. 15. n. 16. et alij plures ĩ referẽdi
Deinde pr. roe qm̃ illud ẽ frale obiectũ qd instar
formæ tribuit spẽm atq perfect.ẽm essẽ et distinctionẽ
ab alijs, sed sciã Dia hẽt suã perfectionẽ essẽ et
uelut specificationẽ ex eo praecise qd ẽ noti
cia et repraesentatio diuinæ entitatis ac ueritatis et
nullo m° eã hẽt ex eo qd sit repraesentatio creaturæ.
ergo frale obiectũ ẽ Dia entitas et ueritas, et
nullo m° creaturæ nisi obiectũ mãle. maior est
nota patet mi. pr. 1° qa sciã Dia ẽ ẽns a se atq
inde ẽns independẽs ab aliquo creato, neq id solũ hẽt
quoad suã existentiã sed etiã quoad suã essẽ et ra
tionem specificã diuinã et perfect.ẽm — pr. qa si ab ali
quo creato acciperet suã essẽ et perfect.ẽ specificã ñ
esset ẽns independẽs ab alio quod [illegible]
2° pr. essẽ Dia ẽ ẽns necessariũ et et sũmo necessita
tis gradu sicut ipse Deus ergo nullo m° specificari pōt per
aliqd ens ab alio ac proinde neq habere illud pro frali
obiecto. pr. ans qm. entia ab alio uti creaturæ aut
nullã necessitatẽ existendi habẽt ut creaturæ exis
tẽtes, aut multo minorẽ quã habeat essẽ et sciã
Dia ut late ostẽdim⁹ in mã de uit. dp. 6. qd si crea
turæ habẽt existentiã cõtingẽtẽ ita pariter intelli

gi

gibilitatē cōtingētiā qm intelligibilitas [illegible]

rōem ēēis, et si creaturæ quoad suā essā habēt

minorē necessitatē quā esse et sciā dīā, ita sī-

militer minorē intelligibilitatē atq; adeo n̄ pote-

rūt specificare dīā sciām

Rs. 1° qm̄ ēēa ab aliō quales sūt ōnes creatu-

ræ tā existētes quā possibiles supponūt ens a se

ōio perfectū sūi suā essē et quasi specificā ac

p̄inde independētes ab ipsis in ōnī sua perfectione

et ita sibi sufficiēs ut sine illis habeat ōnē suā

perfectionē, ergo sciā dīa præsupponit° constituta in

ōnī sua perfectione frāli atq; quasi specifica prius

quā intelligat ōne creatū quoad existā et essē.

Rs. 2° qn̄ negavi n̄ pōt perfectionē ēē atq; consti-

tui dīā intellectionē et Deū ipsū si ōio sit in-

dependēs a suis creaturis etiā possibilib; ist ē abextrā

tētib; et ita sit ab ōnib; absolutus et sibi suffici-

ēs, ut quīs illæ n̄ eēt possibiles, ipse Deus existeret

cū sua sciā ōio perfecta et absoluta quoad ōnē su-

ā perfectionē de quo egimus serio in illo loco nō

nitabis ergo &c.

Qd aliquis recēs theolus dixit huiusmōi specifi-

catione in Deo locū n̄ habere 1° p̄t̄ qd Deus

et quidquid in eo n̄ ē in genere nec in spē. 2°

qa illa sciā pōa sumit spēm ab obiecto quod ē rē

realis, talis aute n̄ ē divinus intellus sed so illum

sm. rōem ergo &c. S; qm̄ ille actus pm accipit

speciem ab obiecto quod ad illud respiciat realiter relatum.
et id hoc non sit soli in divino intellectu & c. ...
verum hic exigui momenti esse videtur appositum dec-
ut dicendam, etenim S. Thomas expresse illam docuit
locis supra citatis, et ubi oppositum est vel stabat ex ra-
tionibus adductis, sed tantum generatim advertatur nos
loqui hic non de propria specificatione quae solum ca-
dit in actus qui sub aliquo genere et specie ri-
gorose accepta collocantur. ex quibus patet solu-
tio ad primum cum praeterea non solum S. Thomas citatus sed
etiam plures SS. Patres omnium et Theologi cum de processione
verbi divini quare sit generatio et ipsum verbum
proprie sit imago tractant, eiusmodi locutiones
non raro complectantur. et ad 2 et 3um R. quod
actus scientiae dei et alii intellectus divinus non referantur
ad obiectum formale per aliquam relationem realem
praedicamentalem aut proprie transcendentalem formale
eo quod ibi non sit aliqua distinctio realis, sed talis
est distinctio virtualis id est quod debet fundamentum intra
intellectus quo intellectio concipiatur a nobis quasi
ut transcendentalis ad esse divinum tanquam obiectum
formale ut ab eo dicatur specificari.

§. 2o. statuitur solum deum et nihil
extra ipsum esse primum obiectum dei scientiae

non minus certum est deum ipsum esse primum obiectum dei
scientiae, creaturas non primum, quia quod sit formale obiectum
et creaturae materiale, quae est aperta sententia D. Thomae hic

in

ar. 5. nam in fine corporis dixit Deum alia videre
in seipso et non in ipsis; et idem explicans in responsio-
ne ad 3m ait, intellectum non specificari per id
quod in alio intelligit, sed per principale intellectum
in quo alia intelligit. quod etiam ait esse divinam
essentiam respectu dicti, scilicet quod existimat esse primarium eius ob-
iectum in quo creaturae intelligantur tamquam obiecta
secundaria in obiecto primario. idem probat lib. 1o contra gentes
cap. 48. ratione 3a citata. ubi sic ait restat igi-
tur nihil a Deo esse cognitum quasi primo et per se in-
tellectum nisi suam essentiam. eidem doctrinae subscribunt Al-
bertus in 1o dist. 35. ar. 1. Alensis 1a parte summae q. 23.
membro 1. et 2. ar. 1. et q. 25. membro 2. ar. 2. Hen-
ricus quodlibet 9. q. 2., Egidius in 1o dist. 35. q. 3.
et ibidem Durandus q. 2., Scotus q. 1. §. ad ista, Ar-
gentinas q. 1., Capreolus q. 2. ar. 1. concl. 1., Ferrara
1o contra gentes cap. 48. et 49., Caietanus hic ar. 5. Tho-
ma ibidem conc. 4. et communiter interpretes divi Thomae, Suar-
ez 1a parte lib. 3. cap. 1. n. 2. et in metaphysica tom. 2. dp.
30. sect. 15. n. 15. et alij recentiores qui hos et ali-
os Authores referunt et sequuntur.

Probari solet expressis verbis D. Dyonisii, Aug. et
aliorum Patrum nec non philosophi, nec non aliorum philosophorum, quos
adducemus in dubio sequenti cum de obiecto secundario disseram-
mus, deinde probatur ratione divi Thomae quia si creaturae essent ob-
iectum primarium divini intellectus ab illis sumeret suam

esse et specificatur atq[ue] deberet duas intellectiones
spe diversas in Deo, nimirum una quae specifi-
caretur ab ipso Deo tamq[uam] ab obiecto formali et primario,
et alia quae item specificaretur ab obiecto creato.
quod si plures esset in Deo cognitiones essentialiter diversae
plures item esset essentialiter diversae atq[ue] adeo divisa esset
essentia et natura divina in plures

Confirmatur 1º ex eodem D. Thoma ibi ratione 3a quia cognitio spe-
cificari debet ab eo quod est primum intelligibile, tale autem
non est aliquid creatum sed solus ipse Deus ergo etc.

Confirmatur 2º quia si dicas intellectum divinum immediate atq[ue] sine
ulla prioritate vel praecellentia ferri ad utrumq[ue]
obiectum nempe ad increatum et creatum: contra est quia
ut constat ex § praecedenti non potest non esse subordinatio
quoad intelligibilitatem inter Deum et creaturas
cum sit etiam subordinatio quoad entitatem inter illa
ergo est impossibile ut aeque tendat intellectio divina
ad creatum obiectum et increatum. 3º denique quia
quod in alio continetur eminenter etiam cognoscitur
in eo tamquam habente vim deducendi intellectum ad
eius cognitionem, non enim est primum obiectum talis
cognitionis sed solum secundarium ut patet ex notio-
ne utriusque primarii et secundarii obiecti, sed ita se habet
creatura cum Deo in quo continetur eminenter ergo etc.

Observandum vero est non debere concedi aliquam
intellectionem divinam ratione distinctam quae ad creaturas
tamquam ad obiectum primum in ipsis cognitum tendat.

De

de quo agetur in sequenti disputatione.

Sectio 2. Utrum sola essentia divina praecise se sumpta prout ab attributis et relationibus distincta sit obiectum primarium et formale scientiae Dei.

§. 1us fundamenta supponit et statum quaestionis

Cum in sectione praecedenti ostenderimus essentiam divinam esse obiectum formale atque primarium scientiae Dei, investigare nunc debemus utrum ipsa sola essentia divina prout ab attributis et relationibus distinguitur et est quasi radix ipsorum sit obiectum formale atque primarium, an vero non solum ipsa praecise sumpta sed cum reliquis perfectionibus absolutis et relativis quae secundae perfectiones vocantur eo quod quasi radicentur ac fundentur in manu et quasi fluant a prima perfectione quae est essentia divina. quoniam solet accipi deitas et natura vel essentia divina ut non semel observavimus in materia de trinitate pro aggregato ex illo perfectionum omnium quae formaliter in deo sunt. Sed ut cum claritate procedamus in hac difficultate omissis rationibus dubitandi quas in loco argumentorum proferemus et distinctionem, supponendum est primo apud omnes convenire ut constat ex locis sectione praecedente citatis, creaturas omnes excludendas esse a ratione obiecti formalis et primarii et solam divinam esse obiectum formale atque primarium. Sed apud eos si unum vel alterum recentiorum excipias nullibi agitur de attributis et relationibus, prout ab essentia divina distinguuntur. Ita Aquinas 1 p. q. 14 art. 5. ad finem corporis sic: alia videt in se ipso in quantum essentia sua continet

...nes similitudinē aliorū, et in solut. ad
2ᵘᵐ quia ss. alia a Deo intelliguntur a Deo in
quā essa Dei cōtinet spēs eorū X. et in solut.
ad 3ᵘᵐ. Ut illa verba q̄ recitat q. q. ait essa dia
ee pᵐ intelligibile atq. finale obiectū eo q. in ea
oms spēs rerū cōprehendūtur. legēdus erit lib. 1.
cōtra gētes cap. 48. vbe 3. et cap. 49. vbe 2,
et 3. et in 1ᵒ sētiarū dist. 35. q. 1. ar. 2. corp. et
ad 2ᵘᵐ, Scotus in 1ᵒ dist. 35. q. 1. §. cōtra ist. et
§. potest dici ad mediū. et in 2ᵒ dist. 1. q. 1. ar. 2.
Capreol. q. 3. ar. 1. cc. 3, Ferrariensis q. 1. cc. 1. et in
eius probationib, Ocā q. 3. Capr. q. 1. ar. 1. cc. 1.
et ad argta. 3ᵃ. 2ᵃ cc. Caruzianus eisdē q. 1. Duran-
dus q. 1. ad finē, Durandus in 2a parte eiusdē distinctionis
ar. 1. Deza q. 2. ar. 3. notabili 1. et expositores
D. Th. hic vbi Zumel ar. 5. q. 1. notabili 5. cc. 2.
Bañes ar. 6. §. e 2a stia, et §. 2a cc. Molina
de ar. 4. ad finē ar. 5 et 6. disp. 1. vbe 3. et cc. 2.
Vasq. pᵒ 3. §. q. observādū, et alij.
Sed aliqui recētiorē cōe hāc doctrinā ita reci-
piunt ut essa nomie n intelligat solū eā fin-
itatē praecise put e quasi radix et fundamentū
a'iarū perfectiū, sed aggregatū earū [illegible].
ita mihi essa usurpari etiā a Durando, Deza
et Caruziano q. citabiq, et [illegible] in 1ᵒ dist.
35. q. 1. cc. 3. in refutat. 2ᵃ stiae, et in prima
respōsione ad 3ᵐ. et in solut. argumēti —
adduit etiā Bonavā in 1ᵒ dist. 35. q. 1. §. ad in-

telle

S. intelligentia, ubi ait in Deo esse cognoscendi ex 47

summa veritate, quod non magis convenit essentiae quam

attributis aut relationibus quod &c. Denique qui prae-

cipuus huius opinionis patronus videtur esse Molina hic

disp. unica, et n. 6. § petet aliquis. parte 1a ubi sic

ait: si sermo sit de obiecto primario quod est ratio obiectiva

atque medium cognoscendi caetera, sola essentia divina est

obiectum adaequatum, porro nomine essentiae intelligi

esse quoad omnia quae in ea sunt formaliter, ita ut re-

lationes etiam divinae comprehendantur, solumque excludi

volo creaturas. et in eadem 1a parte q. unica ar.

[illegible] disp. 4. concl. 2. idem docet. quam opinionem re-

centiores alii confirmant nullis rationibus quas

explicabimus infra, ubi opinionem hanc cum veritate

conciliabimus et cum sequenti quae ab ea differre

videtur aut in loco argumentorum dissoluemus. —

2a. alij etiam ex recentioribus [illegible] loquuntur quasi

re ipsa forte non dissentiant, dicunt quod essentia quae est

obiectum formale atque primarium summi praecise prout

distinguitur a relationibus et a caeteris perfectionibus

divinis quae ab ea quasi dimanant et vocantur

attributa, ita scribit videtur Suarez lib. 9. de trin.

cap. 5. n. 5. ubi ponit relationes divinas in esse obiectum

motivum vel divinae scientiae sed solam divinitatem, et

n. 6. sic ait: tota virtus et tota quasi species

ad illam cognitionem est sola divinitas [illegible] sic. et [illegible]

sæpe idem asserit etiã praecitat⁹ f. actac ... attributis.
indicat etiã Vasqz. 1. p. tom. 2. dp. 42. cap. 3.
n. 10. et dp. 43. cap. 4. et alij recẽtiores cõplec.
tuntur.

§. 2.us vera doctr.^a^ expl. et in ea cõciliãt. r̃ Aut.^rs^ opiniones.

Ass.^o^ nr̃a ẽ dicẽ ess.^a^ praecisse accepta quius ra.
tio ẽ attributorũ et relationum ee obiectũ mo.ri
uti et formalit.^r^ deb.entem ... aliq. ...
quis attributa et relat.^s^ quae accepta ess.^t^ ...
cunduct ess.^er^ et ad illius cõpleme.^tũ^ aliquo mõ per.
tinet ad obiectũ fmale aliq. ... relationes, et
ita inter obiecta ... et mere materia nu.
merari ñ debeat. hæc ass.^o^ l. ex eo vera esse
cõstat qd triorer. õnium opiniones cõplectitur in
una et eadẽ veritate, quæ cõtinet in dupli.
ci parte quã cõstat eadẽ ass.^o^ et quidẽ 1.^a^
pars illius nẽpe ess.^a^ praecisse supta ee ipsum
obiectũ fmale ... ur. ee mẽs expressa ... l.
locis citatis praecipue hic ar. 5. corp.^e^, et in respõ.
sione ad 2.^ũ^ et 3.^ũ^, et eorũ õnium Aut.^um^ quos
3. retulim., neq. cõdixit Molina et alij quos cã.
varim. ñ 2. quippe qui tm asserit attributa
õnia et relat.^es^ ñ ee obiectũ ... et male
id pertinere ad fmale ... qd nos libẽt admit.
tim., ... pertinere dicãt. ñ dicto

in

pr. roe quia ess[a] dia praescise sumpta ut ex
d. dictis et ex ma de trin[e] constat, e radix aut
quasi radix et fundam[tum] attributorum omnium et re-
lationum quae in ea velut eminenter continentur
continet ita ut a priori et ex eo qd det[ur] aia rati-
ionis in roe, infr. in eo dari pot[entiam] intellectivam
et volitivam quae in ea tamquam in radice continentur,
ita etiam ex eo qd in Patre aut filio det[ur] ess[a]
dia praescisse sumpta potest esse a se cum negatione
cuiusque, et infr. a priori dari attributa et per-
fect[ione]s dias in eadem persona quae ess[a] dia praescis-
se sumpta e obiectum formale trin[itatis], pr. quia illud
qd in se continet eminenter alia potest esse obiectum mo-
tivum atque derivativum aliorum, movet n. atque
derivat intellectum ad ea omnia quae in se formaliter et
eminenter continet. — &c. —
Infr. 1[°] qd praeterea dr. dia ess[a] habere rationem
obiecti formalis et trin[itatis] veri creaturarum quae con-
tinet illas eminenter, qd suo etiam modo continet
eminenter relat[ione]s et attributa cum quibus ad pro-
priam continentiam eminentialem nihil aliud de-
ficit nisi distinctio realis &c. — Infr. 2[°]
qa ut ostendimus in ma de trin[e] cum q. 34 d. [illegible]
hac roe vere declarat quomodo personalitates diq[ue]

atq attributa n habeat roe obiecti finalis
motiui in productne Vbi quis summatiue re-
ducatur ad illud. et similiter in mã de bea-
titudine ostenditur esse beatitudinem consistere
in clara visione Dei esse quod praesertim su-
mitur quis ad integritatem et summatem ta-
lis visionis pertineat visio attributorum
et personalitatum et ad integritatem et sum-
matem perfectionis essentialis pertinent attributa
ipsa et relationes. denique in hac quaestione ut in pa-
rebit optime declaratur ratio propter quam diuina essentia
debeat in totum diuinitatem ad repraesentationem quasi
reflexam ipsius scientiae Dei, nempe quia scientia ipsa
et attributa caetera continet quasi eminenter in
esse rei, et in esse intelligibilis et pariter in bea-
tis essentia diuina quae debeat sunt species et scientiam adae-
quatam Dei quod etiam ipsius visionis qua
Deum videt, eo quod eam eminenter contineat visio
ipsa Dei et est visio reflexa sui ipsius —
Tamen quod assensus neque impedimentum Mattheus omnes sup...
suar excipias in locis citatis n. 3. ibi n. quod attinet
ad relationes diuinas ait eas esse obiectum primum, quod vasque
vordē citatus loquitur e congruentius, nam disp. 43.
cap. 4. n. 17. sic ait, quod essentia est primum obiectum re-
quisitum ad productionem Dei, sic etiam attributa quia
ipsa essentia perficiunt. et in §. ult. si aliquis

in

movent nimium augeat et tendat [illegible]
ta ee [illegible] obiectum et esse [illegible] nro
m. intelligendi &c. optime. [illegible]
id ita est diversa ea roem inter attributa
et creaturas, nam creaturae n. ss. requisitae ut sit
deus deus, sed attributa, nec habent connexionem
necessitate cum illis atque ideo ee obiecta [illegible]
[illegible]

pr. rae eadem 2a pars qm. attributa et re-
lationes divinae ss. perfectiones essentiae divinae quae n. sunt intrinsece
una afficiunt, [illegible] identificantur realiter atque ideo
[illegible] n. determinant per se divinum intellectum, illum
[illegible] per essentiam divinam quae aliquid intrinsecum
et essentiae ipsorum, sed non n. conveniunt creaturis [illegible]
ss. obiectum [illegible] creaturae quibus id
n. conveniunt. — Confr. qr. sunt attributa et relationes
ss. de consummatione [illegible] essentiae divinae ita etiam per-
tinent ad consummationem [illegible] obiecti [illegible]
ipsum intellectum divinum per se determinent, sed
qm. esse [illegible] illud quod [illegible]
essentia divina ergo &c. —

§ 3us Difficultates aliquae expediuntur, et praecipue pertinentes ad scientiam directam et reflexam

Quo difficultates [illegible] expediantur et haec nostra doctrina
clarior appareat observandum [illegible] essentia
divina praecise sumpta sit obiectum formale atque [illegible]

... absoluta et relat^s de obiecti p^rimi
... possibilis ... ... eminat.
... ... atq adeo q n̄ includit ess^e
... ... ipsi obiecti p^rimi
at si absoluta et relat^es includit ess^r ess^e
diuin̄ p̃cise accept̄, et ita n̄ poss. appellari
obiectū p^rimū sicut p̃prietate loquamur, et
p̃portione seruata dici n̄ poss. obiectū p^rimi
quia infinita sint, et infinita cognoscibilia.
ut habeat ... ... n̄ contineat formalit^r
aut eminet^r, quasi eminet^r omnē perfect^m.
q si dicas solū de uel illa contineat ess^er
... ess^e diuin̄ quia est p̃dicatū ess^e di-
uini, respondeo id satis n̄ sufficere q̄ potius
inde infer. illa n̄ esse cognoscibilia per se sed
per tale p̃dicatū q̄ includit.
2° ex eadē doctr^a infer. ipsamet sciā aut
intellect^m et reliquas perfect^s absolutas
et relatiuas n̄ ee p^rimi obiectū per se sed re-
ductiue atq adeo habere f̃ formali obiecto et
p^rimo ipsā ess^a diuinā. q̄ p̃t. q̄ scia
diuina ... quā ceteras omnes perfect^es con-
tinet quasi eminet^r in ess^a diuina, et ex ea colli-
git et p^r eodē m̄ ac reliquas omnes &c.
Infer. 3° q̄ p̃terea ess^a diuina clare uisa determi-
natur ... ad uidendū ipsā uisionē reflexe

maxime quia visio beata continet eminenter in se 51
divina quia intellectio divina quasi continet in se
divina &c. ... S. Th. 1. p. q. 67.
ar. 3. docet angelum eodem actu intelligere suam
essentiam et suam intellectionem, neque quia sua essentia
est ... intelligibile suum, et intellectio est proprie
... talis esse.

... hoc observandum etiam est sua ... et
intellectionem divinam ... fertur in seipsam intuitive
non ... reflexa ... objectum specificativum
et terminativum ... per se etiam neque
... suam essentiam ... adaequatum objectum
specificativum ... dixerim
intellectionem divinam ferri in seipsam intuitive quasi
si reflexo ... quod intellectio et scientia divina
neque sit proprie directa cognitio, neque reflexa
sed talis ut habeat eminenter ... quod in-
tellectio directa et reflexa habet in creatis,
non est proprie directa quia directa cognitio est
ea quae nullo modo versatur in seipsam neque in-
cludit esse suum objectum formale ..., at vero
divina intellectio ... , neque est proprie re-
flexa quia talis est quae versatur ... cognitio ...

ꝓprie directā.

[illegible] ut bene observavit docti recētio-
res, n[on] est dari ꝓcessū infinitū in cognitiō-
[illegible] etiā rōe distinctis ut q[uo]d ad cogni-
tionē directā pertinet, detur aliā reflexa
quæ rōe ratā distinguatur a directa et
ad ī reflexā cognoscēdā aliā 2a reflexa
et sic in infinitū. etenim ut ex d. [illegible] ro[illegible]
hic ar. 4. in responsione ad 3m quis obs.
[illegible] constat intellectio diā directa n[on] est
ꝓprie directa propter s[upra] dictā rōem, et ita
n[on] ē necessū dari aliā intellectē rōe dis-
tinctā et quæ ꝓprie reflexa sit quæ ad ī ꝓprie
directā terminet. cōtinet autē eminentiori
m[od]o perfectē directā a[c] reflexā intellectiōs
[illegible] ita fr. q[uia] sunt cōnectū fōale [illegible] et speci-
ficativū ut etiā seipsā intueat[ur], nec sit ignora-
tio suimet, sicut [illegible] aliq[ui] intellectes quæ nihil re-
flexionis habēt s[upr]a se. ꝓpterea n[on] ē ꝓprie reflexa
q[uia] n[on] supponit aliā cognitiōē realit[er] aut rōe dis-
tinctā quæ ꝓprie directa sit ī qua versetur
q[uo]d obiectū fōale positū extra esse ipsiusm.
intellectiōs hoc [illegible] esse peti ad rōem intellec-
tionis quæ ꝓprie directa ē. at ū intellectio
diā versat[ur] q[uo]d esse diā quæ includit esse
in ipsamet intellectē diā, et ita n[on] ē ꝓprie di-
recta.

4º si quæras utrum detur aliqua distinctio inter in-
tellectionem divinam quasi directam et reflexam. Respondeo ex
dictis inferri dari aliquam distinctionem rationis, secundum mi-
norem ea quæ datur inter cognitiones nostras direc-
tam et reflexam quæ non est distinctio rationis, est enim
distinctio per conceptus adæquatos. quoad primam partem
colligitur hæc doctrina ex D. Thoma 1a p. q. 85. ar. 3. citato
ubi sic ait: in Deo est idem quod intelligat se in-
telligere, et quod intelligat suam essentiam. et infra de
angelo sic loquitur: et si non sit in angelo sim
idem quod intelligat se intelligere, et quod intel-
ligat suam essentiam, tamen simul et uno actu
utrumque intelligit. ubi S. Thomas supponit in Deo
ratione distingui intellectionem suæ essentiæ, et intel-
lectionem suæ intellectionis ut recte cum Cajetano ibi
§. cum dicitur. Suar. t. 1. metaphysicæ disp. 25. sect.
1. n. 33. et alij recentiores supponunt tanquam
rem per se notam, et ratio est quia divina scientia æqui-
valet intellectioni nostræ quæ versaretur supra quod divina
essentia, et æquivalet alteri cognitioni quæ ver-
saretur quod intellectus divinus concipi potest diversis
conceptibus et ipsa intellectio divina potest æquiva-
let actui nostro quo conciperetur solus homo, et potest
æquivalet actui quo conciperetur solus equus, ali-
quam distinctionem rationis admittit, atque adeo diversarum
idearum rationem præbet. quoad 2am partem vero

minorē dogt.ē reperiri q inter cognit.ē āgelicā quę ē directa et reflexa ptex vbis D. Th. cū ibi dicit aliud ee sm. rōem intelligere sicut est, et intelligere se intelligere ac etiā pr. fin. in illo actu āgeli directo simul et reflexo du- plex ē cōceptus obiectivus adequatus, vnus intellectus ppriē et fralit directe qi illa in- tellectio realit. distinguit ab esse quę ē eius fiale et ūviri obiectū, et alter intellectus pprię reflexę qi ē represētatio intellect.is pprię directę, qd alit ē in sciā Diā, quę nec ē ppriē directa nec ppriē reflexa, sd solū duobus inadequatis cōceptis cōcipi pst ut represētatio quasi direę essē et quasi re- flexa sui ipsius: nā unica rōe essē equiva- let directę atq reflexę cognit.ī ppter eminē- tiorē rōem sū declaratā.

q. et sciā Diā habeat perfect.ē scię directe atq reflexę mō eminētiori ex eo pt qi perfectior ē cognitio quę seipsā simul cū obiecto suo formali et ūrio represētat, quā quę solū tale obiectū represētat qd pt in cognit.ē beatorū et in cog- nit.ē āgelorū quia cognoscūt suā suosq. ee ipsamet intellect.ē ____ 2fr. qi si Diā sciā n. ee re- presētatio sui ipsius careret locus ignorat.ē vel ipsius scię, atq adeo talis persā n. habe- ret sciā adequate perfectā q cōcedenda

illi e scia qua n sonat sit representatio sui oodel. 53
n fravis si etia reit pgius eminetii m, id qd ase
ruit prius 12 met^ce tt 51. na cu ibi obie[illegible]
set [illegible] ide [illegible] a et eius intellus haec n sonat
erit eius intellectio, [illegible]
rio &c. [illegible] in Deo ita ec ocedit id negat in ac
tio [illegible] vite in scia, opinione, cogitatione
et sensu [illegible] docet [illegible] Alexander Afrodiseus,
Averroes, S. Th^as, et ceteri quasi omnes et latinorum
[illegible] S. Dionisiu [illegible] q. qui e ad [illegible] me
[illegible] sic ait, scia que e scientia omnis scia
et [illegible] per se per semetipsa intuitu, et coi gratia
[illegible] in hac ma[illegible]
. [illegible] de scia Dia quatenus e a [illegible]
queri [illegible] v. intelligibilis sit per seipsa quius
directa e, [illegible] per alia [illegible] quasi reflexam,
eode m distincta [illegible] adeo det processus infi
nitus in huiusmodi [illegible] scientiarum [illegible]
distinctarum. aliqui n. ut [illegible]
3. [illegible] ttt^xx 2. dp^e 3. sect. 4. ad fine cocedut
in Deo se videre ponendas ee infinitas reflexio
nes [illegible] ut videat se videre, et rursus videat
illud videre, et sic in infinitu [illegible] distin
ctois ex m incipiendi inter ipsas reflexiones.

at n̄ in beatis ait p̄ ives reflexiones in n̄ to
rvæ et detrat̄o non p̄ssa m inari vel p̄pla
qd in creaturis n̄ possit infinitū reperiri.
Verū hic cōtª nn̄ D. Thō p̄rinʒ ē ut pª ex
loco citato et ro. 2. 3º ḡtes cap. 26. roē 3. et
roē a n̄nris qª perse ur. absurdū ut intellectus
diuinis occupet̄ p̄cessu illo infinitarū cogni-
tionū reflexarū cū unica perfectissª et sim-
plicissª cōprehēdat totā sferā suæ intelligib.
de cuius essª sit n̄ solū ee representatiuª essª
Dei sd etiā suimet. neq. ut id qd aserit de
uisionib reflexis multiplicatis n̄ fundo uerū
ē aut necessª ad perfectū statum beatifici
ad id n̄ satis ē qd beatus uideat suā uisionē
directā securus sit de perpetuitate illius.
quare dm. ē sciā diā quasi directā essª Dei
n̄ ee intelligibilē a se ipsa quasi motiue atq;
determinatiue formalit ut s. dictū ē, nā si ect da-
ret locus illi p̄cessui reflexarū cognitª
infinitarū, sd sciā diā ab ipsamet essª detrā
ri ut sit et sua quasi specifica roē essª re-
presentatio n̄ tm essª Dei, sd etiā sui ipsius
ita ut n̄ sit essª integra et cōpleta rōis
suæ nisi put terminat ad se ipsā ut qª se
cōceptus essª cauditū essª in intellectu Dia

Sic

sic etiam c. 3. conceptus intellectus [illegible] clarior [illegible] sit
conceptus essentiae atque adeo prius [illegible] debet esse
essentiae intellectio intellectus et aliorum attribu-
torum supposita opinione quae asserit omnia attri-
buta esse [illegible] conceptum essentiae distinctum
Sed contra si obiicias eodem modo quo nos asse-
ruimus 3a. forma essentiae divinam esse obiectum formale
motivum [illegible] sumptam eo quod in ipsa
[illegible] omnes perfectiones absolutae et relativae quasi
contineantur et ex ea inferantur a priori, et quasi ex
radice sic etiam ex solo illo conceptu essendi a se
quia fundat solam negationem [illegible] efficientis; inferri
negationes aliarum omnium causarum atque etiam relationis:
quos conceptus [illegible] essendi per se [illegible]
[illegible] quasi eminenter in eo quia solus erit
obiectum [illegible] et formale motivum per se.
Resp. negando paritatem rationem quia essentia adae-
quata sumpta simplicissima conceptus essendi a se
et unicus fundat negationem omnium aliarum causarum
nisi nos conceptus inadaequatis formamus
[illegible] pertenuissima [illegible] alios minutiores
conceptus tamen quod sic fundamentum diversarum negationum
[illegible] atque unam et simplicissimam immensitatem
[illegible] aeternitatem, scientiam etc. dividimus conceptus

inadęquatis in ordine ad loca diversa etiā in adęquata et tēpora et obiecta quę per talē sciā cognoscūtur. Dr. autē talis distinctio fieri cōceptuū inadęquatis qī sit totus et adęquatus cōceptus immēsitatis cōplectit̃ oīa loca realia et imaginaria, et totus et adęquatus cōceptus attributi sciā cōplectit̃ oīa obiecta scibilia, sic etiā totus et adęquatus cōceptus essē qui præcisse suptā ē, et distinguit̃ ab aliis attributis cōplectit̃ oēm rōem essēdi perfectissī ē. quę in sua linea essēdi cōprehēdat oēs mōs essēdi a se, et per se in se et per se &. qd totū appellat̃ adęquata essē diā.

Disp. 3. de obiecto mīai et proprio sciā diuinę.

De obiecto mīai sciā Dī agit S. Thō in plurimis articulis huius qīs ut in 5. et 6. et 9. et 10. et 11. et 12. quorū doctrinā ita exponemus in hac dp̃e ut quę clariora ss. et ab Auth[s] magis explicata leuit̃ percurram, et alia quę obscura ss. t minus cōia inter Auth[es] grauiorī pede lustremus, et luce illustremus sussio. ri.

Sect. 1. Dei scientia obiectiue est omnes creaturas possibiles, atque adeo multitudinem infinitam

assertio 1a est certissima, omnes creaturas possibiles nuda et aperta esse obiectiue Dei scientiae. affirmat S. Thomas hic ar. 9. et omnes scholastici, et est propositio fidei omnino certa. probatur 1° ex illo testimonio psalmi 146. sapientiae eius non est numerus. cum autem in tota multitudine rerum quas uniuersum complectitur non detur ut sciam rerum innumerabilium, Deus habeat opus est ut complectatur omnia possibilia. lege ibi testimonium Gregorii in eo loco. item ad Hebreos 4. ait Apostolus: non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius. ubi S. Chrisostomus et S. Thomas notant illis verbis nuda et aperta significari perfectam et perfectissimam notitiam quam Deus habet rerum omnium.

probatur 2° quoniam omne obiectum cognoscibile cadit sub diuina scientia; sed omnes creaturae possibiles sunt obiectum cognoscibile; ergo cadunt omnes sub diuina scientia. minor est euidens, et maior probatur quia diuina scientia est perfectissima omnium excogitabilium quae complectitur omne cognoscibile. patet minor quia si relinqueret aliquid

q̄ ipsa n̄ agnosceret excogitari posset aliā
sciā magis perfecta nēpe illa quę cōplecteret
ōne cognoscibile —

2° pr. q̄ deus nihil ignorare pōt q̄ deberet
cognoscere ōne cognoscibile, 2ª ē euidēs q̄
si n̄ cognosceret ōne cognoscibile, aliquid ig-
noraret, si autē aliquid ignoraret n̄ eet
undequaq̄ perfectus q° &c. 3° pr. q̄ deus ē cā
creaturarū ōniū possibiliū et suā in essā qua
cōtinet eminēter q̄ seipsū et suā essā cōprehēd.
sive cognoscit q̄ cognoscit etiā ōnia possibilia.

ass° 2ª ē hęc sciā qua cognoscitur a deo crea-
turę ōnes possibiles ē absolute alq̄ ōio necessaria
ē etiā cōis doct. theolog. ōniū et pr. ma-
nifesta rōe q̄ res possibiles n̄ poss. n̄ ee cogno-
scibiles q° n̄ poss. n̄ cognosci a deo alq̄ proinde
necess° cognoscitur. pr. 2ª q̄ deus n̄ pōt n̄
cognoscere ōne q̄d actu cadit sub sciā illius
tale autē ē ōne cognoscibile q° &c. — 3° pr. q̄
creaturas possibiles cognoscit deus ex eo cognoscens
sue qua cognoscit seipsū et suā essā ut ea
ipotabilit q̄ suā essā et seipsū necess° cognos-
cit q° &c. —

Dices ab his rationib. si aliquid valeāt n̄
solū cōuinci creaturas possibiles necess° cognos-
ci sciā diā q̄ etiā creaturas existētes in

ali

aliqua diffa te̅poris q̃ quidē ipsæ s̃t etiā necessᵒ

cognoscibiles et in esse d̃ño ſit creaturæ posibiles

cognoscāt. R. in creaturas existentes ex suppone

qd existāt n̄ posse n̄ cognosci a Deo, sd quia suppō

n̄ ē necessa sd ōiō libera Deo, sequitur illarum

cognitio libera ē ut pote quæ dependet a suppone

libera.

Sd instabis aliquando creaturæ posibiles potuerunt

n̄ ee posibiles q potuerunt n̄ cadere sub scientia

Dei atq adeo illarum scientia n̄ erit necessa. Cons. pt

et ans pr. q si Deus produxisset creaturas posibi-

les, illæ iam n̄ eēt posibiles sd potuit illas produ-

cere q potuit facere ut illæ posibiles n̄ eēt atq

adeo liberum erit Deo illas cognoscere sub ratio-

ne posibilium. R. hoc nōe posibiles duo in-

telligi posse aut rē quæ n̄ implicat contradictionē

existere siue actu existat siue n̄ existat, aut

rē quæ n̄ implicat contradictionē existere atq simul

ht negationē existendi: cum q dr. creaturas po-

sibiles cognosci a Deo necessa scientia, loquimur

de illis sub hoc nōe illo posibilis in priori accep-

tione n̄ in posteriori: sic n. n̄ ē dubium cog-

nosci scientia libera sicut cognoscitur earum existentia

n. n. ē minus libera cognitio negationis existen-

tis quam cognitio ipsius existentiæ.

ass. q̃ possibilia õnia quę ss. obiectũ sciã

dię necess.º ñ ee actu finita, ɔ infinita. hæc

etiã ass., qq.ᵈ mẽritus fuerit Vvicleffus apud

vasq. hic dq. 63. cap. 2. cõis tñ ẽ cũ D. T.ª hic

ar. 12. ut videri pt apud vasq. citatũ, fflo.cã,

et alios expositores D. T. cui cõsonat vba

S. Aug.º lib. 12. de ciuitate cap. 18. dicẽtis: in-

finitas numeri quis infinitorũ numerorum

nullus sit nũs ñ ẽ incõprẽsibilis ei

cuius intelligẽtię ñ ẽ nũs. et rõ manifes-

ta ẽ qz dato quolibet nũ et multitudine fini-

ta creaturarũ possibiliũ pt Deus plures

et plures alias efficere possibiles, ergo ñ ẽ nũs

in multitudine possibiliũ &c.

Qd si quæras cũ recẽtiorib. ã multitudo re-

rũ õniũ possibiliũ quas Deus creare pt sit

infinitã actu l in põa seu sincateg.ce tm

respõdere debẽ, cũ aliqua dist. nã si par-

ticula illa actu et categorematice cadat sr

scia diã ñ ẽ dubiũ quin talis scia actu

et categorematice terminetr ad totã collectã

seu multitudinẽ õiũ possibiliũ infinitorũ.

qterũ si particula cadat sr multitudinẽ

ipsã iterũ distinguẽdũ ẽ qz si loquamur

de possibilib. in ordine ad põam absolutam

rerũ cuius est possibile ee aliquã multi-

dinē infinitā actu et categ.ce diximus in lib. 3.
phys. Deus cognoscit erit multitudinē rerū
possibiliū ee actu et categ.ce infinitā, at si
si loquamur in ordine ad potā ordinariā qua
ratē huius pm. ē possibilis multitudo sincat.ce
infinita ideo Deus cognoscit multitudinē entiū
cognoscitiū a scīa Dīā possibiliū per potēm
ordinariā ee multitudinē in potā et sincat.ce
infinitā eo modo quo possibilis ē. eodē
mō respondendū erit etiā de multitudine possi-
biliū per potā absolutā ab iis qui existimat
etiā per potā absolutā fieri n posse aliquā
multitudinē rerū infinitam.

Sect. 10. privat.es negat.es et impossibilia cadere sub obiectū Dīæ scīæ

negat.es et n entia qua ad mē entium
mensurat. et cognoscit. duo quasi genera ne-
gationū et n entiū distinguere debet, scil. n
negationes contingentes et liberas; et entia
talis ē negatio albedinis quā sit parietus
nigra quia potuit ee alba, et talis etiā ē
negatio alicuius actus in voluntate quia
ipsa ita contingent. et libere sit ut posset illā n
habere, quia negat.es et entia libera et cō.

contingentia cognoscitur a Deo per scientiam liberi per-
tinentem aut reductam ad scientiam visionis, quod tamen
ita intelligendum est ut verum sit quod cognoscit
negatio aliqua contingens quasi existens
remotione non si sumatur non quatenus existit
sed quatenus possibilis est remotione, sive quatenus
se habet ad modum rei possibilis, cognoscatur a Deo
per scientiam necessariam non aliter ac ipsa entia possi-
bilia. 2um genus negationum est illarum quae
ita necessariae sunt ut aliqua re necessaria vel
extra contingentiam sint. talis est negatio hini-
bilitatis in hac atque negatio albedinis in ipsa
nigredine quae negationes cum sint omnino necessariae
cognoscuntur a Deo per scientiam simplicis intelligen-
tiae omnino necessariae.

Hoc supposito quod negationes utriusque generis
a Deo cognoscantur certissime docetur et probatur quia
sunt cognoscibiles ergo cognosci a Deo possunt. probatur 2a
quia scientia et intellectus divinus versatur circa omne cog-
noscibile: antecedens probatur quia negationes et non entia cog-
noscuntur a nobis ergo sunt cognoscibiles. quod si obiici-
untur vulgare illud philosophorum dictum quod non est non scitur, vul-
gari etiam solutione Respondeo sensum illius esse quod non est
verum sciri non posse per scientiam quae affirmet illud
esse verum. inde tamen non infertur quod sciri nequeat
per scientiam quae affirmet illud non esse verum, et

pr

simulibit negatio entis lz sciri nequeat per sciam 56
qua cognoscat ee ens erit cognoscibilis pler
sciam qua cognoscat ee n ens. pr. 2o qz Deus cog
noscit se ee eunu et infinitu, sz unitas et in
finitudo e negatio g Deus cognoscit negatm
3o qz ut stat ex sacra sc.a et certiss. doctra
Conciliorum et Ptru Deus cognoscit mala culpa
ac poenae sz eiusm. mala p. fruli afferunt
privatm boni g &c.
Sz lz in ass.e praecedeti cosesus auctoru sit,
dissesio tm e inter aliquos recetiores cu m.
quo eiusm. negat.s et n. ecia cognoscat a
Deo quis dissesio cosistat in m. loqi potius
qua reipsa. Vasq hic dp.e 62. c. 2. cit. D. Tho
ibidem ar. 10. ad 2u et 3u cit Alexadro 2. p.
q. 27. mebro 3. ar. 3. Bonau in 1. dist. 36.
ar. 3. q. 1. Ricardo ar. 1. q. 2. ad 1u et 2u docet
malu cognosci per bonu ei oppositu, et similit
quilibet negatm. aut privatm cognosci per
fra sibi opposita. quia etia opinione ais
recetiorum aplectitur in eode loco cit. D. Tho
ex S. Dyonisio c. 7. de divinis nominibus
ubi ait sz si lux solis se cognosceret per se
haberet cognitm tenebraru. sz utiq ait qm
lux ipsa solis e fra opposita tenebraru. pr.

hec doctrina quod obiectum intellectus sive quodlibet in-
telligibile debet habere rationem veri atque adeo
rationem entis cum omne verum sit passio quae sequitur
ens sed negativa et non entia non sunt entia per se
sed per formas oppositas quas excludunt quod per il-
las cognoscuntur et aliter cognosci nequeunt

doctrinam Vasquez refutare intendit Navarretus
ex familia thomistarum in 3 versia 49 sectione V.
merito refutet aliis iudicium relinquo. ait enim
non ens intelligi a Deo ad modum entis non quasi Deus af-
firmet non ens esse ens sic enim falsum esset eius iudicium
sed quia non ens apprehendit ad modum entis. quod probat
ex eo quod impossibile sit cognosci aliquid a Deo nisi
ad modum sui obiecti formalis, sed tale obiectum formale
ut constat ex supra dictis, est ens et supremum esse ens
scilicet essentia divina quod [illegible] quam rationem Vasquez opinionem
dicit esse improbabilem et evidenter confutavi

verum hec Navarreti doctrina duplicem sensum habe-
re potest primo quod cognoscatur negatio a Deo ad modum entis
ut cognoscitur a nobis fere semper in hac vita cer-
tissime per apprehensionem cognoscendo non entia ad
modum entium, et entia spiritualia ad modum corporum
qui modus cognoscendi est valde imperfectus et in-
dignus Deo et sonat in apprehensione signatum enim
et aliusmodi apprehensiones in nobis occasionem er-
randi praebent iudicio ipsi et chimeras efficiunt
2° intelligi potest ut sensus sit cognosci negationem

ad

ad mentem eius, i. qd cognoscatur per essentiam divinam tanquam
per obiectum formale detrahendum. quo sensu ex
verbis docti huius auctoris patet qd nihil novum ex-
plicat aut contrarium opinioni Vasq. qui non inficia-
tur negationes cognosci per essentiam divinam tanquam
per obiectum formale, sed ait eas cognosci ad modum
entium, i. ut in seipsis sine ulla fictione.
Deinde id qd in 3a causa dicit non posse ab intellectu
divino formari conceptum qui adaequate correspondeat
non enti, i. qui sit non versetur circa non ens vera doc-
trina est, non solum quia cognitio divina quaecumque sit ad
qd cumque obiectum modale terminatur sive negati-
vum, sive positivum, et terminari debet ab essentia
divina tanquam ab obiecto formali atque adeo debet esse
obiectum cuiuscumque cognitionis. qd etiam quia negationes
ut supra diximus, ex d. Thoma et illis Auctoribus quos supra affere
et sequitur Vasq. cognoscuntur a Deo per formas
oppositas earum quarum negationes aut privationes
sunt. et ita verum est peccatum quoad formale ip-
sius supposito qd formale peccati sit priva-
tio cognosci per habitum positivum seu for-
mam cuius est privatio.

SECT 3. quomodo [illegible] obiectum tam positivum quam negativum in deo cognoscatur

§ 1us multiplex cognoscendi modus explicatur [illegible]

quā certū ē creaturas ōnes atq adeo tāt
obiectū 2ᵃriū scdū dicᵗ cognosci a deo ī ipsa
met essª tāquā obiecto ī°rio, tā ē difficilis
explicatu m^us quo tale obiectū in essª cog.
noscat^r. et qª n̄ unus sd plures tradunt a
a theolis, ōnes disculiem, et utilem gtias
qua possit fieri breuitate simul et perspicui
tate ...

1us m^us ē creaturas in essª dia tāq in ea cog.
nosci. — 2us tāq in obiecto ī°rio terminati
uo prius cognito. 3us tāq in obiecto ī°rio pa.
ti motiuo se habēte, ad m̄ū speciei impressę
qᵈ a nobis ª uocatū ē obiectū frālé —
4us tāq in spē quasi expressa quę ē ipsa dei
siā. — ī uelut in spē aut imagine obiectiua.
et qª perspicuū ē essª diā n̄ ee imaginē
obiectiuā creaturarū talis. n. ut cstat
ex md de trin̄ dē 6. sect. quia ī sohē ē
ea res quę cū alia re eiusdē ... ee imago
ht conuenientiā specificā et frālē quoad esse
substantiale ut ht filius cū patre, ī quoad
aliquid accidentale ut imago picta cū pro.
tipo qᵈ genus imaginis nulla creatura habere
pt ad essª diā, neq hęc ad aliquā creatu.
rā. quare omisso ī modo de aliis 3^bus disse.
rem, in hac sect. sd prius de opinionē utilē
ī ī aliqui utiles negāt deū in seipso cr.

6. q in ea s. obiecto prius cognito creaturas
intelligere. ita cum Ocam in 1 dist. 35. q. 3.
et gabriele ibidem q. 3. ar. 2. sequitur nr
vasquez hic disp. 60. c. 1. et 2. et 3. addit de.
um cognoscere creaturas tamquam in spe expres.
sa, quia eo ipso quod dia intellectio est contra.
at deum intelligentem sui, constituit eum intel.
ligentem creaturarum cum tali conexione quod
si n constitueret deum intelligentem sui, non
constitueret intelligentem creaturarum. huius
sententiis et opinionis rationes in propria et di.
sputa in loco argumentorum
2o quod alij Authores asserunt deum intellig.
re creaturas in seipso tamquam in ea, et propria
tamquam in obiecto prius cognito. ita quoad
1 partem D. Thomas et communis sententia ut constabit ex
1a dicendis et quoad 2am de obiecto prius cog.
nito venit affirmare durandus in 1 dist. 35. q. 2. ar.
gentinas q. 1. ingressum ca. 4. Capreolus q. 2. ar. 1.
ca. 2. Caietanus hic ar. 5. Bañes ar. 6. et Suar.
2 parte lib. 3. c. 2. n. 3. ubi adducit pro ea D. Thomam,
Alensem, Henricum, et Egidium quis autem fuisse
mentem horum Authorum, observavit alij necessariorum
ut Vasquez disp. 60. citata c. 1. n. 3.

§ 3. Deus cognoscit creaturas in se ipso tanquam in causa

Ass. 1a sit. Deus intelligit creaturas in se ipsa [illegible] in causa, ass. haec est 1a 2ae [illegible] opinionis et [illegible] 1a [illegible] [illegible]. sed est expressa glossa D. Th. hic ar. 6. his verbis: cum enim essentia habeat in se quidquid perfectionis hic essentia cuiuscumque rei, Deus in seipso potest omnia propria cognitione cognoscere. et sempre eodem et ad 1um et ad 2um. et 1a 2ae q. 12. ar. 8. ait: omnia sunt in Deo sicut effectus virtute in sua causa, sic igitur vivi omnia in Deo sicut effectus in sua causa. et 1a [illegible] intellectum posse in sua causa cognoscere omnes eius effectus quia causam totaliter comprehendit &c. et in 1o q. 55. ar. 2. ad 3m. et 1o 3a gentes c. 49. et 54. et in aliis locis apud Capreolum cit., et est sententia Alberti 1 dist. 35. ar. 1. Alensis 1a p. q. 23. membro 3. ar. 1. et 3. Henrici 1a parte summe ar. 33. q. 3. et ar. 40. q. 4. et 5. et 7. et codlibeto 8. q. 1. et codlibeto 9. q. 2. Egidii in 1 dist. 35. q. 3., Durandi, Capreoli et Argentinatis ubi s. in 2a opinione, Caietani hic ar. 5, Medinae ar. 6., Bañes et Zumel, Ferrariensis 1o 3a gentes c. 49. et 50. et 54. Vasquez hic et aliorum recentiorum qui praeter hos omnes alios etiam antiquos [illegible] ass. proferunt.

pr. 1 verbis expressis S. Dionysii cap. 7. de divinis

nis nominis, 2ª reusione. Perinde nisi hec. diu
mes omnia continet, scia qz secreta e ab omnibus,
qd per cam rerum omnium, ipse omnium rerum scia an-
ticipata sit. et i neq. n. ea que sunt ex his
que sunt dices nouit diu mes sed ex se et in se
per cam rerum omnium. et 2ª n qd per operatio-
ne singula cosideret sed qd uno cz complexu omnia
sciat et contineat. ac demum exemplo lucis idem
ita docet: quemadmodum lux per cam in se tenebra-
rum noticiam anticipatam et informatam ht, quae non
aliunde quam ex luce tenebras nouit, seipsam
qz cognoscens diu sapientia nouit omnia &c. —

Alia etiam plurima testimonia ss. dequibus 2ª
dicemus aliqua, nunc sufficiat illud libri 5 su-
per genesim ad literam c. 16. ubi sic ait: nihil
eorum que fecit ex ignorans et omnia primitus habens
neq. n. ea que faceret nisi ea nosset ante q.
faceret, nec nosset nisi videret, neq. videret
nisi haberet, neq. haberet ea que nondum facta
erant nisi quemadmodum ipse n factus &c. ad hoc
etiam referri solet vba S. Maximi c. 90 incr.
ut Deus nec intelligentia &c. et vba Joannis
Siparisiotis decadis 6. c. 5. ubi refert vba S.
Dionisij 2ª citata c. —

Deinde pr. roa que sumitur ex vbis Dionisij et

ubiq citati, etenim ex eo qd deus sit a se ipso sit in se eminetr omnia que creari poss. d ex eo qd se ipsum videat, videbit necess omnia que in ipso continetr. pr. 2a ex vbis [illegible] qi n videret nisi haberet, q videt qi habet continet eminetr

3. pr. qm obiectum frale intellectionis et scie dive e. [illegible] dia ut pt ex 3a dictis, et creature tm. sb. obiectum mate, sd qo per unu et eude actu cognoscitr frale obiectum et mate, cognoscitr hoc ex vi fralis obiecti cogniti q creature cognoscutr a deo ex vi continetie eminetialis esse dive fralitr cognite, atq adeo cognoscitr in ea ex vi cognitioni eius taq eminetialis cause. maior pt patet ex aiori dictis, minor etia costat ex ipsis terminis qi obiecti fralis ro in eo cosistit qd pter se et ex vi sua sit intelligibilis; et opposito m. cesedit e de obiecto mali; cuius ro posita e in eo qd sit per aliud intelligibile ut pt in directione quoties aliqua duo obiecta intelliguntr et amatr, unu ut mate, atq alteru ut frale: v.g. in actu fidei et charitatis &. et in cognitione qua cognoscit angelus in se taq in radice atq causa suas passiones et pprietates.

denuq 2a pr. qr scia dia sit p frali obiecto in quo creature cognosicatr ipsu ee divinu

eas

cas eminenter continens, ab eo non habet suam specifi- 62
cationem ut supra ostendimus, quod inter perfectiones divinas
nulla est quae comparari possit ad creaturas ut
obiectum earum formale et primarium in quo intelli-
gantur nisi perfectio illa dei in qua eminenter
continentur quia in esse divino ut eminenti earum causa
cognoscuntur ita ut cognitio divina ideo terminetur
ad creaturas quia per se terminatur ad divinam
essentiam ut causam in qua virtute continentur.
Probatur ultimo ratione D. Thomae hic ar. 5. et lib. 1. contra gentes
c. 49. et 54. et alibi saepe quia Deus seipsum per-
fecte cognoscit et comprehendit, atque adeo perfecte
cognoscit et comprehendit eminentiam qua virtu-
te continet creaturas et omnipotentiam qua potest illas
efficere, sed virtus et potentia alicuius rei nequit
perfecte atque comprehensive cognosci quin cognos-
catur in ordine ad suos omnes effectus atque emanationes
quas in virtute continet, ita ut eius perfecta
comprehensio etiam amplectatur quidquid virtuti istarum
potentiarum etiam si sit aliquid extrinsecum et effectus illius
ut recte ostendit Vasquez hic disputatione 53. c. 4. et disputatione
60. c. 4. n. 15. ergo non potest cognosci perfecte atque
comprehendi ab ipso Deo continentia eminentialis
quin cognoscantur in ea et per eam tamquam per ob-
iectum formale omnes creaturae quae sunt effectus illius.
Lege alias rationes quas habet auctor. Confirmatur 5. Fo

in illo 10. 2. s. gētes c. 54. et ferrarīēsis ibi.

qd cū hāc rōē obseruā ī nihil illi dero.
gare qd deus sit cā pm. ē et remota pīcuiū
effectuū quominus in seipso tāq in cā cog.
noscat ōnes effūs. etenim si gnōt effūs qd
etiā eorū cās imm̄tas cognoscit, et insuper
ita cognoscit suā uirtutē pducticē rerū
creaturū ut ōnes quas efficit per cās 2as
pducere possit per se met ipsū imm̄te. quare
ñ reperitr in causis creatis in quib nulla
ē quæ adæquate pducere queat aliquē effūm
hoc ē sine cōsortio et cōcursu dīo.

2o notādū ē ñ ēē satis ad uitādā rōem
s. dictā asserere qd cōmitatr ut ita dīā cog.
noscitīo creaturæ simul cū essā dīa, cū hæc ab
ipso deo cōprehēditr quīīs ñ cognoscātur in ea
tāq in cā. nā s. hāc euasionē pugnat au.
toritates dyonisij et d. thō. et aliorū ptrū qui
expresse dicūt cognosci creaturas a deo in
ipso tāq in cā et per eam, et qr sic ita eēt
cognitio creaturarū ñ magis cōferret ad cog.
nitionē essē dīæ cōprehēsiuæ, quā si ñ daretr.
et pterea sequeretr cognitionē qua deus intel.
ligit creaturas imm̄te terminari ad illas in se
ipsis qro quidē eas ñ intelligeret in sē qd eēt
ualde absurdū ut ostēdam, sect. sequenti.

3. qm. aliqui cū vasqz nō s. ut elarūēt
uim rationis nrē dicūt deū ñ cōcipere

szc

suã, ōipōa ad m̄ū. quo auctores .s. tāq̄ attri-
butū relatū ad creaturas ꝙ ut ē quędā sim-
plicissa entitas absoluta a creaturis etiam
possibilib. atq̄ ideo ex ui talis notiæ nullā
creaturā posse in dei ōipōa cognosci, nā crea-
tura catenus tm̄. in eā quatenus conexio eiꝰ
cū effū ducit intm̄m ad eius cognitionē
præsertim ꝗ relatio rōis ad creaturas po-
ssibiles nihil conducit eo qd̄ deus. ñ fingat
relatões rōis. notādū ē ẽ falsū eē id qd̄
Vasqz supponit nēpe ñ dari relationes reales
trāscēdētales in deo ad creaturas possibiles
ut ostēdim, in mā de trin̄ dpᵉ 6.
7ᵒ quis ñ dretᵒ relatio trāscēdētalis actua-
lis et lz ñ daretᵒ habitualis in deo ad cre-
aturas adhuc sufficeret sola eminētialis cō-
tinētia dia ut per eā dū cōprehēdit cog-
nosceret creaturas cōtētas. etenim ñ aliō
mō cognitiō dia quę ē spēs expressa cōnectit
et refr. ad creaturas quā essᵃ dia et in cō-
cedit Vasqz et tenētᵒ ōnes cōcedere qd in ea
cognoscitᵒ a deo creatura qᵒ — vt cognitio
dia uelut reflectitᵉ s̄ se ꝗ similitᵉ qᵒ cognos-
citᵒ a deo essᵃ sua tāq̄ spēs impressa cre-
aturarū cognoscitᵒ etiā ipsæ creaturæ

§. 3us Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in obiecto primario et formaliter determinativo

ante 3am assertionem advertendum est id quod ex dictis praecedenti sect. constat nempe Deum nullam similitudinem aut speciem sumere ab obiecto secundario, neque ab eo dependere aliquo modo quasi ab obiecto movente aut determinante sed solum ab essentia sua. legatur S. Thomas 1o contra gentes c. 46. et 47. et locis citatis dicta praecedenti sect. 1. et 2. S. Dyonisius c. 7. de divinis nominibus ubi sic ait: nec enim ea quae sunt ex iis quae sunt discens novit divina mens sed ex se et in se &c. et infra nec ab iis quae sunt ipsa verum noticiam accipiet. et infra Deus ea quae sunt noscit non veram noticiam sed suam id est non acceptam a rebus.

Assertio 3a est Deus non solum cognoscit creaturas et obiecta secundaria in se ipso tanquam in causa sed etiam tanquam in obiecto primario formaliter determinativo et quasi motivo ad illorum cognitionem. assertio sequitur ut videtur ex communi doctrina eorum quos retulimus dicta praecedenti sect. 1. et 2. et in §. praecedenti et probatur 1o ex verbis D. Thomae hic ar. 5. ad finem corporis ubi sic ait: alia autem a se videt Deus non in ipsis sed in se ipso in quantum essentia sua continet similitudinem aliorum ab ipso. quod existimat S. Thomas

satis est ut Deus videat creaturas in se ipso
qd eius ess^a habeat roe obiecti quasi motivi
quia virtute cotinet similitudines et spes cre.
aturarum, qd magis explicat in solut^e ad 2. etc.
Qd si obij. ex S. T^a obiectum quasi motivum
se habere ad m^m spei impressae atq proinde a
habere roem medij ~~incogniti~~ incogniti ut cum
Scoto codlibeto 14. aliqui notarunt, etenim ne.
cesse n e cognosci spem ut deveniat in tum et
ptea obiectum motivum seu spes impressa se
ht ex pte pnij intelligentis aut efficientis atq adeo
n poterit pprie dici creaturas videri in essa
taq in spe. l. obiecto motivo. — R. ex eade
D. T^a in corp ar. 5 satis est ut aliquid videat
in alio cotinente qd videatur per spem illius qd
cotinet: et ut aliquid videatur in se ipso satis
e qd videatur per spem sui ipsius ppriam .i. n
alienam. sic .n. Angelus suam essentiam in se ipso
videt qr per eam videt taq per ppriam spem
sic etiam Deus se ipsum in se ipso videt qr vi.
det per spem ppriam, q e cotrario Deus di.
citur videre creaturas n in ipsis sed in ipso ex
eo solum qd eas intueatur per spem sui, le.
ge D. Thom super Boetium de trinitate q. 2. ar. 2.
et in alijs locis que videri poterunt apud Capre.
olum in 1 dist^e 2. q. 2. ar. 1. co. 5. ad medium

uersiculo ex quibus —

Deinde pr. roe qm ess.a eo ipso qd cõtinet eminẽter oñe ens ab alio. i. oñe creaturã q potũ cõtinet illud in roe entis qd etiã in roe atq ee intelligibilis q n solũ ht uim ut per suã õipõam illud pducat ad extra Sed etiã ut per semetipsũ taq per spem detret ad intra ut cognoscat. cũ autẽ hãc eminẽtia et uirtutẽ habeat ess.a diã roe sui sequit ut creaturę dicant in ea uideri taq in obiecto detratiuo. — 2º pr. qr cognitio diã reprsentat detrate creaturas et obiectũ zariũ q necess.m e ut ad id detret ab aliquo detratiuo qd tale n e aliud quã ipsa met ess.a diã qut cõtinet eminẽter creaturas q ko. pr.

3a rõ qm intellectio diã n e detrata ad reprsẽtadũ nisi se ipsũ ex meritis suis, ut ita dicã, q necess.m e qd detret ab aliqua spe .i. impressa similitudine quę sit similitudo illorũ obiectorũ quę per ipsã reprsẽtatur. —

Obij. ess.a diã ut cstat ex locis D. Thõ 5a citatis se ht ut similitudo et spẽs creaturarũ et aliunde n e spẽs aut similitudo dei nec diuini intellectus quasi spẽs deriuat ad intellectum ipsius dei q creaturę n cognoscant a deo in diã ess.a taq in obiecto 2rio qd potius in se ipsis. 2a pr. qr illud cognoscit in se ipso et n in alio qd cognoscit per

spēm et similitudinē sui ipsius et n' alterius
ut sᵃ diximus et s. -ᵗᵃ hic ar. s. ans. autē
q̄m essᵃ d̄ia ē obiectū intime p̄sēs intell'
dio et per se ipsū intelligibile q per ipsū determ̄at
divinū intellm et n per aliquā spēm aut si-
militudinē intētionalē ut p̄stat ex dictis
dispᵉ praecedēti. quare cū essᵃ dia n sit inten-
tionalis similitudo dei sed potius creaturarū
creaturę intelligētur a deo per similitudinem
propriā seu sibi adequatā ac proinde intelligētur
in se ipsis et n in essᵃ dia tāq in obiecto p̄rio

R. n ut p̄stat ex dispᵉ praecedēti et recte
observavit Suar. i. pᵗᵉ lib. 2. de atributis c.
23. n. 52. et 57. essᵃ dia n ē proprie similitudo
. s. spēs creaturarū q̄ nec formalit illas cōtinet
nec ē semē alicuius obiecti ad supplendas eius
vices sed potius eminēti quadā roē formalit p̄sta-
tat dio intelli qd spes intētionales creatę
efficiēter praestāt intellectib. creatis. n. ū
ex eo qd creaturas cōtineat eminēter in e-
rei atq in eo intelligibili sit, ut per ipsū
eo qd formalit determ̄at et quasi movet divinū
intellm ad sui ipsius cognitionē determ̄et et quasi
moveat consequēter ad cognitionē creaturarū. et
ob hāc causā iure dr creaturę cognosci in essᵃ dia
tāq in obiecto p̄rio qd praestātius quā spes

et quod obiectum concurrit ut intellectio divina non solum
sit repraesentatio Dei sed etiam creaturarum in Deo.
sic etiam passiones proprie angeli dum ab eo cognos-
ci in substantia propria tamquam obiecto primo quatenus an-
geli substantia non sit species aut similitudo sui pro-
prie loquendo nec est species aut similitudo suarum
passionum sed obiectum primum et motivum ad
cognitionem utriusque quod altiori modo praestat id
quod species et similitudo intentionalis si daretur

§. 4us Deum non cognoscere creaturas in seipso tamquam in obiecto prius cognito

Assertio 3a est Deus non cognoscit creaturas in seipso
tamquam in obiecto prius ratione cognito. Haec assertio
est contra Suarez et alios Auctores quos in §. 1o n. 2. pro
2a parte illius opinionis adduximus, et alios re-
centiores. Sed ad explicationem et probationem assertionis nostrae
supponendum est ab illis Theologis vocari obiectum
prius cognitum illud quod habet rationem aliquam obiec-
tivam necessario connexam cum re quae in eo est cog-
noscenda ita ut propter eam connexionem qui cognos-
cit illud obiectum ducatur necessario in cognitionem ta-
lis rei connexae, itaque duas conditiones ad hoc
postulari aiunt, 1a ut obiectum illud primum ha-
beat necessariam connexionem et expressam cum re cognos-
cenda sive talis connexio sit respectus aliquis
transcendentalis sive praedicamentalis aut aliquid aequivalens.

2a

2ª ut talis conexio sit prius vōe cognita
ut inde fiat qd res illa cognoscat° in 2ario
obiecto prius vōe cognito. qd autē utraq;
cōdicio necessª sit ex inde pr. qr si obiectū
illud 1mū n haberet speciale aliquā co-
nexionē cū alio 2ario sed indiferēs eet ad
veritatē aut existētiā alterius obiecti
2arij n daturet inthim diuinū potius ad
cognitē existē quā n existē et huius
veritatis potius quā alterius, ḡ necessū
ē ut obiectū 1mū cū 2ario conectat° ne-
cessº et qd ea talis conexio cognoscat° ut
per eā daretur diuinus intus ad cognitē
obiecti 2arij —

Sed ass° hāc nrā cōplectuntur ōnes doctes qui
conexionē istā ōio necessª in deo a creaturis
negāt, quos attulim, in mā de trinē dpē 6. sect.
7. §. 2. et Vasqz 1ª pª dpē 104. c. 6. ubi fusse
ostēdit ex sñia D. Thē, Henrici, Capreoli, Jois.
palēsis, Caietani, ferrare, atq; omniū scholas-
ticorū nullū in deo ee respectū seu habitu-
dinē ad creaturas. qd intelligēdū ē de reali
aut habitudinē per quā necessº conectat°
deus cū creaturis ut in eo loco manifeste os-
tēdim. qui respectus aut habitudo actualis

dici solet, nã habitudinē aut ratiõn ha-
bitualē trāscēdētalē realē in Deo ad cre-
aturas admittēdū ee ex gtia D. Thõ demos-
travim[us] in eodē loco. quare relicta causa
quā inerit aliqui ad astruēdā hāc assēr. s.
qd in Deo nullus respectus trāscēdētalis re-
alis detur ad creaturas, fūdāda nobis erit
ex eo qd talis habitudo siue respectus sit
habitualis et n actualis quiq respiciat
obiectū 2rium siue creatū tāq rium
2rium sine quo ee queat cū solo 1rio siue ob-
iecto 1rio. quadere qr ratio a nobis actū ē
in mã de trin loco citato, iterū inculcā-
da n erit sed ibi recolenda, itaq sicut ex eo qd
scia visionis aut actus liber diū voluntatis
habeat ordinē realē trāscētē ad obiectū exis-
tēs cognitū et amatū n sequitur qd necess
ita conectatur cū eo ut si deficeret tale ob-
iectū etiā actus scia aut volitio deficeret
potuit n. ab eterno deficere talis exista rei
creatae quin dia cognitio et volitio deficeret.
cuius rō ē qm illi actus ad obiectū creatū
tāq ad rium 2rium referūtur. ita similiter
dm ē actū diū sciā quo repraesētātur crea-
turae posibiles illas respicere tāq obiectum
2rium et ita n habere necessā conexionē cū

ipsis, qd cu ita sit n detrahit deus sufficiet

ex eo qd cognoscat suam scia ad cognoscen-
das creaturas posibiles ab ea repraesentatas
qa talis scia posuit ee quin ipsae creaturae
posibiles eet —

haec nra doctra de scia dei quae n conectit
necess cu creaturis posibilib quas repraesen-
tat ita ut quis creaturaru posibilitas defi-
ceret, ipsa scia n deficeret; haec inq doctra
noviss refutat a Suarez lib. 3. de attribu-
tis c. 2. n. 15. et ideo praesertim refutat qa
uv. augere diffe maxima omni in theolo-
gia nempe de actibus liberis et scia futuroru
contingentiu quae vocat scia visionis. quam
diffe auget nra doctra eo qd aliquid simile
admittit in scia reru posibiliu, cu in inter
utramq sit aliqd discrime in re praesenti nam scia
visionis supponit scia simplicis intelligentiae
necessa earunde reru, at ss scia creaturaru
posibiliu n supponit nisi scia omnij [illegible]
pe deitatis quae n e scia creaturaru —

Sed haec refutatio quantu vim et momentu ha-
beat n video qa si ita sit qd n ea supponit
nihil adimit rationi nrae; qa si semel ad-
mittit ut veru id qd admittit de scia

nisionis et actus liberis semper erit uerum
etiam quoad scientiam simplicis intelligentiae tra-
ta ad creaturas posibiles cum in una non ha-
beat specialem diffinitionem et non in alia. etenim
nim scientia diuina prout uersatur circa deitatem
uersatur uirtualiter circa creaturas posibiles
quae continentur eminenter in ea. et sicut rela-
tio predicamentalis ut ostendimus in logica eo quod
primario referat sicut subiectum ad terminum
secundario seipsam refert ad omnes alios eoquod
adeo diuersi sint primarius et secundarius, sic etiam
scientia diuina transcendentaliter et primario refertur ad dei-
tatem, secundario uero ad creaturas posibiles quae
adeo diuersa sint.

§. 5. dissoluuntur argumenta contra dictas assertiones

Primum argumentum in qua ostendimus deum cognoscere
creaturas in seipso tanquam in causa earum argu-
mentatur Vasquez prima parte disputatione 60. c. 2. n. 7. et alii
recentiores in hanc materiam, si deus cognosceret cre-
aturas in seipso tanquam in causa et potentia materiali
productiua sequeretur attributum omnipotentiae nostro modo
intelligendi prius esse quam attributum scientiae quae
supponeret omnipotentiam, sed hoc est absurdum ergo etc.
minor probatur quia omnipotentia vel est ipsa uoluntas diuina

s. attributum quod ipsam consequitur et supponit atque
adeo posterius quam scientia divina quae antecedit
voluntatem, quod scientia divina cognoscere non potest crea-
turas in omnipotentia tamquam in causa — Confirmatur 1° quia non
est vera haec propositio causalis, quia deus est omnipotens
omnia scit, sed potius oppositum nam verum
est affirmare quod deus intelligit omnia et
omnipotens nam attributum omnipotentiae fundatur in scientia,
et illam supponit ut latius probat ipse Vasquez
in disp. 102. c. 6. — Confirmatur 2° quia per locum
intrinsecum non infertur deum non esse intelligentem omnia etiam
quod si non esset omnipotens; nam ea cognosceret ali-
unde quis non cognosceret per suam essentiam quamvis
est omnipotentia quod deus reipsa non cognoscit crea-
turas in se tamquam in causa —

Ad hoc argumentum Pater Suarez. est praeclare lib. 3. c. 7. n.
9. et 10. et 11. ut videri apud eum potest. at nos om-
missa illius doctrina quae in nihil discrepat a nostra
respondemus, scientiam creaturarum et omnipotentiam esse in-
vicem priores et posteriores ob diversas rationes
secundum nostrum modum cognoscendi sumptas; nam reipsa
nulla prioritas aut posterioritas est et neque
distinctio, et quod si scientia divina sumatur ut est cogni-
tio et repraesentatio essentiae divinae atque sui ipsius
ut sic nostro modo loquendi prior est quam omnipotentia quae est

attributū nobilitatis ſ. ipsā sequēs. atqui sic scia et intellectio priores sunt. quā nobilitas et ōipa. — 2° si autē scia dia sumat' quatenus ē repraesentatio dis ōipae atq creaturarū in ea, sic ipsa scia ē posterior quā ōipa siquidē actus ē aliquomodo posterior obiecto suo ut iā alibi ostēdimus. quae duae rōes prioritatis et posterioritatis diversae sunt. ut patet, scia .n. ē prior in rōe dirigētis, et ōipa in rōe obiecti terminātis. — 3° deniq si ōipa dia sumat' ad m̄ philosophorum pro ut ē relata ad creaturas relatiōe rōis quae datur a nobis dum cōcipimus illā ad m̄ potentiae realiū sive ut extrinsece denominatur quae illi cōvenit a possibilitate creaturarū ut sic, scia dia ñ potest cognoscere creaturas in ōipa tanquam in ea propterea quod ōipa sic accepta posterior ē quā possibilitas creaturarū atq adeo quā scia ipsa dia. —

ad 2m̄ cōfirm. R. utraq illarū cālē esse verā quatenus ex diverso causalitatis modo, nā illa p̄ma causalis quod Deus ē ōipotens ōia scit, vera ē in rōe obiecti determinātis quoniam ōipotētia ē obiectū quod determinat tanquam ea ut ōia creabilia cognoscātur. et 2a causalitas nimirū quod ōia scit ē ōipotens, ē vera pt in

rõe dirigãtis et fine cõdicionis requisita ad 69
ōnipoā, qm sicut ad poā pductiuā huius ł
illius rei requirit cognitio eiusdē rei
ita etiā ad oipoā seu poā pductiuā oni-
ū, requirit oniū sciā

Ad 2ā cfirmē R. ł absolute n inferat
in Deo ex negatione sciē quis daret illud
impossibile qd n eet oipoa qm adhuc daret
essa diā in qua tāq in obiecto ōrio cogno-
sceretr, adhuc tn per locū intrū infr. qd si
oipoa deet Deo etiā deficeret talis sciā tā
perfecta .i. quā creaturas cognoscit in oni-
poā tāq in cā. Lege S. Thō lect. 3. in c. 7.
D. Dyonisij, et lib. 2. cōtra Anibaldum
dist. 35. ar. 4. ad 2ū, ubi ait creaturas n
per aliā spem a Deo intelligi quā per essē
roē cuius creaturę in Deo sit.

2º argumētār qr Deus cognoscit creaturas
in ipsis creaturis ppter ea quę dicem ī seco
loco q n ē necessr ut illas cognoscat in seip-
so, ans pbatr qm in essē diā quę cōtinet om-
nia futura cōtingentia, et in diā poā n ma-
gis cōtinetr futuritio rei quā negatio futuri.
2º qr n pt cognosci aliqua res ex futura in
essa ł poa diā tāq in cā. cfr. qr futura cō

diuinata et absoluta n[on] sidet Deus in se.
ipso q[uod] neq[ue] rei possibiles, q[uia] [illegible] q[uo]m de u.
trisq[ue] una et eadē rō ē q[uo]ad hoc.

R[espondetur] distinguendo ans antec. n[on] possit diuinus ē
creaturas in seipsis cognosci tanq[uam] in obiecto de.
terminatiuo actus diuini formali; et ita falsa propo ē
q[uia] cognitio diuina nequit ea obiectare cuius atq[ue]
determinatiuū aliqua creatura. possunt ē creaturas
in se ipsis cognosci .i. n[on] in alio obiecto prius cog.
nito q[uod] ut tale determinet ad cognitionē ipsarum. sic
.n. uerum ē creaturas ut existentes in aliqua
diff[erenti]a temporis, siue ut futuras n[on] cognosci in alio
atq[ue] adeo in seipsis, nā earum existentia praesuppo.
nitur futura ex ui decreti diuini liberi ut cognos.
cant a Deo tales creaturae, caeterum quis futura et
creaturae ut existentes n[on] cognoscantur in Deo tanq[uam]
in eo prius cognita cognoscuntur in eo tanq[uam] in
eo simul cognita et determinante siue mouente
ad tale cognitionē. q[uo]d autē creaturae existen.
tes atq[ue] futura cognosci nequeant in Deo tanq[uam]
in eo prius cognito, constat a fortiori ex di.
ctis §. praecedenti, nā si creaturae ut possibiles
q[ui]a n[on] h[abe]t Deus connexionē cū illis cognosci
nequeunt in illo tanq[uam] in eo prius cognito, mul.
to maiori iure cognosci nequeunt ut futurae con.
tingentia cū quib[us] essentia et potentia diuina multo
minus connectitur quā cū creaturis possibilibus

qd aiūt futura cōtingētia et creaturę cognosci dicat in Deo tāquā in eo ē simul cognoscat deus et nō prius quā ipsa futura, ut aperta stā D. Thō in locis citatis §. 3. et ōniū doctorū qui sine ullo discrimine loquū de creaturis possibilib. et existētib.; et cōstat ex vbis S. Dionisij de divinis nominib. c. 7. ubi expresse loquit de futuris et existētib. ita: Diā mēs per eā m verū ōnīū in se ōnīū verū sciā ōnicipatā sit ita ut āgelos ātq fierēt cognosceret pferret qz in lucē, et quęss ōnia et se atq ab ipso ut ita dicā initio cognita haberet in lucē q pferret.

ex his pt responsio ad pfirmē qz futura tā absoluta quā cōdicionata cognoscūt ōnia in deo tāqā in eo simul cognita, seu tāq in obiecto ēio determino et in spē quę ępterea sit vim determinandi qz ea cōtinet eminētr ut s. diximus, ex qq etiā pstat quom actus liberi divini cognoscāt ab ipso deo in esse diā qt alia ōnia atributa, cęterū quoad terminatē illā et denominatē extrā superadditā entitati actus necessarij cognoscēti sicut alia ōnia futura cōtingentia libera et existētes creaturę.

3. creaturæ multa intelligunt quæ nequeunt efficere, qd etiã si deus per impossibile aliqua producere ñ posset inde ñ inferretur per locũ intrĩ qd illa ñ cognosceret atq adeo re ipsa ñ ita frãlite intelliget illa in seipso tãq in cã ut si ea ñ posset efficere nequiret etiã intelligere. cfr. qd deus ñ tm cognoscit entia positiua quæ pt efficere sd etiã alia quorũ cã ee ñ pt, nã cognoscit maliciã peccati negatões et priuatões &c. qd ñ õnia cognoscit in se tãq in cã, nec sequitur deũ ñ intelligere nisi ea quorũ cã pt ee.

ad argũtũ Rº. creaturas multa intelligere quorũ cã nequeunt ee, ppterea qd illa cognoscunt per spes impressas atq pductas ab extrĩco agẽte ut pt in ãgelicis et hũis intellectib, at ũ deus ab extrĩco agẽte nequit spes recipere et a se ipso habere ñ pt nisi ab eminẽti cõtinẽtia creaturarũ, ea ñ ẽ ut cstat ex sup dictis quæ pbauit esse drã roẽ spẽi intellectualis.

ad cfirmẽ Rº. ut cstat ex s. Tõ hic ar. 10. ad qt. deus cognoscit negatões et priuatões atq adeo maliciã peccati per oppositã frãm quã excludit. quæ frã cũ positiua sit et bona cõtinetur eminẽter in essª dña tãq in cã et in illa cognoscitur imẽte atq ppter eas

qua

quasi mediate cognoscitur primario et non en-
tia, dixi tamen hoc non esse scientia, id est posse cognosci
tanquam in causa, quod intelligendum est tanquam in obiecto
primario simul cognito non prius ut supra explicuimus.

Sect 4. V[trum] sit in Deo aliqua ratio Scientiae qua primario obiectum in se ipso cognoscatur immediate.

§. 1us duae sententiae referuntur et negantur pr. autem

quaestionis summa huius rei si bene attente dicta et sententiae perpendantur, in modo loquendi potius quam in re ipsa consistere videatur, nec levis tamen est, nec facilis explicatu. quod primam affirmantem amplexi sunt ex veteribus, Ocam in 1 dist. 35. q. 3. et Gabr. ibidem ar. 2. conc. 2. eandem opinionem referunt a recentioribus solet Aureolus apud Capreolum in 1 dist. 35. ar. 1. ad 3 1 concl. in argumentis. verum ut alij etiam observant, immerito quia Capreolus ibi nihil ex Aureolo refert pro hac opinione quin etiam Aureolus in 1 dist. 35. parte 2. ar. 2. §. 2a propositio, et ar. 2. §. sed his non obstantibus non solum non affirmat creaturas esse obiectum immediatum et primarium divinae scientiae, sed etiam concedit non esse obiectum eius terminativum adaequatum divinae scientiae. refert item Scotus in 1 dist. 35. q. 1. §. ad istam

§. et ista nā ibi versiculo ad 2ū sortit ait
diuinū intellectum cōstitui in actu 1° per essā
diā ad intelligendū ōne intelligibile
que diā essā et creaturas, qd uerū est
qd inde n infr. Scotū censisse qd creaturę
cognoscant in seipsis et cognoscitio essā diuī
referetur et ꝑ eadē opinione plures citat
citati a Vasq. 1a p. disp. 50. c. 6. qui nega.
rūt beatos uidere creaturas in Deo et quo
ita inferūt qd sicut hos citat beati uidēt crea.
turas in seipsis atq ita pariter Deus easdē
intelliget seu uidebit in seipsis. uerū hęc il.
latio nihil ualet qa & beati creaturas in
seipsis uiderēt, inde n inferretur idē de Deo
affirmari oīo debere, cū praesertim illi citati
tm negauerint beatos uidere creaturas in
Deo tāq in obiecto prius uisso, qd nos ...
dabimus et affirmamus etiā de scīa diā creatura.
rū ut cōstat ex praecedēti sect. uerū propterea
n debem inficiari qd Deus creaturas uideat
in se ipso tāq in cā et obiecto 1rio ut s ex.
plicabit ē

nihilominus eidē opinioni fauet Gregorius
in 1 dist. 36. q. unica §. qd nūquid Deus
ad fine, et Suares 1a p. lib. 3. de attributis
c. 2. n. 12. ubi licet absolute reiiciat hanc

op

opinionē ita sumptā ut affirmet creaturas a
Deo cognosci solū in seipsis, tn eā probabilē
cēset si affirmet in Deo ee duplicē sciā cre-
aturarū rōe distinctā; unā quia cognoscat
eas in seipso, et aliā qua cognoscat in ipsis
creaturis. quē opinādi m̄ n̄ pauci recē-
tiorū enixe defēdūt ob. aliqt arḡa quę re-
feram, partim atq̄ dissoluam īa

Cōis tn et vera sña ē Deū n̄ intelligere cre-
aturas imm̄te in seipsis ita ut sint aliqua
rōe ī rūm obiectū diq cognitionis et sciq. ita
D. Thas, Albertus, Alēsis, Egidius, Henricus,
Scotus, Capreolus, Argētinas, Caietanus et
ferrara in locis quos adduxim, sectē pręcedē-
ti §. 2. et insuper S. Thas hic ar. 5. in fine
corporis sic ait: Deus seipsū uidet in seipso
qr seipsū uidet per essā suā; alia autē a
se uidet n̄ in ipsis sd in seipso in qtū essā sua
cōtinet similitudinē aliorū ab ipso. et ad 2ū
ita Re. vērum Augq dicētis qd Deus nihil
extra se intuetr, n̄ ē sic intelligēdū quasi ni-
hil qd sit extra se intueatr, sd qr id qd ē extra
seipsū n̄ intueatr nisi in seipso. idē repetit in
responsione ad 3ū et ad 3ū addit: intellectionē
n̄ specificari per id qd in alio intelligit sd

per p̄riale ictum in quo alia intelliguntur, cuiusmodi ait esse diā essā, ad idē ē in ar. 3. cor. q. et ad 1ᵘᵐ ita loquitur: dm. igitᵘʳ ē qd de. us n̄ solū cognoscit res esse in seipso sed per id qd in seipso cōtinet res cognoscit eas in p̄pria nā. et ad 2ᵘᵐ ait: qd licet essā creatę n̄ du. cāt nos sufficiēter in cognitionē essē diē, bene tn e cōuerso, quā doctrinā expresse aserit in omnibus locis citatis sect. praecedēti §. 2. neque in iis in qbus affirmat creaturas a deo cognosci in essā diā tāq in cā &c.

respōdet aliqui recētiorē in omnibus illis locis solū uelle creaturas n̄ intelligi in seipsis a deo qā n̄ intelliguntur per p̄priā spem. sed hęc respōsio refutatur 1º qā D. Thō n̄ tm. id aserit sed etiā creaturas in deo cognosci tāq in obiec. to p̄rio et fiali qd appellat 1ᵘᵐ intelligibile. 2º qm. ex eo qd creaturę n̄ cognoscātur a deo per p̄. priā spem sequitur eas cognosci per speciē alienā scilicet per spem deitatis, et talis ē essā diā quę intellectum diuinū 1º et directe mouet atq determinat ad cognitionē deitatis et indirecte atq ueluti ex cōsequēti et 2ᵃʳⁱᵒ mouet ad cognitionē creaturarū quę in ea cōtinentur emi. nenter.

deniq haec nrā sntiā esse eadem omniū Thomi. stat ex dictis sect. praecedēti et pbat acerua.

rate recentiores vel Molina hic ar. 6. cc. 7. §. cc.
pposita. Valentia 1a 2ae disp. 1. q. 14. p. 3. cc. 1. §. 2.
observandum est. adiunctis iis quae docet q. 12. p. 6. Pa
lacios in 1o dist. 35. q. 3. Bañes hic ar. 6. cc. 2.
Zumel ar. 5. cc. 2. et 3. et 4. Suarez 1a 2ae lib. 3.
c. 2. ex stria s. Thomae atque cum doctore et alii plures qui
eam rite colligunt ex D. Dyonisio lib. de divinis no
minibus c. 7. cuius verba retulimus sect. praecedenti
§. 2. ubi alia etiam testimonia ss. pp. ... nem
pe Maximi et Augustini pro eadem cum doctrina, lege
apud Molinam et alios recentiores in locis supra ci
tatis.

§. 2us eadem stria rationibus stabilitur

nec minus efficax ratio quam auctoritas eam hanc
doctrinam propugnat quia ut constat ex doctrina D. Thomae
in §. praecedenti, et ex dictis in superiori sectione
scientia Dei specificatur aut quasi specificatur ab
essentia Dei quae impossibile variari ad obiectum creatum pulcra
se ipso est cognoscendum. patet nam quia si variaretur ad illud
quod in se ipso est non haberet pro formali obiecto aliquid
quid aliud praeter ipsum obiectum creatum atque
adeo specificaretur ab ipso tamquam ab obiecto formali
tale non est quod praebet specificationem, aut quasi
specificationem actui: sed est impossibile intellectum
Dei non specificari ab aliquo Deo atque adeo ab

essā diā q. ē impossibile qd vert.r ad creaturā
prout in ipsa ē cognoscēdā ~

2º per discussione diversorū sensuū quos ad-
mittit opposita sēa, cum n. Auct.es illius di-
cūt creaturas intelligi a Deo in se ipsis, aut
intēdūt ī diā sciā ad eas terminari prout ōnē
rōem quā habent in se ipsis, et hic sensus
uerus ē, nec de eo pōt ee cōtroversia cū scia
dia creaturarū sit earū cōprehēsiua et
intuitiua ōnium existētiū in aliqua diffa
tēporis. uerū hoc ñ impedit ullo mō ex eo
qd per se ī feratur in essa dia tāq in finale
atq primū obiectū, sicut et amor diuinus quo
Deus amat creaturas ex eo qd habeat pro rōe
finali et obiecto primo bonitatē diā inseqūtur
eū ñ terminari ad creaturas prout propriā rōem bo-
nitatis quā ipsæ creaturæ habent, quā ob rem
in hoc sensu dicta dixit Suarez lib. 3. de attri-
butis c. 2. n. 14. cōtroversiā ee solū de nōe
inter Thomistas et nominales; neq in
illo mō negant S. Dyonisius, Aug.us, et S. Thō.as
in locis citatis etc. 2º si per creaturas in
se ipsis a Deo cognosci uelint ñ cognosci eas
in essa dia tāq in obiecto primo rōe cogni-
to, uerū id etiā dicent ut nos ostendimus in sect.
praecedēti §. 3. secundū ñ infr. qd creaturæ ñ cog-
noscūt in Deo tāq in eo et obiecto finali atq

2ūo

qd si q̄ velint creaturas in Deo n̄ cognosci tan-
q in obiecto p̄rio et fiali, eo qd essā Dīa n̄
sit obiectū fiale p̄riū ad earū cognitē, sd
creaturas ipsas per ēitatē suā ēe obiectū
motivū et quasi specificativū sciæ Diæ, hoc
certe absurdū est, et plus q falsū qm inde
sequit̄ rōem Diæ sciæ n̄ ēe ōio à se nec ēe
ōio Dīā cū rō divinitatis cōsistat in rōe esse.
Di a se nec ēe ōio necessā et sibi sufficiēte
sd indigētē creaturis ad suā specificatē et
perfectē essē ut patet ex dictis in præcedenti
Dsp. sequeret̄ deinde sciā quā Deus ht de se
ipso de sua deitate distingui fialit̄ et quasi
spē ab ea sciā quā ht de creaturis cognitis
in se ipsis eo qd habeāt obiecta fialia diversa
essen imo etiā ordinis ōio diversi nēpe ve-
ritatē et intelligibilitatē creatā et increa.

2ūo

respōdebit forte q creaturas ipsis in se ip-
sis per Dīā sciā cognoscitas n̄ ēe obiectum
fiale Diæ cognitis et sciæ. sd q instaurat
rō nrā qi ē impūe Dīā essā ēe obiectū fiā-
le ad cognitē qua cognoscit creat̄ quin ea
cognitio ferat q et immē ad essā et in creas

solū tāq in obiectū male partiū, ratiōne
obiectū ad qd aliqua cognitio seu scia trahe-
·l· ē male ·l· frale q creaq cognitq a scia dia
·l· ss. obiectū male ·l· frale illius dicit partim
male atq partim frale, at quis hoc solū dicat
et inferret inde omnia illa absurda q dic-
ta s. — 3o. rationib qqs in praecedenti
sect. § 2. ostēdim cognosci creaturas in
Deo tāq in cā. respōdet 3o nos etiā dī-
cere sciā visionis ferri ad creaturas in
seipsis prut libere atq contingēter existētes
quin ab eis aliquom specificetur, qd pariter
sciā simplicis intelligētiae et terminet ad
creas in seipsis cognoscēdas n specificatio
ab eis — 2a ē qa nos ut stat ex dictis sect.
praecedēti et latius in mā de vir. dpe 6.
cū de pcess. Vbi agebam, eodē n age-
rem, sciā diā rerū possibiliū et eā qua ad
res existētes ut tales ss. trahe, ferri ad
creaturas tāq ad obiectū male partiū
a quo nec specificatiōe aliquā sumit neq cū eo ht
aliquā necess. conexionē ita ut q scia visionis
eadē oio perseveraret quoad totū intrīsecū qd im-
portat, lecea res n eet existēs atq adeo n termi-
naret ad illā sed ad negatōe ipsius. ita pariter
si n eet possibilis equus u. g. scia simplicis in-

tel.

telligentiæ quæ tendat ad illius possibilitatem tenetur ad negationem possibilitatis eque ut ibi manet explicatum —

Praeterea quod probari potest nostra scientia quod duplex illa scientia scilicet una qua creaturæ cognoscantur in deo tamquam in causa et obiecto formali, et alia qua cognoscantur in seipsis est omnino inutilis et sine necessitate ponitur cum hæc 2a non pertineat ad perfectionem divinæ scientiæ, nec ad explicationem illius sed ad maiorem obscuritatem et implicationem conducat. nam in 1a illa scientia quæ est comprehensiva essentiæ divinæ, comprehendit etiam creaturas omnes quæ in ea continentur et ad eas tendit sub propria ratione non minus clare atque distincte quam si ad eas tenderet prout in seipsis sunt. quinimo si debet scientia quæ ad creaturas prout in se ipsis sunt cognoscendas terminetur, imperfectior erit quam quæ tendit ad eas prout continentur eminenter in deo tamquam in obiecto primario et formali ut constat ex supra dictis quod etc. adde scientiam illam creaturarum in seipsis non esse comprehensivam nec intuitivam dei siquidem per eam deus aut non repræsentatur aut repræsentatur a posteriori quatenus est cognoscibilis ex suis effectibus —

ex quibus infertur doctrinam recentiores opinionem quam refutamus nihil habere probabilitatis in quo

cōtinet nouitatē inauditā tholis de sciā
quā aiūt deū habere de seipso a posteriori
acceptā a creaturis. 2° qr talis sciā incl̄u-
dit imperfectionē ā notatā, vt vide etiā nota-
uit Suarez t. 2. met. disp. 30. sect. 15. n. 36.
et i. p. lib. 3. de atributis c. 2. n. 5. siquidē
illa sciā a posteriori ē per mediū extrīcū ñ
intuitiua dei eo qd repr̄sētet illū q̄nus de-
ducit ab effectib; ñ directa dei sd indirecta
per obiectū creatū tāq obiectū finale ārīū;
ñ deniq distincta sd cōfusa qr ñ repr̄sēta-
ret deū vt trinū cū distinctionē personarū
que trinitas et distinctio ñ colligit ex cognitiōe
creaturarū sd tm. unitas et atributa que
comitātr unitatē.

4° demū pr. qr si dei sciā diā qua repr̄-
sētatur creaturq existētes vt ss. in seipsis et
ñ vt ss. in deo tāq in obiecto ārio redditr
inexplicabilis ea diffās per seipsā satis magna
de sciā visionis libera que ē sciā necessā
ñ addat aliquā finitatē intrīcā sd solū ex-
trīcā denominatē, etenim cū asserim, eam
sciā ordi ad obiectū necessū nēpe ad aliquid
diuinū tāq ad obiectū ārīū, et ratio et ex
cōsequētī siue habitualis ut alibi expli-
cuim; ordi ad obiectū creatū cōtingens X.

emolit diff^cs. et pt addimus ad explicandum
quom^o extr^ca illa denominatio supervenit
ab obiecto divino creato, at si cu adver-
sarij dicat scia illa creaturarum n trahi ad
deum tamq ad obiectum divinum aufferunt eundem
explicandi modum q dictum scie visionis de quo
plura dicem, in suo loco

§. 3. adversariorum arg^ta et nres dissolvendi

adversariorum 1^m arg^ta qq^s sua opinionem
muet hoc unum ee 1° q^2 creaturae tam existentes
quam possibiles ss. intelligibiles in seipsis q^o ma-
xime ab intellectu divino. ans. pt qm angeli per
suam sciam nalem, et xps dns per sciam infussam
intelligunt illas in seipsis q divinus intellectus
idem poterit. pr. ?a q^2 qq^d e intelligibile
ab intellectu creato e etiam intelligibile ab in-
tellectu divino qui e summe intellectivus sd cre-
aturae in seipsis ss. intelligibiles q ss. intel-
ligibiles ab intellectu divino. cfr. i q^2 si aliquid
obstaret quominus eet intelligibiles a deo
sic supra maxime qd n habent aliqd ee in se
sd hoc n obstat qm obiectum intellectus

ut sit verus directus et immediatus actus in-
tellectus non requiritur ut actu sit sed sufficit
ut si produceretur a Deo, habiturum esset aliquod
esse &c. Confirmatur 2o quia realis praesentia obiecti
solum potest esse necessaria ad sui cognitionem quatenus ab
ea dimanare debet species ipsum repraesentans.
at sed angelis et animae Christi Domini fuerunt indi-
tae species quae ab obiecto cuius erant semina
non dimanaverunt, sic etiam essentia divina deservivit
intellectui divino in munus speciei ad repraesentan-
dum omne intelligibile &c. Confirmatur 3o quia creatu-
rae sunt per se atque formaliter entia ergo per se atque
formaliter sunt intelligibiles in se ipsis atque adeo
ab intellectu divino —

R. tamen ad argumentum distinguendo antecedens, creatu-
rae sunt in se ipsis et immediate intelligibiles ab eo
intellectu cui competit intellectio quae versetur circa
obiectum creatum tamquam obiectum formale, quaeque
ab eo sumat suam specificationem concedo antecedens, ab eo
non autem intellectu divino cui non competit talis intel-
lectio propter imperfectionem suam nego antecedens, et consequentiam. intellectio in-
tellectio quae non specificetur ab essentia divina tamquam ab ob-
iecto formali primario in Deum cadere non potest ut constat
ex dictis in praecedenti disputatione; quia talis intellectio
neque esset Deus, neque haberet maiorem necessita-
tem quam habet ipsum obiectum creatum atque ita non
esset Deus, et quo patet responsio et solutio

ad.

omnium confirmatur

2° argumentatur a posteriori quia scientia visionis tendit ad creaturas ~~[struck]~~ in seipsis cognoscendas, ergo scientia simplicis intelligentiae similiter quae tendit ad creaturas possibiles habito ad eas prout in se ipsis sunt cognoscendas. ans. probat illis rationibus quibus probari solet ~~[struck]~~ futura contingentia cognosci non posse in liberis decretis Dei. resp. n. pr. tum quia omnes quae probant dictam intellectionem immediate terminari ipsos se ad obiecta creata eque probant de futuris ac de possibilibus, tum quia intellectio Dei propter suam infinitam perfectionem ut est scientia simplicis intelligentiae, attingit possibilia in Deo, ut vero est scientia visionis attingit in seipsis obiecta existentia in aliqua differentia temporis ergo propter eandem perfectionem poterit attingere creaturas possibiles non solum in Deo sed etiam in seipsis propter diversam rationem solum virtualiter distinctam nam quod illas attingat quatenus in Deo sunt nihil impedit quominus etiam attingat quatenus sunt in seipsis ergo etc. — Resp. nego ans quia ut constat ex supra dictis scientia visionis eodem modo atque scientia simplicis intelligentiae nequit ha-

bere p obiecto primo formali et immediato aliquid creatum, esto utraque sint directe ad creaturas quoad proprias earum rationes, quaerit ad eas non potest ita immediate terminari ut non attingat eas mediante aliquo obiecto formali et primo divino.

2. Quod si creaturae non cognoscerentur in seipsis non cognoscerentur clare atque distincte ut sunt in se ipsis, quod patet quia quod cognoscitur in alio non cognoscitur per propriam speciem ut dixit S. Thomas art. 5. sed per alienam quae est similitudo directa illius obiecti cuius est propria. quare per illam cognosci non potest ut est in se sed ad modum illius cuius est propria illa similitudo, propterea enim res spirituales a nobis nequeunt cognosci ut sunt in se sed ad modum rerum materialium quia per earum species intelligimus res immateriales et spirituales. sed Deus non intelligit creaturas ad modum essentiae suae, sed intuitive ut sunt in se quia illas non tantum cognoscit ut sunt in seipso, sed etiam ut sunt in ipsis.

Resp. quod creaturae nequeant esse obiectum primum in ordine dignitatis quia solum ens divinum est dignissimum quod ab intellectu divino cognoscatur, quaerit in ordine obiecti potavit et debet habere rationem formalis et primi quia ita terminat intellectum divinum ut immediate omnia tangat quod exinde patet quia obiectum materiale est illud quod minimum participat

rationem

78

idem obiecti fralis et ab eo informatur, ergo obiectum creatum nequit informari ab esse diuino, nec cō
sequenter rōem aliquam participat quod &c.

Rn. ad argum distinguendo ans quod id cognoscitur in alio in quo non continetur eminenter et cognoscitur obiectum cognitionis alicuius in ipsa cognitione cognita per aliam reflexam, et consequenter cognoscitur per speciem ita alienam ut non habeat uim repraesentandi illud quatenus est in se: concedo ans, s. quod non cognoscatur ut est in se neque intuitiue cla
re atque distincte, uerum quod cognoscitur in alio in quo continetur eminenter, et continetur creatura in deo secundum omnem rōem entis et intelligibilis quam habet cognosci potest quatenus in seipso est intui
tiue, clare, atque distincte: multo melius quam si cognosceret obiectum immediate atque in seipso, et ita similiter esse diuinum gerit munus speciei ut multo perfectius exerceat quam species propria et crea
ta: continet n. eminenter in se omnem rōem et uir
tutem cuiuslibet speciei, atque ideo non potest appel
lari obiectum aliena species.

Ad confirm. Rn. quod licet obiectum male deberet participare aliquam rōem obiecti formalis non necesse est ut informetur ab eo ut multis exemplis demonstrari potest, et patet in obiecto formali

actus fidei, qd e auctoritas dña qq nullo m
infrat obiectu male fidei s. one qñcoñ.
dibile fide dña, itaq satis ad roem ob.
iecti fr̃alis ut ipsu participet ab obiecto
mali vel aliq habitudinẽ, quia male obiec.
tu referat ad fr̃ale ut stat exẽplo 3 dicto
et obiecto fr̃ali charitati quã Deus sit q̃a
creãs. cuius charitatis fr̃ale obiectu eps
sua bonitas quq n̄ informat nec affi.
cit creãs ipsas quq ss. obiectu male ratiõ
diq charitatis

Disp. 4. de scia libera siue scia visionis, et de illius obiecto

scia dei quæ fr. ad obiectu male rarium
qd ss. creaturq diuersa dr. et cõsiderat a
nobis et diuersitate taliu obiectoru fr̃a.
liu suppoñit i. quatenus obiecta scibilia sut
u. g. creaturq quatenus posibiles ss. dr esse
obiecta cuiusdã sciq quq uocat scia simplicis
intelligẽtiq, de qua scia prqter ea quq dicta ss.
in pr̃cedẽti dp̃ atq in hac et sequẽti dicendo
pmiscue cu de scia visionis, et scia cõdicio.
nata dixerim, nihil agẽdu occurit. 2o
si creaturq sumãt quatenus existẽtes in ali.

qua

differentia temporis praesentis aut futuri in ordine ad eas
dicitur etiam scientia visionis, aut scientia libera de qua praesenti agendum est, et denique si accipiantur non ut absolute sed ut conditionaliter futurae i. quae forent si non forent, ad eas dicitur scientia conditionata sive media de qua in sequenti disputatione agemus ultra totam hanc ius quaestionis 14 de scientia relatam explicemus.

Sect. 1. An deo concedenda sit sciam liberam objectorum contingentium quae dicitur scientia visionis

§. 1us fundamenta huius controversiae praesupponenda

Ad explicationem huius difficultatis et aliarum omnium quae occurrent in hac materia supponenda sunt aliqua fundamenta. 1o est hic agimus de scientia visionis prout distinguitur a scientia simplicis intelligentiae cum qua dicimus esse scientiam quae terminatur ad res existentes et non ad res possibiles loquimur nos de rebus contingentibus existentibus quales sunt omnes res creatae quae quia pendent a libera voluntate dei, ita sunt existentes in rerum natura ut potuerint non existere si deus videlicet decrevisset eas non producere. nam scientia dei quae terminatur ad res divinas v.g. ad Patrem filium, et spiritum Sanctum, ut existentes sunt in rerum natura numerari debet ut pars scientiae simplicis

intelligentiam cuius veri esse applicatione obi-
iectum ita necessario ut a libero voluntatis
divinae actu non pendeat, sive quod considerat sub
ratione possibilitatis sive quod hic existentia omnino ne-
cessaria. quod si aliquis velit scientiam visionis
et simplicis intelligentiae aliter partiri nimirum
non in ordine ad necessitatem vel contin-
gentiam obiectorum, sed in ordine ad possibili-
tatem et existentiam, sive necessariam sive liberam.
et ita dicat in scientia visionis dari duas
species unam necessariam quae tendit ad obiectum
existens sed omnino necessarium ut supra declaratum est,
et aliam liberam quae tendit ad obiectum existens
contingenter, si hoc inquam aliquis affirmet cum eo
non contendam dummodo nobis permittat acceptionem
nostram ex usu esse atque magis accommodatam rei
quam propterea maneat explicandam habeam.

2° supponendum est contingens varie se usur-
pari solere, 1° pro eo quod casu accidit i. praeter
intentionem agentis. 2° pro eo quod libere fit a vo-
luntate libera immediate i. operante ut indifferentia ad
unum, vel ad oppositum eius. 3° pro eo quod ita est [...]
[...]erit ut possit vel potuerit non esse sive quod pro-
dit immediate a voluntate libera i. indifferenti ut
explicatum est, sive quod procedit mediate i. me-
diante aliquo actu libero a quo dependeat et ex

quo

quo sumit suā cōtingētiā, hoc qd nō sumemꝰ ob-
iectū cōtingēs in ordine ad qd exponēda erit
sciā visionis

3 qd loqui possumꝰ de actibꝰ, siue decretis liberis
Dei uolūtatis, et de actibꝰ liberis āgelorū et ho-
minū qui sūt cōtingētes et liberi formaliter et
immediate, atq de actu intellectus diuini qui nō est
liber sed uolūtas sed necessarius et similiter de effec-
tibꝰ causarū necessariarū qualis ē productio
caloris ab igne, frigoris ab aqua &c. notā-
dū ē hos ōnes uocari a nobis effectus cōtin-
gētes qd cōtingētiā accipiūt ab aliquo actu
libero Dei uolūtatis quo decreuit creare mū-
dū, ignē et aquā, quæ ōnia si nō creauisset
libere nō produceret eiusmōi effectus, et similiter
sciā liberā uocamꝰ eā quæ uersat circa tales
res, nō qd sit actus liber et indiferens sed
qd praesupponit essentialiter actū liberū Dei uolū-
tatis qui sit obiectū ipsius sciæ, nā sit ea
talis obiectiue

4 qd huic actui sciæ liberæ Dei ~~uo~~ atq
actui Dei naturalis inuenitur aliqua in
quibus eadē et maxima differentia reperitur pro de-
clarāda et sustinēda horū actuū liberorū
essentia sine iniuria Dei perfectionis uerū idea

dirimenda immediatior occasio dabitur ex more theologorum cum q. 19. d. [illegible] immediate, hic ea leviter et obiter tangemus, ut ex professo ad eum locum disputanda serventur. supponendum quod scientiam liberam esse actum qui potuit non esse in Deo licet in eo sit ab aeterno, et licet ex suppositione quod in Deo fuerit ab aeterno non possit iam non esse ob immutabilitatem divinam, caeterum absolute potuit non esse atque liberum et contingentem merito appellari et esse. rursus ille actus scientiae visionis liber et contingens est quoad extrinsecam denominationem seu terminationem ad creaturas, et non quoad intrinsecam entitatem actus non distinguatur ab actu scientiae necessariae qualis est scientia simplicis intelligentiae. nec tamen contra doctrinam istam de actu scientiae liberae est quod ad eum serviat essentia divina tamquam species quae nullius libertatis aut indifferentiae vel contingentiae capax est in obeundo suo munere determinandi et movendi tamquam species et semen obiecti. etenim licet species in actu primo sit apta ut necessario repraesentet, caeterum ad actum secundum repraesentandi ut ita dicam, indiget obiecto cognoscibili, scilicet quod existentia obiecti circa quam repraesentandam versatur sit futura, quae futuritio et existentia pendet ab actu libero divinae voluntatis et ita etiam pendet repraesentatio ipsa seu motio et determinatio speciei.

5° praesupponendum item est id quod constat ex dictis praecedentibus scilicet ad scientiam liberam visionis et ad scientiam ne-

cess.

esse simplicis ~~intelligentiae terminare divina essentia~~ tanquam
obiectum formale primarium in quo et creaturae possibi-
les ita pariter creaturae futurae cognoscuntur et
existentes. nec tamen inconveniens est quod creaturae
quamvis existentes non habeant necessariam conexio-
nem cum essentia divina, quominus in ea cognoscantur
tanquam in obiecto primario. nam etiam creaturae possi-
biles ut ostendimus in materia de scientia disp. 6.
non habent eundem gradum necessitatis quem habet essentia
et praedicata omnia divina et ita dato casu im-
possibili quod creaturae non essent possibiles adhuc scientia
divina quae est ad essentiam tanquam ad obiectum primarium non de-
ficeret. itaque divina essentia se gerit ut obiectum
formale primarium, et item ut species movens aliquos [illegible]
diverso modo ad obiecta omnia cognoscibilia, ete-
nim ad personalitates divinas et attributa quae
non sunt obiecta mere materialia et secundaria quod inte-
grantia et consummativa ipsiusmet obiecti forma-
lis et primarii habet conexionem omnimodam necessariam et cum per-
seitate; deinde ad creaturas possibiles quae sunt
obiectum secundarium et materiale, habet aliquam conexionem
et perseitatem s. quod ex suppositione quod possibiles sint
non possit non illas repraesentare tanquam possibiles, et
suppositio ista possibilitatis est absolute necessaria
non in primo sed in secundo gradu necessitatis. i. in illo

qui conveniunt rebus creatis non vero in illo qui cō-
nveniunt praedicatis divinis, et ita dixi conveni-
re aliqua perseitate non enim quaelibet datur in-
ter ea quae uno et eodem gradu necessitatis
connexa sunt, ut inter essentiam divinam et scientiam attribu-
torum et personalitatum. Denique ad res exis-
tentes et obiecta contingentia nullam connexio-
nem aut perseitatem habet, quare ea libere atque
contingenter repraesentat si a decreto libero divinae
voluntatis ponantur. n. in species intelligibilis qua
cognoscuntur ab intellectu tuo actus liberi volun-
tatis, cum necessaria est et nullam connexionem
necessariam habet cum actibus liberis voluntatis et si
libere ponantur a voluntate illos intellectui repraesen-
tat, ita pariter essentia divina tamquam species et obiectum
formale intellectum movet atque determinat ad cognitionem actu-
um liberorum et verum contingentium quae ab eis
dependent, determinat inquam et movet libere atque contin-
genter, si talia obiecta libere atque contingenter
ponantur a voluntate.

§. 2us in Deo reperiri scientiam futuro-rum contingentium.

His ergo praesuppositis fundamentis ut ad rem nostram venia-
mus nempe scientiam liberam obiectorum contingentium in
Deo et quam omnes asseruerunt, imo excepto Cicerone

qui

qui lib. 2. de divinat^e^ negat Deo scientiam futuro. rum contingentium et actuum liberorum nostrae volun. tatis; ne inde necessitas eventus oriatur ob illud coram argumentum quod dissolvendum. Sed ut bene ad. vertit S. Aug^us^ lib. 5. de civitate c. 9. refutans errorem Ciceronis, dum hic philosophus voluit homines fa. cere liberos, facit sacrilegos, utpote negantes divinam scientiam. quis ut notat Vasquez hic disp. 64. c. 1. melius ille sapuerit in lib. 3. de natura deorum. hunc Ciceronis errorem non parum probat Aristoteles dum in libro perihermenias c. 6. negat determinatam veritatem aut falsitatem propositionis de futuro contin. gente.

verum haec sententia, inquit bene Vasquez citatus, omnibus etiam haereticis consentientibus est manifestus error contra sacram scripturam. Isaiae 41. dicite nobis quae ventura sunt et dicemus dii estis vos. clariss. itidem damnatur ecclesiastici 23. et 29. et Joannis 14. et nunc dixi vobis priusquam fiat, et alibi saepe non, et quis de futuris videatur ea maior dissensio in ut omnia, tam futura quam praeterita ac praesen. tia complectamur adde illud et cap. 4. epist. ad hebreos in quo dicitur. Deus est discretor cogi. tationum et intentionum cordis, et in eodem loco hic haec verba: non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius.

ubi eleganter Chrysostomus ita loquitur: si dicas angelos et archangelos, et cherubin et seraphin, et quamcumque creaturam omnia illi oculis sunt aperta, omnia clara et manifesta, nihil est quod possit eum latere, omnia sunt nuda et aperta oculis eius. adduci etiam solent plura testimonia sanctorum patrum pro hac veritate, ut Dyonisii c. 7 de divinis nominibus, eiusdem Chrysostomi hom. 60. in math. Cyrilli in Joannem lib. 9. c. 10. Justini lib. quaestionum christianorum q. 58. Aug. 5. de civitate c. 9. et 15. de trinitate c. 15. gregorii lib. 20. moralium c. 23. Hieronymi super illud Ezechielis 20 haec dices ad eos. et aliorum omnium

deinde probatur ratione in hunc modum scientia dei est perfectissima omnium excogitabilium, sed talis non esset nisi versaretur etiam circa res contingentes praeteritas quoque atque futuras quantumvis abditas et abstrusas, ergo versatur ad eas omnes et singulas. maior et consequentia patet, minor probatur quia si non versaretur circa futura contingentia et actus liberos quantumvis abstrusos dari posset alia scientia perfectior videlicet ea quae circa totos actus etiam versaretur ergo illa scientia non esset perfectissima omnium. confirmatur. id quod existit futurorum contingentium liberorum est directe cognoscibile ergo cognoscitur a scientia divina. probatur consequentia quia cum obiecto cognoscibili correspondere debeat virtus et actus cognoscitivus seu cognoscendi, in nullo alio cognoscente praeter

Deū ea virtus et actus reperiri pōt si n reperit. 33
in eo q̄ d. ⁓ pr. 2° q̄ si Deus n cognosce-
ret futura cōtingētia āteq existerent, cū illa
existētia cognosceret, mutaret siquidē habe-
ret in tēpore cognitionē alicuius rei quam
ab æterno n habuisset q̄ d. ⁓

Porro quæ cō hac doctrīa obijci poss. aut exi-
gui momēti sṫ. aut ī suo loco dissoluenda,
nā q̄d Aristotes assēsse ur. nēpe ppōnes de fu-
turo cōtingēti n habere determinatā veritatē
āteq obiecta illarū existāt, ostēdim esse
falsū in libris perihermenias, et oste frāc[iscus]
Suarez opusculo 2. lib. 1 de sciā futurorum
c. 2. cū pluribus bonæ notæ theologis quos ibi
affert. quin imo maxime notari oportet
q̄m errāt illi pr̄i et theol. qui secuti sunt
Aristotē asseruerūt in ppōnes de futuro cōtin-
gēti n ee determinatā veritatē cū negare n
possint in Diā sciā quā Deus de futuris cō-
tingētibus ht, ee determinatā veritatē āteq talia
futura existāt. id autē q̄d Ciceronē traxit
ad manifestū et impiū errorē ht difficile
argū et aliqū āte ānis difficilimū visum
fuerit, nēpe qua ōe libertas nři arbitrij et
Diā præsciat futurorū cōciliari possent
ita ut neq libertas voluntatis, neq infallibi-

~~Cibi~~tas et certitudo scientiae nullatenus deficeret, hoc inquam antiquae frequentia Theologorum tractatu iam enodatum est et ut ibi quaerebitur in suo loco non adeo difficile solvitur. denique id quod aliqui disputare solent in hoc loco utrum v. haec praescientia futurorum sit ita propria dei ut nulli creaturae convenire possit, proprium locum habet in materia de angelis ubi de virtute cognoscitiva illorum agitur, constat enim scientiam futurorum cum iis conditionibus quas habet scientia divina nullo modo convenire posse intellectui creato etiam angelico quamvis perfecto, quamvis conveniat extensio cognitionis et scientiae ad obiecta futura contingentia quamvis absque reve[latione] dei, cum deo volente in materia de angelis, ubi haec difficultas expediri solet.

Sectio 2a. quomodo omnia quae in tempore sunt, fuerunt, et erunt sint realiter praesentia aeternitati divinae.

§. 1us duae referuntur opiniones, et affirmans probatur auctoritate D. Thomae

Celebris controversia est et multum agitata theologis v. res futurae contingentes praecognoscantur a deo ex eo quod praesentes in aeternitate sint atque existant. ad quam expediendam ne omnia indistincte confundantur prius explicari debet quomodo ita verum sit ut omnia futura prius quam in sua peculiari

Di

b. durationa temporis existat, habuerunt praesentiam et
existentiam in aeternitate, quod in praesenti sectione dis-
cutiemus: ut in sequenti explicetur an earum veritas
futurarum existentia in aeternitate sit ratio propter
quam Deus illa cognoscat certo et infallibiliter
antequam sint.

Verum quia tamen constat ex supra dictis verum futura-
rum in Deo esse scientiam ex aeternitate atque ita
obiective in intellectu Dei res omnes existere per
aeternitatem existentia quadam obiectiva quae non
appellatur existentia realis, advertendum est nos
hic agere non de hac existentia obiectiva de qua
non est dubium, sed de reali existentia videlicet ea quam
habent res praesentes in sua duratione temporis cum
existunt realiter, an eandem habeant in aeternita-
te priusquam existant.

Partem negantem amplectitur Alexander 1 p. q. 23.
m. 4. ar. 3. Bonaventura in 1o dist. 39. ar. 2. q. 3. Scotus q. 2.
§. aliter ponit. et §. ad istud. Durandus q. 3. n. 12. et
sequenti, Gabr. in 1o dist. 38. q. 1. ar. 2. post 2am
concl., Gregorius q. 2. ar. 2. circa finem, Marsilius in suo
castigatorio in expositione artic. 13. huius q. 14. ubi
refert oppositam etiam a multis Doctoribus notatam fuisse
ut Parisiis, quam D. Th. falso tribuebant, quae etiam
refert et sequitur Vasq. disp. 64. c. 3., Valentia ibidem
2a parte q. 14. punct. 5. §. 1. Suar. opusculo 2. lib. 1.

De absoluta scientia futurorum c. 7. et alij recen-
tiorum a quibus praecisum refertur, Durandus
in 1° dist. 39. ar. 2. Herbens, et quidam etiam alij
ex schola Thomistarum

Quod affirmativam defendunt Ricardus in 1° dist.
38. q. 3. et dist. 39. ar. 1. q. 1. ar. 1. Capreolus
in 1° dist. 36. q. 1. ar. 2. et dist. 38. q. 1.
ar. 2. concl. 1a et 2. Deza ibidem q. 1. ar. 3. no-
tabili 2. quibus immerito quod contraria sententia referat,
Caietanus hic ar. 13. ferrara 1° contra gentes c. 66. Molina
hic ad articulum 13. et in concordia novissime aucta
q. 14. ar. 13. disp. 49. Zumel hic q. 1. concl. 3., Navar-
rete controversia 52. et alij plures recentiorum,
ex nostris et ex schola Thomistarum qui per eadem
referunt Catarinum opusculo de praescientia
et providentia, et in eam inclinare dicit Flores-
bius in 1° q. 40. ar. 2. et Abulensis Josue 11.
q. 69. et 76.

Quod attinet ad s. Thomam vasquez hic disp. illa 64. c. 5.
concedit eum esse pro parte negativa, sed alij recentiorum
unanimiter laborant ut ostendant eum esse affirmativae
sententiae Patronum et merito propter haec verba, quae
hic ar. 13. expresse ait ideo futura contingentia
cognosci a Deo quia sunt illi praesentia in aeterni-
tate, si autem solum ageret de praesentia obiecti-
va inepte rationem reddidisset. nam futurum
aliquid esse praesens obiective idem est quod actu
cognosci, quia perperam dixisset ideo cognosci quia

ss. præsẽtia obiectiva .i. ut cognoscitur in æter- 35
nitate. et q. 57. ar. 3. corpore reddẽs rõẽ qua-
re solus deus et n. ãgeli possint cognoscere
futura cõtingẽtia quæ n. habẽt necessa conexiõ-
nẽ cũ sua cã, sic ait: et sic solius dei est
futura cognoscere n. solũ quæ ex necessitate pue-
niũt .l. ut in pluribus, sed etiã casualia et
fortuita, q. deus uidet õnia in sua æterni-
tate, quæ cũ sit simplex toti tẽpori adẽ et
ipsũ cõcludit; et ideo unus dei intuitus fr.
in õnia quæ aguntur per totũ tẽpus, ut in præ-
sentia K. et i. ãgelicus autẽ intellectus et quili-
bet intellectus creatus deficit ab æternitate diã,
unde n. potest ab aliquo intellectu creato cognosci
futurũ ut ẽ in suo esse. hactenus D. T.
ex quibus uerbis plane constat eũ agere de
reali præsentia in æternitate tamquam de aliquo
requisito ad præsentiã obiectivã .i. ad cogni-
tionẽ illorũ ut ss. in se ficile prius existentiũ in
aliqua diffa temporis, n. n. si de obiecti-
ua existentia tm ageret male inferret n.
cognosci ab ãgelo futura ut ss. in se, q. de-
ficit ab æternitate diã. nã responderet ad
obiectiuã præsentiã n. requiri aliud quã
actualẽ cognitionẽ rei futuræ illã q. sine rõe
negari ãgelico intellectui.

deinde lib. 1° c. gētes c. 66. rōe 6. eādē docet ve-
ritatē perspicue his v̄bis: cū æterni nūquā de-
ficiat cuilibet tēpori, l. instāti tēporis præ-
sentialiter adē æternitas. quidquid igitur in
quacūq; p̄te tēporis ē et existit æterno quasi
præsēs et idē, etsi resp̄ alterius p̄tis tēporis
sit præteritū l. futurū. et in 1° dist. 38. q.
unica ar. 5. corp. ait: cū deus sit æternus
oportet qd cognitio eius modū æternitatis
habeat qui ē esse totū simul sine successione.
unde sicut quāvis tēpus sit successivū, tn æter-
nitas eius ē præsēs omnib; tēporib; una et
eadē et indivisibilis vel nunc stās, ita et cog-
nitio sua intuetur omnia tēporalia quāvis sibi
succedētia vel præsētia sibi, nec aliquid eo-
rū ē futurū respectu ipsius, sed unū resp. alte-
rius. ubi manifestū ē a D. Tho. distingui
duas præsētias futurorū unā cōparatione æter-
nitatis, alterā cōparatione cognitionis quæ mē-
suratur æternitati, et ex priori asserit infer-
ri posteriorē.

Quodsi adversus hæc testimonia opponas alia
eiusdē S. Th. quæ videtur adversari, nēpe 1a p.
q. 16. ar. 7. corp. et ad 3um ubi dicit in alio nō
veritates rerū creatarū esse æternas quia qd
dicimus intellectus a quo cognoscitur æternus ē.
et q. 10. ar. 2. ad 2um disserte affirmat creat

n̄ fuisse ab æterno nisi in Deo et proinde
ex æternitate fuisse Deo cognitas — R. hæc tes-
timonia nihil derogare aliis s. relatis, qm̄
in 1° S. Th.ᵃˢ agit de veritate creaturarum
seu propositionum quam ait solum reperiri in
intellectu et n̄ in rebus aut vocali pp̄ nisi mi-
nus principaliter, s. quatenus declarat conceptum intellectus,
et ita merito addit veritatem esse æternam, pp̄ te-
tisse qd̄ divinus intellectus ē et eius scientia ex æter-
nitate, n̄ tn̄ negat existentiam futurorum in æterni-
tate quam in locis s. relatis asseruerat. Et in
2° loco vere negat creas extitisse ab æter-
no nisi tm̄ in Deo ut omnes negare debemus. Id
aliud ē eas fuisse præsentes æternitate s. in æter-
nitate, atq. aliud longe diversum ē eas fuisse re-
aliter præsentes ab æterno, s. ex æternitate ut
ꝗ declarabitur —

§. 2.ᵘˢ Pr. 2ª sententia auct.ᵉ PP.ᵘᵐ et ratione —

Hæc 2ª sententia quam ostendimus esse ad mentem D. Th.ᵉ
pr. etiam auct.ᵉ PP.ᵘᵐ qui eam expresserunt aut
valde insinuant, nimirum S. Ambrosii lib. 1° de
fide c. 7. Hier.ᵐⁱ in illud Jeremiæ 1° priusquam te for-
marem in utero novi te. Aug. t. 4. lib. 83 qq.
q. 17. ubi sic ait: apud Deum nihil deest, ne-

praeteritum nec futurum sed tantum praesens est apud de-
um. vel c. 7. ipse l. quaestionum [illegible]
de praedest. c. 5. sic sequitur quaecumque quae tempo-
ris motus agitantur ab eo primo in quo erat verbum
usque in finem omnium saeculorum nec separantur futu-
ra, neque praeterita transierunt, sed in praesentia
divinitatis praesenti semper luce cernuntur. idem
expressis verbis testatur S. Greg. lib. 20 mo-
ralium c. 23., Ricardus de S. Victore lib. 2.
de trin. c. 23. et Petrus Damianus t. 3. bibl.
[illegible] epta 4. de dei omnipotentia c. 6. et alii PP.es
apud recentiores.
Deinde ut eadem sententia rationibus confirmet.
Molina in concordia loco citato et alii cum pluribus
thomistarum bene distinguunt duplicem sensum
huius propositionis. omnia sive praesentia sive praete-
rita sive futura sunt realiter praesentia aeter-
nitati. nam 1º ita sumi potest ut copula
uniatur cum subiecto pro aliqua differentia temporis
cui correspondet aeternitas, atque adeo sensus
sit omnia sunt praesentia aeternitati prout corres-
pondet et commensuratur aeternitas cum duratione tem-
poris praesentis, et in hoc sensu est propositio falsa.
2º ita sumi potest ut uniat praedicatum cum
subiecto in ordine ad aeternitatem durationem in-
divisibilem totam simul et permanentem sine
ulla correspondentia, seu commensuratione cum aliqua
differentia temporis, et ita in hoc sensu est [illegible]

vera

tentia praeterita praesentia et futura de praesen- 67
tia in aeternitate, quia aeternitas in se considera-
ta sine ordine atque commensuratione successiva
et nulla successione sic se cum dicto oio est
in qua fuit et erit ut explicuimus in libris phi.
sicorum et sensio diserit ca q. 10. hieresi p. d. t.
Hac q dist. praemissa pr. roe q dicta pro
quia illa propositio vera censetur in toto rigore sermo-
nis cuius copula unit praedicatum cum subiec-
to per aliqua duratione in qua veram est dari ta-
lem unionem sed talis est praedicta propositio ergo &c. ma-
ior est et minor constat, pr. minor, quia copula se i e
verum fuit de praesenti tempore unit praedicatum
s. existentia rerum cum ipsis in ordine ad aeternita-
tem, sed in ordine ad illam vere unit existentiam re-
rum cum ipsis quia quandoque existant, existent in aeter-
nitate indivisibili ergo &c.
Pr. 2o quia propterea propositiones illae quae sunt in materia ne-
cessaria dicuntur aeternae veritatis quia totam suam veri-
tatem sumunt in ordine ad aeternitatem sine respectu
ad aliquam differentiam temporis et ita hoc est aeternal
modo est propositio quae abstrahit a tempore ut dia-
lectici dicunt in nulla differentia temporis praeteriti
praesentis aut futuri sed aeternam durationem.
3o quia ut observat Stella citatus et alii, hoc
sensu S. Thomas negavit in Deo esse propositiones praesentis

securavit rerum: etenim cum aeternitas sit etiam duratio praescientiae Dei, et in aeternitate indivisibili sint praesentes omnes res, non potest dari aliquod instans seu duratio in qua Deus in Deo scientiam rerum securavit, et non Deus existentiam illarum in eadem aeternitate, cum autem praescientia significet scientiam praecedentem et priorem quam sit existentia rerum quarum est scientia, sequitur proprie loquendo in Deo non esse praescientiam aliquarum rerum.

hanc doctrinam et praefatam distinctionem duplicis acceptionis impugnant aliqui recentiores, qui dicunt sensum illum esse inusitatum et violentum, nempe quod verbum illud est uniat praedicatum subiecto in ordine ad aeternitatem sine ullo respectu et correspondentia ad tempus. non enim inquiunt, sicut inusitatum et violentum sensum efficeret ille qui cum diceret Petrus currit vellet copulam illam currit de praesenti tempore unire praedicatum s. cursum cum subiecto s. Petro in ordine ad aeternitatem tantum sine ulla correspondentia ad differentiam temporis praesentis, ita pariter qui dicit Antichristus est praesens aeternitati faciet inusitatum et violentum sensum si velit verificari solum in ordine ad aeternitatem.

verum haec oppugnatio facile dissolvitur si dicas non esse sensum inusitatum eum quem tam Aug. et Thom. usurpavit, quemque in theologia necessarius quo dicuntur aeternae veritatis admittunt omnes cum

Di

dicant eas absolute a tempore et independenter ab 66

omni differentia temporis quantum ad veritatem aut falsitatem sumere. exemplum autem ab illa propositione Petrus

currit non est alicuius momenti quia copula illa

currit non significat quod exerceat aut connotat existentiam

cursus. at vero copula sive verbum est significat

existentiam, et ideo referri potest ad aeternitatem sine

ordine ad aliquam durationem temporis. quae

res cum in acceptione posita sit, ab usu et

acceptione doctorum tota pendet atque dependet.

Et ad maiorem claritatem et robur eorum quae

dicta sunt observandum est aliter loquendum esse si verbum

sit de praeterito vel futuro tempore: nempe si dicas creaturas fuerunt aut erunt praesentes in aeternitate. nam verbum praeteriti vel futuri non significat

existentiam in ordine ad durationem indivisibilem,

quoniam in duratione indivisibili non datur praeteritum et futurum sed solum praesens.

2° notandum est aliud esse dicere creaturas omnes sunt praesentes aut existunt in aeternitate

atque aliud longe diversum creaturas ab aeterno vel

ex aeternitate sunt praesentes in aeternitate. cum enim

addit particula illa ab aeterno vel ex aeternitate denotatur item duratio aeterna quae praecedit

durationi temporaneae, quae incepit ab exordio

mundi.

q notādū ē verū ee id qd Illus̄ docet hic
ar. 13. dp̄e 14. cc̄ 2. nēpe creas n̄ existere
prius in æternitate quā in tēpore, q̄ per
eādē met existā per quā existit in tēpo.
re, hoc n. ē duratio successiua, siue suc.
cesiue fluēs et ē in æternitate pp̄terea qd
æternitas ōnia tēpora cōplectitr et cōsequēt
illud in quo talis res incipit existere realit.
hāc doctrā nr̄i Illus̄ refutat Nauarre.
rus i.a p.te ꝯuersio 52. § 3. ꝗ immerito qr neq
ē d. T̄. ē, neq negari pst si cū pprietate
loqū sit. etenim si pp̄. hęc in sēsu reali ac.
cipiatr, dicit creas n̄ habuisse verā et rea.
lē existā in æternitate prius tēpore, quā
existeret illa pars tēporis quę ē ppria mēsu.
ra creaturę. de quo nulla pst ee dubitatio.
nā scriptura hęc āte pductionē ipsius nul.
nā existā realē habebat, atq̄ n̄ coexiste.
bat æternitati, qr coexistā realē cū aliquo
habere nequit ea res quę n̄ ht existā realē.
ꝗ hęc ss.a pducitr in hoc pn̄ti tēpore q̄ āte
illud n̄ coexistebat realit æternitati. qd si
sumatr n̄ in sēsu reali ꝗ fr̄ali qui accipitr
a cōceptu intellus nr̄i, erit sēsus illius pp̄is
qr n̄ possit accipi crea existēs in æternitate
prius rōe quā ꝯcipiatr existēs in tēpore
hoc qd ē ppria mēsura illius, qd etiā ē ab.

solute verū q̄ī crea in ordine ad existē̄ n.
respicit æternitatē prius quā tēpus ali:
qua prioritatē ppria et rigorosa, cū tm̄ ab
æternitate q. ab tēpore pt mēsurari ut
explicatū ē.

§. 3. objectiones contra doctrinā probatā repelluntur.

Contra doctrinā probatā in §. præcedēti plura objici.
ut Valas et Vasq. supra citati et alij recentiorū
a quibus potiora referemus hic et dissolvemus. 1º
Vals in illa q. 14. p. 1º 5. nobis objicit aliqua
testimonia scripturæ sacræ, conciliorū et ss patrū
quibus asseritur Deus ita æternus esse ut nulli cre.
aturæ conveniat duratio æterna. verū omnia
ea testimonia, ut manifestū fiet ei qui ea
perlegat, ss. contra hæreticos qui mūdū coæternū
Deo fuisse asserebat i. qd n prius tēpore Deus
extiterit quā mūdus: nā ut iā explicuimus
æ æternitas sit duratio permanēs et indivi.
sibilit perseverās, coexistit in se ht virtua.
litr extensionē per quā correspōdet successi.
vis tēporis veri l imaginarij. nos qo nullonī
dicim creās coexistere æternitati prout ipsa
correspōdet illi durationi imaginariæ quæ

fuit ante mundi creationem, neque sequitur eas ex-
titisse ab æterno in æternitate: Deus autem
et existit ab æterno et habuit existentiam æter-
nam quæ correspondet infinitæ durationi i-
maginariæ, quam nos imaginamur sine principio
succedere; cum hoc tamen non repugnat quod creatu-
ræ semper existunt in æternitate, ut sententia
asserit quod particula semper et copula præ-
sentis temporis ut existunt consignificat duratio-
nem dicam in qua nulla successio est sed indi-
visibilis præsentia cum omnia realiter coe-
xistunt, quis unumquodque non prius existat in æter-
nitate quam in sua propria differentia temporis ut
explicatum manet —

2º idem Valentia sic argumentatur loco citato
argumento 4º, res non existunt ab æterno in æternita-
te ergo non coexistunt Deo in æternitate. Respondetur probatur
quia existere nihil aliud est quam hoc et illud
existere, atque adeo est impossibile ut aliquid
in ea mensura coexistat alteri ab æterno in
qua non existat etiam ab æterno. Antecedens probatur quia
illud quod incipit existere in æternitate non exis-
tit ab æterno in æternitate, sed omnes res crea-
tæ incipiunt in tempore existere in æternitate
ergo non existunt ab æterno in æternitate, hoc
argumentum late ibi prosequitur quod hic attingo —

R. totam difficultatem huius argumenti oriri ex illa

par

particula ab æterno quæ admittit æquivocatiõe 9º
et ita data distõe facilis erit explicatio et
solutio diffis, quare distinguẽdũ erit ans.
ras n̄ existũt ab æterno in æternitate si par-
ticula illa ab æterno denotat durationẽ ali-
quã verã l. imaginariã, successivã sine
prio atq; adeo æternã, nego ans. si v̄o in
denotet ipsã realẽ et indivisibilẽ æternita-
tẽ dei, cõcedo ans, qr sic verũ est, stat ex
præcedẽti, creas existere in æternitate, quis
superflue addito particula illa ab æterno quæ
sumi solet solũ in ī sensu

3º creaturæ incæperũt in tẽpore fieri præsẽ-
tes æternitati dei ergo ab æterno n̄ sũ. præsẽtes.
pbt. mã. qr qd hẽ principium suæ præsẽtiæ n̄ ẽ præsẽs
ex æternitate. ans autẽ pr. qr qdo crea in-
cipit ee præsẽs in mẽsura ppria suæ durationis,
tũc incipit absolute durare, atq; proinde præ-
sẽs ee durationi dei, sed creaturæ n̄ sũ. ab æter-
no in mẽsura ppria suæ durationis quæ tẽ-
pus ẽ et initiũ habuit ergo n̄ sũ. ab æterno
præsẽtes

R. distinguẽdo ans qm in illo v̄bo cõpa-
rãt tacite includitur v̄bum esse ac si diceretur
sũ. incipientes. et ita si eo v̄bo denotet
solũ æternitas dia seu duratio æterna indi-

ursitiuis &c. falsū ē aūs et negarī debet q̄ in
duratione quę n̄ hē initiū qualis ē ęternitas, ni.
hil incipere pōt, si n̄ eo vbo denotet̃ ppria du.
ratio cōcesso aūti distingui debet cōseques:
nā si particula ab ęterno solū denotet durat̃
ęternitatis, et copula illa sunt referat̃ ad eā
tm cōsignificādā, negāda ē cā ut cōstat ex so.
lutione prȩcedētis arḡi. si vō p duratione ppria
accipiat̃ cōcedēda erit cā. q̄d inde nihil inf.
ī nrā sñā q̄ si hę res coexistat ęternitati q̄d
existit in mēsura ppria sui tēporis, ęterni.
tas sua indiuisibilitate cōplectit hoc et q̄d.
cūq̧ aliud tēpus, et ita q̄d in illo existit ab.
solute dr. existere in ęternitate ut manet ex.
plicatū

4° ita se hē dīa immēsitas cōparata cum
reb. existētib. in loco ac se hē ęternitas collata
cū eisdē qui existūt in tēpore, sed futura quę
n̄dū existūt n̄ sūt prȩsētia dīę immēsitati quo
ad locū ḡ neq̧ dīę ęternitati quoad duratione.
cā pz. et maior pr. q̄ sicut ęternitas ē indiuisibi.
lis et tota simul et illi coexistit ōne tēpus ita
etiā immēsitas ē ubi indiuisibile ōīo infini.
tū cui sūt prȩsētes ōnes loci et creaturę in ō.
nibus locis cōtētę. minor pbat̃ itē qr̄ n̄ in.
diget q̄ aliqd n̄ dr. n̄ eē in loco ac p inde
nec prȩsēs adęa dīę immēsitati, et neq̧ ē ā
deus roe immēsitatis ē ppriē in reb. n̄ exis.

tē

R. verum illud sunt et aduertit nn accipi
posse dupliciter ut constat ex dictis nimirum l.
quatenus significat propriam durationem creaturarum et
ita vera est propositio minor et bona illa consequentia; l. 2o
ita ut consignificet indivisibile prorsus aeter
nitatis et sic falsa est minor. quia cum aeternitas
ambiat omne tempus, si in aliqua illius temporis
parte verum erit antichristum existere atque
inde praesentem esse immensitati Dei ita et in
praesenti aeternitatis. Sed aduertendum est magis esse
usum esse accommodatum ut verbum est et sunt con
significet aeternitatem seu connotet durationem rerum
quando agitur de praesentia rerum in aeternitate, quam
cum sermo est de coexistentia creaturarum et immen
sitatis Dei, nam cum aeternitas sit duratio ma
gis apte accommodatur verbo ut eam durationem sig
nificet, siue connotet: at vero quando agitur de im
mensitate quae non est duratio verbum est et sunt
aut participium ens nobis magis frequenter
sumitur prout denotat propriam rei cuiusque dura
tionem et ita dicimus absolute creaturam quae nondum
existit non esse praesentem immensitati, siue Deo
non esse modo in re quando nondum existit.

Ad argumenta in oppositum et ad quaestiones, aliqua

praeterita coexistunt uni quia necessario est esse simul
inter se coexistant, quia si omnia praesentia praeter.
ita et futura coexistunt aeternitati, simul
coexistunt inter se, sed hoc est absurdum quia neque
praeteritum et futurum nequeunt simul exis.
tere et quia si simul existeret praeteritum et
praesens id quod praeteritum est esset simul et non esset,
esset quia praesens esset et non esset quia praeteritum
esset atque adeo simul esset et non esset &c.

R. in per eadem quae distinctione qua usi sumus
hucusque: nam in eodem sensu in quo verum est
omnia coexistere uni aeternitati, verum etiam
est omnia coexistere inter se. s. non per proprias
durationes creatas nec in aeternitate ut deno.
tat mensurationem cum propriis durationibus, sed in ae.
ternitate ut est indivisibilis simultanea
et infinita duratio, sic quod omnia simul coexis.
tunt . i. una non existit in aeternitate quin al.
tera res existat quamvis in durationibus propriis
una existat sine alia. quod si hinc inferas in
aeternitate simul esse praesentes rem et negationem
ipsius rei. R. concedendo sequelam si sermo
sit de coexistentia in aeternitate indivisibili
sine ullo ordine ad propriam durationem atque adeo
verificari duas propositiones quae in ordine ad propri.
as durationes rerum sunt contradictoriae, quamvis in ordi.

na

ne ad æternitatẽ indivisibilẽ ñ simt. q' oĩ 9ª
rẽ absolute loq̃do sẽper negari debet ueras si:
mul esse duas ppões 9dictorias.

° denique argumẽtat' idẽ Vasq̃ hoc mo. id q
qd in se nihil adhuc ẽ ñ pot coexistere aliĉ.
nẽ durati qd res futuræ mo in seipsis cõsidera.
ratæ nihil sũ. atq in durat' sua ppria q ñ
poss. coexistere simul cũ æternitate, atq
adeo ñ erit verũ dicere etiã per vb̃um
præsentis tẽporis illa coexistut cũ æternita.
te mo q' vẽ ndũ existut per ppriã existẽ.

R. cõcedẽdo maiorẽ et minorẽ et ñ cõse.
quẽdo sequẽs, q res futuræ mo q ñdũ ñ exis.
tut ppria durat' atq adeo nihil sũ. in se
ipsis nequeũt coexistere durat' æternæ quæ
correspõdet huic tẽpori pñti in quo res illæ
nihil sũ. in seipsis, cõcedo ñ, mo res futuræ
q' nihil sũ. in seipsis nequeũt coexistere
æternitati put ẽoit [illegible] durat' tẽporis
etiã illius in quo tales res existũt in se
ipsis per ppriã durat', nego ñ. etenim
res futuræ hoc mo sũptæ in ordine ad æterni:
tate falsũ ẽ q mo nihil sũ. in seipsis, atq
ita in hoc sẽsu falsa erit maior ppõ quæ
absolute sũpta vera ẽ. itaq hæc ppõ falsa
ẽ futura in ordine ad æternitatẽ [illegible] in æternita.

re nō nihil ss. et negari debet motores referati
ad ḡo ā ęternitatē sine ordine atq̄ rem ad pe-
culiarē durat.ē

Qd instabis adversus omnia q̄ dicta nullū esse
discrimē a nobis datū inter verum pręsēs et
pręteritū aut futurū in ordine ad locutiones
de qbus agim, et ostēdet hoc m̄ in quacūq̄
die l. mom.to tēporis pręteriti fuit verū dice-
re nō antixps fuit fuit pręsēs ęternitati, q̄ hodie
verū erit dicere antixps fuit pręsēs ęternita-
ti, p. n.ª qđ ōne illud qd cū veritate affir-
mabat pręsēs veri l. in quouis alio die tē-
poris pręteriti cū eadē veritate affirmat
hodie iā pręteritū, ut mors xpi quę qn in
aliquo tēpore pręterito affirmabat pręsēs
hodie iā affirmat pręterita q̄ &. Qd R. doc-
trā huius redarguētis ee verā q° veritas,
prītis sumitr in ordine ad particularē durat.ē
ti / n ū q° sumitr in ordine ad ęternitatē in-
diuisibilē nō decurrēte, qī ut sic q̄ in tēp.e
pręterito fuit pręsēs in ordine ad ęternita-
tē pt ee nō pręsēs et ī pręteritū in ordi-
ne ad eadē ęternitatē in ordine ad quā
n datr duratio pręterita l. futura sed tota pręs-
ēs

Sect. 3. examinatr qua rōe verū sit existēre verū ōnia in ęternitate necessario requirant a deo cognoscantur

per

§. 2us opinio negans refut. et veritatis fundamentum statuitur.

Auctores omnes qui ut retulimus in sect. praecedenti negarunt existentiam omnium rerum in aeternitate, consequenter etiam aiunt talem existentiam non esse rationem neque conditionem Deo ut cognoscat res futuras antequam sint. Sed praeterea non nulli recentiorum qui nobiscum admittunt existentiam realem omnium rerum in aeternitate, negant eam esse rationem aut conditionem Deo ad cognoscendum eas antequam sint. Ita loculentissime Molina hic art. 16 disp. 14. et alii, quorum aliquot argumenta sunt referenda et dissolvenda.

Sed licet haec doctrina vera sit in aliquo sensu quem a sanctis Patribus acceptum probat Molina citatus, et contraria contraria non sit, quia contraria videatur illi sententiae quae asserit res omnes a Deo cognosci eo quod sint praesentes realiter in aeternitate, quae sententia etiam aliquem verum sensum nobis probanda erit, explicari prius debet quomodo dici non res futurae cognoscantur a Deo antequam sint, vel quomodo ex tali futuritionis claritatis gratia solum agemus nunc. v. aliquando. s. quod res futurae non cognoscantur in sua causa, nec in divinis ideis sed in decreto divinae voluntatis. de quibus modis statim agemus in sect. sequentibus, cum nunc aliquando

ita res cognoscatur in seipsis .i. prout existunt in propria sua dif.a temporis ut ext.a earum rerum in aeternitate sit tota et adaequata ro ex p.te obiecti m.alis et terminatiui ob quam intellectus diuinus debeat ad eas intelligendas. Dixi rem res futuras in seipsis cognosci et rea. le praesentiam earum in aeternitate esse rōe totam et adaequatam ex parte obiecti m.alis, p. q. ut patet ex dictis praecedenti rōem f.ralem cog. noscendi siue obiectum motiuum praebere nō poss. creaturas ipsi Deo, neq. illas taliter in seipsis cognosci ut earum exist.a sit rō f.ralis in qua cognoscantur: constat .n. ex dictis in eodem loco hunc sensum esse omnio falsum.

Tertio supponendum est duplicem esse m.um cognoscendi creas Deo conuenientem et angelis et hominibus unus .s. abstractiuus est et alter intuitiuus. prius est ille quo cognoscuntur a Deo res existentes .l. futurae quatenus habent conexionem cum alio obiecto, ita ut a tali obiecto propter conexionem quasi manu ducatur intellectus ad illas cognoscendas. verum de hoc m.o cognoscendi non agimus in hac sect.e sed agemus in sequentibus. etenim ut ibi patebit hic m.us cognoscendi non petit necessario exist.am rerum in aeternitate tanquam condi. cionem aut rōem etiam m.alem ut cognoscantur res in alio nempe .l. in sua causa .l. in decretis diuinae uoluntatis uel in ideis diuinis, neque ad talem m.um cognoscendi attinendum recurrit. S.d.o quin

imo

imo ex eius doctr. colligit aliqua futura etiã
cõtingẽtia cognosci hoc mõ abstractiuo quẽ ãe ex.
plicauim; etenim 1ª pª q. 19. de uoluntate et 22.
de prouidẽtia docet õnia certiss. euenire eo mõ
quo uolita ss. a deo .l. sub eius prouidẽtiã ca.
dũt. ex quo infr. manifeste qđ si deus decretũ
suę uoluntatis et dispositionẽ suę prouidẽtię cõ.
templet̃ ibi prũ s. ĩo cõspiciat qđ in tẽpore
fuit .l. ẽ aut erit qz totũ ãplectit decretum
suę uoluntatis et actus diuĩ prouidẽtię. sed obserua.
ri oportet ad hũc mũ cognoscẽdi ee necess. da.
ri conexionẽ phisicã aut moralẽ õio infalibi.
lẽ rerũ quę cognoscũt cũ illo obiecto in quo
res ipsę cognoscũt.

Denique obseruãdũ ẽ cũ in hoc loco dicim̃ creas cog.
nosci in seipsis et quãs existẽtes in seipsis ss., nos lo.
qui de illis quãus cognoscũt independẽter ab alio
obiecto prius cognito, ñ uẽ ab alio obiecto frali
ĩrio psimul cognito, quoniã diximus dũe precedẽ.
ti sect. 4. ee impõe ut aliqua crea cognoscat
a deo prut in seipsa ẽ. ĩ independẽter ab obiecto
frali qđ sit aliquid diuinũ in quo tãq in obiecto
frali ĩrio et detẽiatiuo percipiat.

Posterior mũs cognoscẽdi creãs existẽtes et fu.
turas etiã cõtingẽtia ẽ intuitiuus ut ille quo
cognoscit obiectũ existẽs in seipso et ñ in sua cã
nec in aliquo alio qđ deseruet etiã mõlit intellectũ

ad illius cognitionem, qui modus cognoscendi possibilis est et perfectior quam modus abstractivus atque adeo ne-gari non debet Deo; quare S. Thomas in hoc articulo 13. cor-pore sic ait: Deus cognoscit omnia contingen-tia non solum prout sunt in suis causis sed etiam prout unumquodque eorum est actu in seipso. et in 2a 2ae q. 171. ar. 6. ad 2um divina inquit praescientia respi-cit futura secundum duo s. secundum quod sunt in seipsis in quantum s. ipsa praesentialiter intuetur et secundum quod sunt in suis causis in quantum s. videt ordinem causarum ad effectus. de hoc igitur modo cognoscendi agi-mus modo v. ad eum sit necessaria conditio necessaria earum rerum quae cognoscuntur existentia realis in aeterni-tate.

§. 2us assertio est pro parte affirmativa pr.

assertio est sunt futura contingentia omnino libera quae nec physicam nec moralem connexionem infallibilem habent ut cognoscantur a Deo certo et infallibiliter prout in seipsis sunt atque adeo scientia visionis intuitiva petit tamquam conditionem sine qua non necessario illorum existentiam realem in aeternitate. ad hanc assertionem stabiliendam supponimus ex dictis ad quaestionem 19. huius in 2a quaestionis 1. in 1a 2ae ubi de actibus humanis disserat aliquos actus humanos voluntatis esse non solum physice sed moraliter liberos et con-tingentes, atque adeo non posse cognosci certo et infa-llibiliter nisi eorum existentia praesupponatur. hanc assertionem

am

complectuntur s. Thomas et thomistae fere omnes qui contra

nullum, sed praecedenti defendunt convenit omnium

in existentia in aeternitate: neque re ipsa a ueri-

tate impugnant Philosophia et alij doctrinae recen-

tiorum, quibus aduersi uidentur ut infra uidebimus

Probatur 2o quia cognitio siue scientia intuitiua dicta

ut in libris de anima diximus, et tamen est 12. hu-

ius id est his agitur, quae uersatur quod obiectum exis-

tens, ut existens est in seipso quod scientia diuina rerum

futurarum contingentium aut ad illas intuitiuo

modo feratur, uersari debet circa eas ut existen-

tes scilicet in seipsis et non in alio, sed ut existentes

scilicet in seipsis scilicet necessario coexistentes aeternita-

ti scilicet existentes in illa quod existentia futurorum in ae-

ternitate est causa seu ratio scilicet conditio ad eas cog-

noscendum intuitiuo modo. Sed probatur et maior probatur

constat ex dictis in illis locis et ad omnibus conceditur re-

cipitur: minor probatur quoniam aeternitas propter suam

infinitatem et indiuisibilitatem habet omnem differentiam

temporis quod idem omnino est existere aliquam rem in

seipsa per propriam existentiam realem et illam exis-

tere in aeternitate realiter et uere. Confirmatur

magis et explicatur minor probatur quia existere rem

in seipsa nihil est aliud quam existere in ali-

qua peculiari differentia temporis, sed existere rem

in aliqua differentia temporis est coexistere realiter

ęternitati ut explicatum manet in sect. præce.
denti &c.

Deinde per dissolvendo argumenta Ptolemæi aliquorum alio-
rum qui uolunt affirmare res futuras non cognosci
a Deo propterea quod præsentes sint in ęternitate
ipsius, etenim aliqua eorum solum ostendunt id
quod nos libenter admittimus .s. futura posse cognos-
ci a Deo .l. in decreto suę uoluntatis .l. in ideis
aut in alia particulari eorum. quod nos libenter ad-
mittimus ea conditione ut ipsi etiam nobis conce-
dant id quod in sectionibus sequentibus manifestum erit
neque id non esse intelligendum de omnibus rebus futuris
quomodocumque contingentibus et præterea quis de omnibus in-
telligatur, adhuc ad maiorem perfectionem Deo
concedendam esse scientiam qua cognoscat futura per se
in seipsis scilicet independenter ab alio quouis obiec-
to prius cognito. quare plura illorum argumenta
quę contra nostram assertionem opponuntur nihil derogant ueri-
tati ut planum fiet in sequentibus sectionibus. u-
num tamen .l. alterum quod restat modo dissoluemus.
sic enim argumentantur aduersus nostram conclusionem, si ideo propter
quam futura prius quam existerent cognoscerentur a
Deo intuitiue certo et infallibiliter esset præsentia
illorum in ęternitate, sequeretur inde illa eadem
futura cognosci ab angelo prius quam existant,
ob eandem rationem neque quia præsentia sunt durationi
angeli quod est æuum, .s. duratio infinita indi-
uisibilis permanens et tota simul &c h. e. f. g.

il.

illud ex quo sequitur, ma. et 2a. patet q[uia] 3o.
sius dei proprium e cognoscere omnes res futuras
in aeternitate antequam existant q[uod] n[on] potest angelus eas omnes
praecognoscere. huic arg[ument]o ut Thomistae satisfa-
ciant et alii recentiorum varia discrimina inter
aevum angelicum et aeternitatem divinam praebent: 1o q[uo]d
angelus sit incorruptibilis sed et aeternum durabi-
rus, de potentia dei absoluta deficere potest alioquin adeo
eius aevum n[on] e esse[ntia]lit[er] aeternum sicut duratio dei.
2o q[uonia]m aevum angelicum n[on] e ita proprie mensura cre-
aturarum corruptibilium et futurorum sicut e aeterni-
tas quae propter suam eminentiam et amplitudinem
dr. ee sup[ra] omnes creas, et mensura generalis illa-
rum omnium et ita potiori iure dnr futura exis-
tere in aeternitate quam in aevo angelico ~
verum hec discrimina parum conducunt ad rem
praesentem et ideo 3o dicunt ex D. T[homa] discrimen prae-
cipuum ee q[uia] divina cognitio sicut etiam essentia mensurat[ur]
aeternitate, at vero cognitio angelica futurorum
praecipue contingentium et aliorum effectuum li-
berorum n[on] mensurat[ur] aevo indivisibili sed ins-
tanti temporis discreti, et propterea licet aevo an-
gelico coexistat aliquomodo res futura prius q[uam]
existat sua differentia temporis, n[on] poss. realit[er] ab
angelo in seipsis cognosci ~
hoc ult[imu]m discrimen praebet a D. T[homa] 1a p[ar]te

q. 57. ar. 3. et ab illius discipulis, quis non adversa-
riis late impugnatur, quod cognitio divina mensurari
per aeternitatem non efficiat ut existentia futurorum in
aeternitate sit non et conditio ad cognoscendum ea
futura prius quam existant quia nihil refert quod
cognitio mensuretur aeternitate, sed non mensuretur
rerum ut hae difficultates expediantur et hoc discri-
men aptissime traditum cernatur, advertendum est res
quae praesentes sunt hominibus et angelis facilius ab eis
cognosci propter existentiam earum rerum quae determinat intellectum
ad eas intuitive cognoscendas. cum ergo Deus ob suam
immutabilitatem, unam et eandem cognitionem
semper sine ulla mutatione habeat atque adeo cog-
nitionem aeternam seu indivisibiliter per aeternita-
tem permanentem sequitur ut res futura quae ante
quam producatur est praesens aeternitati, sit etiam prae-
sens cognitioni divinae cuius est duratio eadem aeterni-
tas. quapropter cognitio divina fit sibi praesens
ab aeterno rem futuram et ita cognoscat illam in-
tuitivo modo quod non habet cognitio angelica sed tantum
contra hoc tamen non est quod angelus aut homo super-
naturaliter cognoscere possit antequam existant res futu-
ras in seipsis ut S. Th. [illegible] etiam observavit in
illo articulo 3. citato respondens ad 2um nam sed ille
cognoscit per fidem seu evidentiam in attestan-
te, eiusmodi cognitio non est intuitiva neque per
inde tendit ad futura in seipsis, sed praeterea in Deo

Di

dicere respiciunt, s[ed] cognoscit per sp[eci]es et lumen 97
ordinis supernaturalis a quo repraesentantur futura
in seipsis et tunc erit quidem cognitio illa in-
tuitiva quae supernaturalis atque adeo indebita
naturaliter intellectui finito seu angelico: nos autem ideo
diximus esse rationem et conditionem necessariam ut cog-
noscantur a Deo futura in seipsis coexistentia exis-
tentia in aeternitate, quia ea cognitio est naturalis in-
tuitiva Dei et ad talem modum cognitionis re-
quiritur praesentia ipsius rei quae cognoscitur ut
declaratum manet. Addendum tamen est nos non dice-
re quod sufficiat sola praesentia futurorum contingen-
tium in duratione illius personae quae talia futu-
ra cognoscere possit, sed requiri hanc praesentiam
tanquam conditionem necessariam, et insuper quod intellectus
illius personae talem et tantam perfectionem habe-
at quanta sufficiat ut cognoscere possit futura
quae nunc existunt in praesentia differentia temporis lo-
existant in duratione talis personae supra
indivisibiliter. quod soli Deo naturaliter convenit
et non angelis quia isti habeant durationem
indivisibilem et aeternam a parte post ut de-
claratur.

§. 3. assertio 2a statuitur et probatur

assertio 2a sit eorum doctorum qui dicunt res

futuras cognosci a Deo ex æternitate propterea
qd ex æternitate illam verum sit eas esse futuras
ritè declarata verum sit neque contra est doctrina
quam ex D. Thoma hucusque prænavimus. hæc ass° satis
confirmabitur ex eius declaratione, sed ut declare-
tur advertendum est loquendi modum huius ass.^is probari
plurib. recentium theolog. et colligi a
SS.^tis PP.^bus a citandis. n. res futuras cognos-
ci a Deo ex æternitate propterea qd ex æterni-
tate verum sit eas esse futuras affirmant Bel-
larminus t. 3. lib. 4. de gratia et libero arbi-
trio c. 13. Molina hic a. 13. disp. 17. Suarez in opus-
culis, Suarez in opusculis lib. 2. de concursu Dei cum
nobilitate c. 13. a n. 14. Vasquez disp. 68. c. 7., Lesius
disp. de gratia efficaci c. 3. circiter finem, Albertinus
4. principio philosophico q. 1. n. 9. § sed mihi
ur. et alij qui hunc loqui modum se sumpsisse tes-
tat a SS.^tis PP.^bus quorum Molina citatus ait
esse communem sententiam nempe Iustini Martyris in expo-
sitionib. quæstionum a gentib. christianis exposita-
rum q. 58. Origenis lib. 7 in epistolam ad Rom.
in illud capitis 8. quos præscivit et prædesti-
navit. Damasceni dialogo adversus Manichæ-
os, Chrysostomi hom. 60. in math. super illud
mathei 18. væ mundo a scandalis. Hieronimi
in illud Isaiæ 16. hoc verbum qd locutus est Dns ad

mo

moralib. Aug. lib. 5. de ciuitate c. 10. Cyrilli lib. 9 9. in Joañe, Leonis magni sermone 16. quorũ vba idẽ author ibi affert: quia etiã S. Hier.us preter locũ citatũ lib. 3. ꝯ Pelagianos ita loquitur: neq. n. ideo peccauit Adã qr deus hoc futurũ nouerat, sed prescivit deus, quasi deus quid ille erat ppria uolũtate facturus.

hac doctª et loqᵈⁱ mõ pbãt qm hic n agit de quacũq sciã sed solũ de sciã uissionis, sed ido implẽ uu. res ideo ee futuras qr uen a deo ppterea qd sciã uissionis ẽ posterior actu uolũtatis diuĩ quo deus uult executioni mãdari quidquid sua puidẽtia dispositũ ẽ ꝗ sciã uissionis presuponit actũ liberũ uolũtatis diuĩ. qd si talẽ actũ presuponit, n est sed potius cãt ab eo st obiectũ dr. ee cã illius actus qui terminatᵒ ad ipsũ. rñr. et explr. uis huius argumẽti qr munus huius sciẽ solũ ẽ uidere res factas seu quę in aliqua difẽa tẽporis existũt ꝗ nullo mõ pot ee cã illarũ seu futuritionis ꝗ.

ex hac doctª inferũt qui etiã ãplectũtur res futuras n cognosci a deo ppter existª realẽ in æternitate sed ppter exist.ª obiectiuã s. ex eo

qd futuræ sint in aliqua dif.a tẽporis, et quo
tm sequitr qd habeat existtã obiectiuã n
vel realẽ in cognitione diã. nã habere
tm existtã obiectiuã ẽ illas cogita dio intelli-
ãteq sint realitr existẽtes. — Secundũ huic doctri-
mus mihi displicet 1o qr si res ee futuras ẽ eas
habere obiectiuã præsentiã in diã intel-
lectione falsa est hæc ppo ideo res futuræ
cognoscũtr a deo anteq sint qr ss futuræ.
nã si eas ee futuras idẽ ẽ qd eas habere ob-
iectiuã existtã et hoc mihi aliud etiã ẽ
quã eas cognosci, de 1o ad ultimũ creas cog-
nosci qr futuræ ss. et creas cognosci qr cognos-
cũtr idẽ dio est alr, adeo n posset deciu-
nũ ee ppter aliud. — 2o mihi displicet
qr si apte declarẽt tantũdẽ ualebit creas
ee futuras in aliqua dif.a tẽporis atq illas
ee præsẽtes realitr in æternitate qui cor-
respõdet tẽpori futuro: ẽ n dio simplr idẽ
ee futurã realitr quam etiã sic realitr
exñtes æternitati quæ correspõdeat etiã tem-
pus futurũ. porro vltres qui dicũt creas
ex eo qd futuræ sint, habere tm existã ob-
iectiuã in intellectione diã sic explicã-
nt hãc veritatẽ: qd tm habeat existtã ob-

iec

iectivā in cognitᵉ diā et æternitate quæ

deriuate correspondet tempori præsenti l. præsen-

tibꝰ in quo ñ dū existūt realitᵉ illę cre-

aturæ

§ 3us testimonia quædā et vocꝭ

a 3ā assᵉ explicantꝰ

omnū eqꝫ mū usurpāt et probare vīnt a līj

ptes qui existimāt aut saltē dicūt ideo

res ee futuras qꝛ cognoscūt a deo ñ vͤ e

contra ideo cognoscī qꝛ futuræ sūt ita di-

serte Scotus in 1 d. 38 hic a. 5. ad 1um nam

respōdēs ad testimoniū quoddā Origenis locoꝫ ci-

tato sic ait: qd dicit Origenes ideo præs-

cire deū aliqua qꝛ sꝫ futura intelligē.

dū sū cam sꝫ ñ sū cam essēdi sequi.

tur ñ sꝫ aliqua sꝫ. futura qd deus ea præsci.

erit, ñ in res futuræ sūt cā qd deus sciat.

et eodē mō respōdet in qª 2ª de ueritate

a. 14. ad 1um et Cauigꝰ in trꝰ de scīa et

prædestinatᵉ c. 3 ad 3um arqum coronāt alij

antᵉ nā Palacios in 1. distᵉ 38. dpᵉ 2. du.

bio 2. ait scīā dei ee cām ob quā oīa

bona sint futura et ñ e contra. at ñ attinet ad

peccata sit inquit si accipiatur pro malitia cui
sub hac acceptione sint aeterna ideo dixi fu
tura quia Deus ea praescivit, si vero sumantur
pro formali cum sint privatio non praescita per
se sed per accidens, neque quia peccatum praescitum erit,
sed praescitum quia Deus suam aeternam iustitiam
agnoscit et quod illi est adversarium quia non vindi
cat haec ille auctor. Et Navarretus controversia
59. cap. 7. falsissimum ait est et inopinabile dicere
ideo rem futuram cognosci a Deo quia futura est. Sed
hic auctor immoderate loquitur dum ait esse falsis
simum et inopinabile nam loquitur contra veritatem.
Hanc doctrinam probat auctoritate S. Aug. lib. 5.
de civitate c. 9. ubi sic ait: voluntates nostrae tantum
valent quantum Deus eas valere voluit atque praesci
vit; et ideo quidquid valent certissime valent
et quod facturae sunt ipsae omnino facturae sunt, quia valitu
ras atque facturas ille praescivit, cuius praes
cientia falli non potest. Deinde S. Gregorius lib. 20.
moralium c. 23. sic ait: quaecumque sunt, non ab
aeternitate videntur quia sunt, sed ideo sunt quia videntur.
2.º probat Navarretus loco citato quia si futu
ra ideo cognoscerentur a Deo quia futura sunt, res
creatae futurae essent causa formalis et obiectiva sci
entiae, sed consequens est absurdum quia nihil extra
Deum est causa formalis obiectiva sive obiectiva in

finale cognitiōis aut sciā dicitur q de. maior pp.
in qua diffas ē pr. qa res creata n pt q
deū exercere cāūsitatē effectivā ut patet
ratq mālē qa si solū exerceret cāūsitatem
mālē, eēt obiectū mere māle atq ideo
n renocaret ad illud in vitas diq sciā ut
renocat ad qs qui dicūt ideo deū scire
rē ee futurā qa res ipsa futura ē. q si nul-
lā istarū cāūsitatū exerceat, sequitur ut
exerceat cāūsitatē finalē seu finalē ~

3.º pbat qa sciā speculativa dei ē necessa
q n ideo sit illa deus qa creaturę sūt fu-
turę ut rō qm aliqua saltē futura sūt
cōntingētia q ab illis n pt sumi necessitas
sciā ~ pbat qa sciā speculātiva quā de-
us sit de reb creatis abstrahit in exerci-
cio ab oni exista et futuritione illarum
qa ppriū ē sciē speculativę cōtēplari
nām rei abstrahēdo in exercicio ab hoc
qd res existāt. l. futurę sint q n ideo sciūtur
a deo qa futurę sūt. sd potius ex diā scia
taq ex radice prueniat ōnis illarū perfec-
tio et futuritio ~

Sd qd attinet ad peccatū aliter loqui ee fa-
tēre sic dicitur eo qd peccatū ex rōe sua
finali sit privatio atq ideo nihil et pp.

renea p[ro]cedat n[on] ... a deo est ...
in deo n[on] [con]tinetur, q[uod] [con]tinent alij ...
alij atq[ue] ita et deus certo et infallibilit[er]
sciat peccatu[m] futuru[m], n[on] tn certitudo
huius futuritionis desumitur a deo.
uerum .n. e[st] uterq[ue] loq[ui] m[odu]s aliquid ueri
tatis h[ab]et et ex declaratione [con]stabit utriusq[ue]
q[ue] co[n]cordia et magna doctr[inae] n[ost]rae [con]firma
tio. nam qui dicunt res futuras cognosci a
deo q[ui]a futurae s[unt], uerum asserunt si causalis illa
q[uia] n[on] causalitate[m] fo[rma]lem aut efficiente[m], s[ed] mate
r[iale]m p[ro]pria[m] afferat s[e]d co[n]dicione[m] necess[ari]a[m] quae prae
supponat[ur]. [con]tra S. Th[om]a[s] et eius schola co[n]cedit
alia causalis ne[m]pe haec futura cognoscunt[ur]
a deo q[ui]a existunt in aeternitate cu[m] eni[m]
exist[enti]a n[on] sit r[ati]o s[ci]l[icet] ca[usa] fo[rm]alis quae debeat
s[e]d co[n]dicio necess[ari]a, dicere aute[m] creatura[m]
ee futura[m] et crea[tur]a[m] existere in aeternitate ide[m]
o[mn]i[n]o valet et ita diximus u[tru]mq[ue] m[odu]m loq[ui] habe
re aliquid veritatis et cu[m] doctr[ina] D. Tho[mae]
que[m] p[ro]bam[us] posse co[n]ciliari. quare illa
uarezius et alij frustra impugnant eu[n]dem m[od]um lo
q[uen]di p[ro]pterea q[uod] ex illo inferat[ur] re[m] creata[m] fu
tura[m] ee ca[usa]m fo[rm]ale[m] scie[ntiae] d[ivin]ae; nam illa ca[usa]
lis nulla m[od]o asserit futuritione[m] ut ca[usa]m fo[rm]ale[m]
s[e]d ut co[n]dicione[m] necess[ari]am praesuppositam q[uae] ...

scia eius q Navarreti alia sitis ppo calis
q existit in aeternitate n afferr calitate fiale
l. finalē qd codicione requisitam z. eet termi-
net scia dia qui n eet talis nisi ad tale
obiectū male terminaret quis obiectū sit
mere male.

deinde qd aiut Navarretus et alij ad ex-
plicados eos apples qui expresse affirmant n
ideo res ee futuras qa cognoscunt a deo qd po-
nius contra ideo cognosci qa futuress. n salis
facit qa n tm asserit ut illi volūt bene in-
ferri a posteriori eas cognosci a deo qa fu-
turę ss. qd aliquid amplius sequitē negat eas
ee futuras ppterea qd cognoscant a deo, et ex
alia pte sancti et ddres qui expresse dicunt
res ee futuras qa cognoscunt a deo explicā-
di ss. de scia simplicis intelligentiae quę tra-
tat ad possibilitate talium rerū [illegible]
e. l. ad summū de scia codicionata.
nos autē hic loquimur de scia visis [illegible]
quę nullo m̄ e ca rerū ad quas trāt
qd potius earū existentia pręsupponit. quia
[illegible] locū Origenis [illegible]
tali solū dixit rē cognosci qa futura e
eo q [illegible] infinit rē cognosci ex eo qd fu-
tura sit neq tm asseruit ideo rē ee futurā

ea cognoscit a Deo per scientiam visionis, nec
in Navarretis argumentis praecedit ante
affirmare. unde inferri potest secundum istud rationem
non intellexisse quod futuritio rerum non sit ca-
pitalis scientiae visionis sed solum esse conditionem
quam neque conditionem necessario praesuppositam
et connexam in ratione terminativa, propter
quam bene inferatur ut ea posita ponatur
scientia visionis et ea ablata auferatur et
ita consecutione quadam aliquo non a priori infert
ex futuritione rei scientiam visionis Dei in aeternum sicut
ex scientia visionis futuritionem. nisi solum a posteriori
non ut patet in his propositionibus futurum est peccatum Antichristi
ergo Deus illud scit scientia visionis. Deus scit scientia
visionis peccatum Antichristi ergo illud futurum est.
quarum utraque est argumentatio a priori non est sed quia
utraque bene inferatur.

Denique satis patet ex dictis a contra Navarreti
argumenta quibus priorem modum loquendi oppugnat nihil urgere, quia scientia Dei ut saepe diximus non sumitur a
futuritione tanquam a ratione ulla causali sed tanquam
a ratione formali necessario praesupposito. Et scientia sim-
plicis intelligentiae neque scientia necessaria simul practica
et speculativa est, modo eminentiori quam
alia quaecumque scientia creata. quoniam scientia visio-
nis nullo modo esse practicam quia non conducit ad opus
efficiendum, sed potius illud supponit factum et

Sect. 4. Quo pacto verum sit omnia futura cognosci ex aeternitate a Deo in decreto libero suae voluntatis.

§. 1us. Fundamenta quaedam ad explicationem supponuntur.

Ut explicatum est in sectione praecedenti, aliqui etiam Catholici negarunt res futuras cognosci a Deo propterea quod existerent in aeternitate; atque ideo negarunt quod sufficiebat sufficientem rationem esse Deo ad ea cognoscenda decretum liberum suae voluntatis in quo illa omnia certo et infallibiliter cognosceret ab aeterno. Quod nos ibi cum eisdem auctoribus supposuimus et in hunc locum examinandum reliquimus; neque enim ab omnibus receptum est sine controversia, neque difficultate vacat, et ideo claritatis gratia supponimus aliqua fundamenta ut res ipsa et veritas explicetur. Primo dicimus quaedam esse tria genera rerum quae sub decretum liberum divinae voluntatis cadunt: quaedam esse quae ab illo solum dependent, ut creatio angelorum et productio rerum omnium quae in exor

dio mundi a solo Deo tamq a sua particulari
decreuit. Vt [?] sine conversione sumus affirmant
eas cognosci a Deo in decreto voluntatis, n.
n. tale decretum ab aeterno fuit in voluntate
te diuina et fuit actus efficax producendi eas
res, et ita diuinus intellectus cognoscens il-
lud clare atque distincte non potuit non in
eo cognoscere futuritionem omnium rerum
circa quas illud decretum versabatur.
Quod si contra hoc suppositum obijcias actum liberum
voluntatis diuinae quem appellamus decretum effi-
cax non addere aliquid intrinsecum actui necessario
ergo in actu necessario non posse cognosci sufficienter
res futuras quoad existentiam futuram ergo neque in ac-
tu libero voluntatis. Respondeo sive actus volunta-
tis liber tantum addit extrinsecam denominationem actui
necessario ut asserit in aug. et nos probauimus
ad quaestionem 17 - sive addat aliquid intrinsecum negari
non posse quod actus voluntatis diuinae liber de quo
agimus ordinem et habitudinem habeat ad
rem cuius est repraesentatio atque adeo illam
in obliquo afferat prout existentem in tempo-
re futuro quod non importat actus necessarius. et
ita illo cognito necessarium est cognosci obiectum
quoad existentiam, non vero cognito actu necessario. quare
circa notandum etiam est decretum liberum diuinum

ine

dis voluntatis et etiam ipsa existentia q[uae] quia
versatur afferat in extrinseca denominatione quae
importat, eo ipsam rem dis-
tinguit saltem ut includens et inclusum nam
denominatio extrinseca plus affert quam obiec-
tum solum ... se consideratum. ... ita verissime
... in actu seu decreto libero voluntatis
... cognosci rem futuram ut futuram et etiam
quis relatio praedicamentalis distinguatur rea-
liter a ... ipsius, ... cognosci esse talem ipsam
relationem quin cognoscatur in ea terminus ip-
sius —
2º aliae res sunt quae quis dependeat a
causis 2is et non a solo deo in eisdem causis
sunt omnino necessariis et a nullo agente libero crea-
to dependent v.g. calor aut lumen quod a sole
producitur simul et a deo et ignis qui produ-
citur ab alio in ligno aplicato: tales quidem effectus
certum est cognosci a deo certo et infallibiliter
in decreto suae voluntatis quo decernit
solem creare aplicatum aeri, et ignem positum
in lignum removendo etiam quidquid impedimenti
a quo impediri posset illa illuminatio l.
combustio —
3º res aliae sunt quas deus ita vult aut
permittit efficaciter ut simul dependeant

a cā 2a libera quę sit indifā adoperādū et n operādū. Ꝙ rursus sūt effūs in duplici difª ee poss. nēpe si eni. fiūt cū sola libertate φhīcā et sunt moralitᵉ infalibiles et necessarij, aut si fiāt a cā 2a libera operāte cū omimoda indifª et libertate nēpe φhīcā et morali. et quidē actus .l. effūs i generis qui ss. moralitᵉ infalibiles et certi n ē dubiū eos certo et infalibilitᵉ cognosci posse a deo in decreto efficaci quo decernit efficere .l. permittere id quo uolūtas creata manet moralitᵉ infalibilitata ad tales actus .l. effūs. uerū quāuis aliqui theolog affirmēt actus uolūtatis creatę .l. increatę omes ee moralitᵉ infalibiles, multo ꝓbabilius et uerū existimamꝰ aliquos actus diuinę alq creatę uolūtatis ee oio liberos cū indifª morali de quo in mā de actib. finis et cā quē 19. agemꝰ deo uolēte. remanet ꝙ solūm diffªs et quęstio de actib. et effectib. φhīcē alq moralitᵉ liberis et indiferētib. de qqꝰ deinceps agēdū erit.

§. 2us statuit et pr. ꝯtia affirmās

effectus q° et actus voluntatis omnino liberos politica
et morali libertate non posse a Deo cognosci
certo et infallibiliter in solo decreto divino voo
luntatis quin praesupponat existentiam talis ef-
fectus et actus quem cognoscit, affirmant ali-
qui recentiorum secuti ut ipsi asserunt nomi-
nales, Ocamum, Gabrielem, et Gregorium citan-
tos apud Vasquez hic disp. 65. c. 1. verum hi citati
plus nunc asserere quam adversarii volunt, et
intendere debent, nempe non posse certam aliquam
per propriam ideam futuris contingentibus scientiam Dei
in hac vita assignari: asseruit etiam pro eadem
opinione D. Thomam in aliquibus locis, Capreo-
lum, Conradum, Sotum, Almainum et alios citatos
qui affirmant non esse omnino absolutam et efficacem
voluntatem Dei qua offert et praebet tanquam
causa universalis concursum, sed paratus est con-
currere et concurrere cum voluntate creata ad
eius actus. cum verum hucusque citati inve-
niri asserant nihil faciet opinioni recentiori.
Sed si actus iste quo Deus vult atque decernit
concurrere cum voluntate tanquam causa universalis
non sit absolutus et efficax ex se solum quoniam os-
tendit et datur dependentem a voluntate creata in ad.
hinc supposita scientia conditionali de qua statim

dicem, et aliis circũstãtiis praebet sufficiẽtes
fũdamẽtũ dio ĩmẽtiẽ ad cognoscẽdũ ĩn eo
actus et effectus õio liberos. q̃ demiq̃ as-
serunt Illo. Lã hic ar. 13. disp. 15. et Suarez
in opusculis lib. 2. de sciã dei cap. 6.
nenũ hic auctor ibi cl. 3. n. 9. expresse
ait: decretũ aeternũ quo deus statuit cõ-
currere in tẽpore cũ lĩra voluntate ad
talẽ actũ n̄ ee sufficiẽs priñ. l. mediũ
cognoscẽdi illũ actũ ee futurũ nisi ali-
unde ex alia sciã l. praesciã iuvet; atq̃
ita n̄ õio negat q̃d potius eo modo quo nos
cõcedit ut statim explicabit, neq̃ aliqu-
id amplius Illo. Lã vult sine dubio.

Ass. nrã ẽ õnes effectus et actus volũ-
tatis creatae etiã eos qui sũ moraliter
indiferẽtes et liberi cognosci a deo certo et
infalibiliter in decreto suae voluntatis. hanc
asõem (ut inquit Suar. citatus n. 2.) a pari-
tate Ricardus in 1. dist. 38. ar. 1. q. 5.
Scotus dist. 39. q. unica, §. visso de cõtin-
gãtia &c. et in quodlibetis q. 14. ar. 13. Vas-
quez disp. 67. cap. 2. Navarretus [illegible]
53. et multi alii recẽtiores thomistarum
[illegible] ubi Aut.es ex decreto pr̃io movẽti

ad

ad id asserendum. Conspir. [illegible] simul ex hoc ratione
haec ass. q. Deus prius quam aliquid statu-
eret absoluto et libero decreto cognovit
scientia conditionata quid faceret, cuiuscumque
hominis voluntas in quibuslibet circumstan-
tiis posita, quod prius cognovit certo et in-
fallibiliter quid esset operatura nostra vo-
luntas si Deus decerneret creare illam et praebe-
re auxilium et concursum sufficientem &c. quod in
decreto quo decernit concurrere sit sufficien-
tes fundamentum ad cognoscendum quid faceret.
[illegible] patet quia non q. tale decretum est condi-
cionatum quia posita poneret, quod ea posita
poneret; atque adeo qui sciebat illa con-
dicionaliter et non scit ea condicione po-
[illegible] non potest non scire ponendum esse absolu-
te talem effectum.

Ad uberiorem explicationem advertendum.
[illegible] est hunc esse ordinem in actibus intelligentiae
~~voluntatis divinae~~ in re de qua disserimus
primo intellectus divinus habuit actum scientiae quam
vocant condicionalem aut mediam: si crea-
vero angelum et hominem cum voluntate libera
et illi praebuero concursum sufficientem

ad quos actus elliceret cum plenissima libertate hos actus bonos et tales malos &c. deinde divina voluntas efficaciter voluit creare hominem et angelum et praebere illis concursum sufficientem. et 3º intellectus divinus habuit actum imperii per quem executioni mandavit eam creationem et exhibitionem concursus requisiti. nos quoque in assertione nostra defendimus deum ex cognitione horum trium actuum habere sufficientem fundamentum ad cognoscendum quid facturus sit humana et angelica voluntas atque adeo omnes actus ipsius contingentes quia liberos.

Pr. et expl. amplius quoniam ad perfectionem divinae providentiae pertinet efficaciter velle omnia bona quae a creaturis facienda sunt et efficaciter velle permissionem omnium malorum quae ab illis patrabuntur et agemus circa quaestionem 19. sed voluntas dei certissime atque infallibiliter implet ergo in illa cognoscet deus certo et infallibiliter omnes effectus futuros.

dices fortasse intellectum divinum non posse cog.

noscere per discursum sed intuitu quodam simpli- 106
citissimo. atqui ad cognoscendum certo et infalli-
biliter illos effectus non est necessarius hic discursus
si datur scientia conditionalis de aliquo effectu
conditionaliter ponendo, nam qui scit conditionem
esse ponendam absolute scibit etiam effectus ab-
solute fore ponendus, sed ita se res habet in
proposito taliter effectum liberorum qui po-
nitur absolute ergo data scientia cognitionum
nitum illorum actuum deus haberet suffi-
ciens fundamentum ad cognoscendum effectus libe-
ros absolute futuros et ideo diceretur eos
cognoscere in solo decreto libero suae volun-
tatis siquidem propter decretum scirent ut
alii actus intellectus vide scientiae conditionalis et
imperii

Respondetur concessa maiori propositione distinguen-
do minorem: creatus intellectus ut intelligat
illam veritatem indiget discursu non expli-
cato concedo minorem, intellectus divinus, ne-
go minorem, quia omnia quae intellectus creatus cog-
noscit ex discursu divinus intellectus intel-
ligit absque imperfectione discursus et ad

tu Ro. e satis ee ad veritate dicens ergo
qd cognoscat deus effus suos liberos procede-
res a voluntate creata in actu siue de-
creto sue voluntatis simul et in actu ac-
tus qui ante tale decretu praecesserit quin
si praesupponat existentia eorundem effectuum
absolute fut. &c. — 2o insuper addit ideo
dicit qd cognoscat in decreto dicto voluntatis
quia actus scientiae conditionalis ut potest prior
praecessit, et alius actus imperium necessario se-
quitur decretum siue actum efficacem dicte vo-
luntatis, et ita in eo dicitur sufficienter cognoscere
actus et effectus liberi voluntatis creatae
denique observandum est aug. omnia qq. natura-
litatis qui negare videntur assertionem nostram nempe
solum ad probandum non cognosci sufficienter effus
suos liberos in solo decreto suo de praesenta-
do influxu sufficienter praescissa scientia con-
ditionali nam si haec praesupponat et nos
loquimur nihil efficiunt, et ideo Molina
Suarez et alii apte declarare poss. quod
nostra assertio negat nemini eos loqui de
cognitione solius decreti non addita scientia
conditionali quia praesumitur dicere &c.

fac

fectuum singularium quae conditione futurum 105
et non absolute.

SECT. 5. qua ratione futuri effectus cognoscantur a Deo certo et infallibiliter in divinis ideis.

ex dictis sect. praecedenti non erit difficile rem propositam expedire quia non sine controversia tractetur a theologis in duas opiniones divisis: ad quarum explicationem supponendum est ex q. 15. huius partis ideam esse duplicem quae sit ratio obiecti imitabilis, et dici solet idea obiectiva, et actualem cognitionem seu repraesentationem talis obiecti quae dici solet idea formalis.

aliqui antiquiores dicunt effectus futuros non posse cognosci certo et infallibiliter in ideis, Scotus in 1 dist. 39. q. 3 rationes Vasquez hic disputatione 66. cap. 2. et alii recentiores propter aliquas rationes ex dicendis diluendas.

prima affirmativa tenet Bonaventura in 1 dist. 39. ar. 2. q. 3. Alexander 1 parte q. 23. membro 3. ar. 4. Caietanus et varies hic ad articulum 13. [illegible] q. 15. [illegible] controversia 55.

et plures recentiorum thomistarum, quod
favet ibi S. Thomas quando ait futura cognos-
ci a Deo non solum quia habet rationes rerum apud se
praesentes, sed etiam quia eius intuitus fertur ab
aeterno supra omnia prout sunt in sua praesen-
tialitate.

Haec 2a sententia ut explicatur a Caietano Ferrariensi et aliis
defendi potest et videtur esse vera. Nam si sola cog-
nitio seu repraesentatio divina quae est idea forma-
lis accipiatur, aliquid necessarium est ultra quod
praecedit omne decretum liberum divinae volunta-
tis et solum est repraesentatio essentiae divinae quae
in se continet eminenter rationes omnium rerum fac-
tibilium, et ideo talis repraesentatio non potest
esse sufficiens ut in ea cognoscantur certo atque
determinate futuri effectus, quorum futuritio pen-
det a decreto libero divinae voluntatis, sed si re-
praesentatio seu idea divina non sumatur sola sed
cum decreto divinae voluntatis, iam erit suffici-
ens ut in ea cognoscantur eiusmodi effectus: nam
cognitio et repraesentatio rerum factibilium
sub ratione possibilis, posito decreto non manet
tantum intra rationem possibilis sed revocatur ad rationem
futuri et existentis in aliqua differentia temporis.

Sed iam argumentaberis contra doctrinam nostram: quia
cognosci res futuras in ideis non est cognosci eas

10\. in decreto dicitur veritatis, qui tamen determinationem
nullam pertinet ad ideam quae si praecisse de-
creto non cognoscitur in ideis, dum evidenter ergo
licet ideas non esse sufficientes ut in eis cog-
noscatur effectus absolute futuri. Resp. quod eodem
modo dici poterit effectus absolute futuros cognos-
ci a Deo certo et infallibiliter in essentia divina prout
cognita, non secundum essentia divina prout continet eminen-
ter effectus futuros tamen sit determinata ad possibili-
tatem et non magis ad futuritionem quam ad non fu-
turitionem, oportuit addito decreto dicere poteri-
mus eam esse determinatam ad futuritionem atque adeo esse
sufficientem ut in ea cognoscatur effectus futuri non
solum tamquam in obiecto formali et determinativo sed etiam
tamquam in obiecto quasi materiali seu terminativo prius
cognito etc.

Resp. 2o concedendo in sola idea praecisse sumpta
non cognosci sufficienter effectus determinate futuros, quod
sine dubio solum intendunt authores 1ae opinionis
quam propterea veram existimamus et cum 2a con-
ciliandam esse. Verum quod posito decreto ut expli-
cuimus sectione praecedenti effectus qui erant possi-
biles et futuri, et cum futuritione repraesentantur
simul possibilitas quae elucet in ideis, et
quod supremus rerum artifex Deus dirigit ad ipsius

ideis ut operativae seu productivae causae rerum
quae futurae fiunt ex decreto divinae voluntatis, sed
posterea [illegible] futuros in ideis cognosci
sive ut mediis loquamur in communi de
via [illegible] specialiter [illegible] nempe quod
resultat ex idea divina simul atque decre-
to voluntatis, quia si praecise de ideis so-
lis loquamur negandum est in eis cognosci
sufficienter effectus futuros ut futuros.

Ex quibus patet responsio ad confirmationem, quia etiam
essentia divina quamvis contineat eminenter creaturas et
sit ratio idea objectiva praecise sumpta non
potest cognosci sufficienter esse futuri ut futu-
ri, at in essentia divina simul sumpta cum decreto li-
bero voluntatis cognosci poterit, et ita si
aliqui recentiores sentiant aliter loquendum esse de
ideis divinis objectivis et formalibus, tamen da-
ri aliqua disparitas inter eas sive praecis-
se sumptas sive simul cum decreto voluntatis,
ut explicatum manet. Et quoniam ab explica-
tione atque concordia utriusque opinionis constat
tale solutio argumentorum quae a prima opinio-
ne adversarii opponunt ea scienter omittimus.

Observandum tamen est eodem modo loquendum esse de essentia
divina praecise sumpta et simul cum decreto ac
[illegible]imus de ideis ut manet explicatum.

denique opinio ista quorundam recentiorum quam refert et merito refellit suarez in opusculis lib. 7. c. 5. vt scientia visionis quae antecedit liberum decretum esse vnde sufficienter vt mera cognoscantur a deo effectus futuri vt absolute futuri, manifestae falsitatis arguit eo quod scientia visionis nullo modo antecedit liberum decretum sed posterior est illo, et sola scientia simplicis intelligentiae est quae dicitur et est ea quae antecedit decretum liberum diuinae voluntatis

Sect. 6. quo modo cognoscantur a deo negationes per scientiam visionis

ex dictis praecedenti sect. negationes etiam videre sunt obiectum materiale diuinae scientiae quia materia ideo sunt positiuas oppositas illis priuationibus et negationibus. sed quia duo genera negationum sunt, vnum earum quae ad obiectum scientiae necessario pertinent, et aliud earum quae ad scientiam visionis. de hoc 2o dicendum. tandem notandum est in praesenti sect. antequam ad concordiam nostrae libertatis et diuinae scientiae in se. praesenti sect. accedamus. negationes ergo et priuationes quae opponuntur futuris actionibus positiuis cognoscuntur a scientia visionis, et tales etiam

sc. in duplici differentia, nam aliquae comitantur feras seu res existentes ut privatio quae dr. ce finalis, sic peccati est negatio seu privatio quaedam rectitudinis in actu positivo voluntatis existens, quae actu posito ponitur, sive nam privatio haec, et illo destructo destruitur, et ita privatio haec eodem modo cognoscitur per scientiam visionis atque cognoscitur ipsa res cui annexa est talis privatio, sed aliae privationes aut negationes sc. quae comitantur res possibiles quas Deus noluit producere in quibus etiam reperitur negatio existentiae actualis atque adeo reperitur privatio seu negatio pertinens ad scientiam visionis, ad quam pertinet cognoscere rerum existentias, et consequenter existentiarum negationes oppositas quae si res producerentur a Deo ut produci potuerunt, ab eis auferrentur tales negationes et ita quamdiu conservantur annexae rebus possibilibus libere conservantur, quod sc. objectum scientiae liberae ~~quae~~ qualis est scientia visionis —

Verum ex dictis oritur non exigua difficultas quia quod doctores omnes de scientia visionis tractant, solum dicunt esse objectum illius res existentes, et negationes aut privationes ipsis annexas, quod non erat expresse ad negationes annexas existentiis

rerum possibilium. 2° quia negationes sorti-
tur aliquid participat idem seu scibili atque
adeo ut subiectum illarum manet intra ra-
tionem entis potius, ita etiam negatio seu
privatio. ⁊ quia qui ratio obiectum scientiae uni-
versalis ratio lata pateret atque obiectum scientiae sim-
plicis intelligentiae, siquidem licet impli-
versari cum negationes illas annexas esse
rerum possibilium rerum nisi etiam versando cum
essentias earundem rerum possibilium, eoquod ne-
gatio annexa alicuius esse seu formae posi-
tivae nequit plene cognosci nisi cog-
noscatur illa forma positiva, ut neque ex
forma positiva cognosci omnino possit nisi cog-
nitis negationibus et privationibus quae in il-
lis radicantur. Ergo obiectum scientiae simpli-
cis intelligentiae non plus excedit quam
ad essentias rerum possibilium. ⁊ X

R. ad 1um argumentum ut plurimum agentes de
obiecto scientiae visionis dicunt illud esse res existen-
tes in aliqua differentia temporis, neque negationum aut
privationum mentionem facere solent, eoquod in-
recte atque per accidens, non per ipsam [illegible] positi-
vas cognoscantur, et ideo [illegible] obiectum scientiae vi-
sionis esse res existentes intelligi debet cum

tium privationum et negationum quae circa res
existentium habent necessariam conexionem cum suo sub-
iecto aut quasi subiectantur in eis, licet
illas removeant ab subiecto aut quasi sub-
iecto in essentia rerum possibilium.

Ad 2um R. negando illas pertinere per se ad
scientiam entis possibilis. verum quia conectuntur essentialiter
cum rebus existentibus, ideo pertinere non directe
atque per se, sed indirecte atque per accidens ad ob-
iectum scientiae visionis et eodem modo pertinere
res ipsas secundum esse verum possibilium. nec di-
simile reperitur in scientia simplicis intelligen-
tiae quae, quamvis tendat ad entia possibilia, tendit
etiam ex consequenti ad existentia tamquam rerum
sub hoc potius acceptarum.

Ad 3um R. negando sequelam quia cum dicitur obiec-
tum simplicis intelligentiae latius patere quam
obiectum scientiae visionis, sermo est de obiecto po-
sitivo et de illo quod per se cadit sub obiecto
talis scientiae, aliqua negationes neque sunt entia
possibilia neque per se cognoscuntur a scientia vi-
sionis, nec a scientia simplicis intelligentiae.

Observandum tamen est quod Deus cognoscendo istas
negationes per negationem aliquam nihil aliud exis-
tere seu per remotionem, ita similiter Deus ali-
quorum existere in aeternitate removendo prius
positionem a coexistentia in aeternitate atque aliter

et illa coexistª negativa cū aeternitate
habet cognitionē requisitā ut cognoscatr
a Deo — 2º existentiæ negat.es duplicit.
eā cognosci a Deo: l. abstractive in decre.
to n. creādi tales res, aut permittēdi pec.
cati cui anexa ē negatio rectitudinis; l.
intuitive in seipsis nimirū q presuponit
existª negativ. talē verit. ut Deum
illas intueatur diuinas, neq obstat ut in
mirrore cognoscātur eos cognosci per fras posi
tivas id. n. n. ē eas cognosci per fras positi
uas prius rōe cognitas ut cognoscūtr res
in decreto dis voluntatis cū quo habent
necessª conexionē; falsū n. ē ita co.
nexas ee negationes cū reb, ut cognitis
reb, ipsis, cognosci necessº debeāt in ipsis
negationes existētes earūdē verit. n. ē
negatio existª alterius antea pōis quā
nūq existebat n. ht talē conexionē cū existª
cui opponitr ut cognita existª cognosci ne.
cessº debeat ipsa negatio. id simul cognos.
cūtr negationes et res positivæ quarū ne.
gantur ss. se relatio et vice cognoscit si.
mul una cognitione quis prius dicatr cog.
nitus intuitive atq in seipso n. minus quā

relatio —

Sect. 1. de modo et ratione conciliandi libertatem arbitrii nostri cum praescientia futurorum contingentium.

§. 1us fundamentum totius doctrinae nostrae supponitur a veritate fidei.

Quis ex fide divina certissimum sit praescientiam futurorum contingentium in Deo reperiri sine laesione libertatis quae competit arbitrio nostro, tamen in hac veritate declaranda et sustinenda non exiguae difficultates occurrunt, quae ita magnae ut aliquibus insolubiles visae sint. verum decursu temporis et assidua discussione factum est ut solutio earum difficultatum omnino scholis pervia sit et quidem [illegible] ut in fide non certissimum quod arbitrii nostri libertatem nullo modo laedat futurorum contingentium praescientia, constat 1o ex pluribus scripturae sacrae atque conciliorum [illegible] testimoniis quae hic referunt [illegible] recentiores ut Gomez lib. 1. de natura et gratia cap. 15. Vega 2o in tridentinum cap. 12. Ruardus ar. 7. Castro de haeresibus verbo fatum, Roffensis ar. 36. Lutheri, Molina hic q. 14. ar. 13 disp. 1. usque ad 17. Suarez t. 1. metaph. disp. 19 sect. 2. ad quos illa omnia propter brevitatem remittimus, contenti uno testimonio Concilii [illegible] quod t. 2. lib. 3. de libe.

ro arbitrio ad finē sic arg. : n igit̃ per

Dei prescientiā mihi libertas adimit, quæ porro

tā mihi certior advenit q̃ ille cuius pres-

ciā n fallit: affuturā mihi et præscivit.

Cōstat p° ex hac manifesta rōe quã ubi

et s. Boetius s. de cōsolat. glossa. volū-

tat. i. triqu: et citato cap. s. qe sciā diā

nūquā seipsā destruere, qd si effis ptin-

gētes ex prescia Dei q̃ca certo et infa-

llibilt futuri repræsentatæ, iā neccs. cō-

venirent sciā dei seipsā destrueret, q

ex eo qd nō illa certo et infallibilt re-

præsētet n evenirent neccs. ma. et

1ā s. evidētes probat. minor p° q̃ sciā visionis

quā Deus ht de peccato futuro Antixpi repræsē-

tat ipsū peccatū libere futurū q si n eet li-

bere futurū falsificaret sciā dei patet 2ª

q̃ ea repræsētaret alit ac ē futurū q eet fal-

sa. rursus qd eet falsa queniret ab ea ca

quæ faceret ut ipsũ ille s. peccatū Antixpi

necess° foret q si sciā dei efficeret ut tale

peccatū necess° eveniret, faceret ut ipsa

sciā falsificaret et consequēt̃ semet ipsam

destrueret.

Cfr. i° qm ex eo qd aliquis āgelus aut homo

presciret infallibilit. et certo peccatū Petri

futurū n ideo (ut inquit Auges loco cita
to) cogit Petrus ad peccatū sed libere
peccat et libere ōīo eventurū ē peccatū
ipsius Petri q pariter ex eo qd Deus infa.
libiliter et certo prescivit peccatū Petri
futurū nullā illi coactionē aut necessita.
tē imponeret. patet 2ª q nullū aliū
influxū aut causalitatē ī voluntatē Petri
ht scīa visionis quā angelus aut homo pre.
sciēs futurū talē effectū, q pari ma et roē
habet. ans etiā clarissª veritas ē.
Pr. 2º qe si divinus intellus ut enuntiaret
peccatū Petri expectaret eventū ipsius
peccati, et atq poneret in rerū natura
n enuntiaret illud, manifestissimū ē qd scīa
Dei nullā necessitatē aut coactionē da.
ret ipsi peccato l. voluntati Petri sed ideo
prorsus efficit divinus intellus quēs repre.
sētet peccatū futurū atq existat ut bene
ne argumētat D. Thoª in hoc articulo 3. cor.
pore cū ait; eodē mō ferri divinū intellectum
ad contingentia futura atq fr. visus ad Petrū
sedētē s. q ita supponit illū sedētē q.
maior ut vª patet, pr. mi. qe divinus
intellus presupponit existēm peccati libere fu.
turi q se ht prorsus eodē modo atq se ha.

beret si ista praescientia existeret in verbi natura quae repraesentaret a scientia divina [illegible] 3º quia ex antecedenti vero non potest sequi nisi consequens verum in bona illatione, sed antecedens huiusmodi illationis conditionalis si est scientia dei de aliqua re libere futura, illa futura erit vel enunciatur a tali scientia, verum est quod consequens scilicet vel effectus erit libere futurus verum est.

Sed quoniam in hac re praecipua maioris negotii est argumenta contraria dissolvere quam rationum momenta quae ea cogerent, ad illa dissolvenda procedemus qua fieri possit brevitatis et perspicuitatis luce, quam maturabimus. Docetur nunc ad ordinem atque doctrinam D. Thomae hic a. 13 cuius tota haec disputatio commentarium et expositio.

§. 2us expediuntur difficultates ex D. Thoma.

1a difficultas quam proponit et dissolvit D. Thomas ex iis quos doctrina probata et certa oppugnat haec est. Quod omne est necessarium effectus item necessarius est, sed scientia dei quae est causa rerum omnium etiam contingentium est necessaria, ergo effectus etiam erit necessarius, scilicet ille qui enunciat futurus a tali scientia et consequenter nullus effectus erit liber

atque contingens

Fuvic argumento Respondet S. Doctor ita esse quod effectus pendet ab una causa necessaria non tamen si procede. at a duabus nempe superiori causa et inferiori quarum una sit necessaria et altera contingens. sic inquit germinatio plantae est contingens propter causam proximam contingentem licet motus solis qui est causa prima sit necessarius. et sic ista scita a Deo sunt contingentia propter causas proximas (nempe propter voluntates creatas libere operantes) licet scientia dei quae est causa prima sit necessaria. haec S. Doctor cuius doctrina explicationem postulat eo quod si de scientia simplicis intelligentiae loquatur quae causa verum est et scientia necessaria quoad suam existentiam et virtutem causandi quamvis quoad exercitium causandi effectus non sit necessaria ob dependentiam a decreto libero voluntatis, si inquam de hac scientia loquamur non videtur esse ad rem. tum quia exercitium causandi talis scientiae (ut diximus) contingens est et liberum, tum quia scientia visionis est quae repraesentat obiecta libere futura et scientia visionis nullo modo est causa verum necessariarum sed contingentium

quod ut ab istis difficultatibus expediat doctrina S. Thomae atque veritas magis elucescat advertendum.

Dei

dicitur est S. Thomae hic praecipue agere de scientia visionis 114
ut constat ex rationibus dubitandi contrariis
quibus ad explicationem veritatis obiecerit
in argumento 2° ea quae pertinent ad scientiam sim-
plicis intelligentiae necessariam et certam veritatem;
neque inconveniens est ut argumentum quod obij-
citur non sit ad rem, si eius solutio est vera.
Dicendum igitur est scientiam visionis esse omnino liberam
et contingentem eo quod praesupponat futuritionem
[illegible] liberi et contingentis et scientiam sim-
plicis intelligentiae ut dictum est esse liberam
et contingentem quoad exercitium causarum
atque adeo effectus qui ab ea dependent,
quoad exercitium esse contingentes et libe-
ros propter subordinationem ad liberum de-
cretum voluntatis divinae a quo exercitium
liberum sive productio effectus dependebat.

Advertendum tamen est quod licet divina voluntas sit
prima origo et radix totius libertatis et contingen-
tiae quia ex eo quod libere decreverit creare omnem
naturam angelicam et humanam ut libertate ac dominio
suorum actuum pollerent ut effectus aliqui contingen-
tes sint, nihilominus tamen non est dicendum ideo [illegible]
aliquem effectum qui procedit a voluntate creata esse con-
tingentem aut liberum quia procedit a Deo ut communi

gentia et libertas refundenda e in eam summam omni-
minum dextralem creatam operante cum dominio nominaturur
quare cum inquisitio sit de materia quae sit ra-
dix et ratio contingentiae in effectibus nostro ingenio
creaturarum, respondendum e si sermo sit de illis ef-
fectibus qui a solo Deo libere operante dependent
et a nulla causa creata ut fuit creatio aliorum
contingentia talium effectuum venit a solo Deo
sola voluntate divina libere decernente X. et idem
dicendum e de aliis effectibus qui licet dependeant a cau-
sis 2is creatis non tamen libere sed necessario operantibus,
contrario si sermo sit de effectibus qui pendent
etiam a causa libera, talium effectuum contin-
gentia provenit a voluntate divina tanquam a precipua
radice qua nimirum creavit voluntatem nostram
liberam et dominam suorum actuum, et propterea
vellet, impedire posset talium effectuum fu-
turitionem et immediate ac proxime oritur a causa
quae posito decreto divino de praestando illi concur-
sum requisitum ad operandum pro sua libertate
utitur illo vel non utitur.

§. 3us continens variam diffinitionem, referuntur aliorum
opiniones, et stabilitur in una veritatem.

... diffinitiones et argumenta quod a D. Thoma solvuntur ... c
n. 13. plurimum torsit ingenia theologorum et a...

ēs quā plures extorsit vobis ipso ir̃adi. sic arctō
proponitur argūm: omnis cōdicionalis cuius ans
é necessᵃ absolute, cōsequēs é necessⁱᵃ abso
lute: sic .n. se hēt ans ad cōsequēs ꝑ priori
tā, et prius autē necessarijs ñ sequitur ꝑ
nisi necessᵐ ut pr. in ē posterioritē. sed hęc é
quędā cōdicionalis uera si deus scivit hoc fu
turū ee, hoc erit. q̄ sciā dei ñ é nisi uero
rū. huius iā cōdicionalis ans é necessᵃ ab
solute cū q̄ é ęternū, cū q̄ sit ꝑ et ꝑ ꝑrete
ritū g̃ et cōsequēs é necessᵃ absolute, igitur
quidquid scitr a deo é necessᵐ. hactenus s.
Tho. in argᵗᵒ 2ᵒ —

Huic argᵗᵒ plures atq̃ diversę solutiones dant
a diversis ut uidere é apud Suarez in opus
culis de sciā cap. 7. a n. 6. et alios recē
tiores. 1ᵒ aliqui negarunt ee uerā illam
cōdicionalē <u>si deus scivit Petrū ee pec
caturū, Petrus peccabit</u>; ꝑ inquiūt post
negationē peccati Petri nullū ē ans et
ipsis cōsequēs atq̃ adeo ñ pōt ee bona
cōnā et illatio. sed frivola responsio ē q̄ posi
tā atq̃ peccatū Petri existeret, uera erit
illa ꝓpō et bona illius argumentatiōis illa
tio. 2ᵒ q̄ si cōdicionalis et illatio fiat

hoc mº si Deus scivit Petrũ ee peccaturũ
in aliq tempore v.g. in tempore a Petrus
in eo peccabit tempor erit vera ppº et illa
nõ bona: qz si Deus scivit Petrũ peccatu.
rũ, scivit Deus Petrũ ĩdẽ peccavisse [illegible]
peccaturũ fore in tempore futuro atq ideo
Petrus peccabit in eodẽ tempore futuro —
2º alij respõdent verã ee illã ppẽ cõditio.
nalẽ quã sumit ut ppẽ maior in argº 5ª
dico id ee falsũ ppẽ minorẽ nẽpe hãc: sed hgc
ẽ ppº necessª Deus scivit necessº Petrũ ee
peccaturũ atq ita ĩ mirũ si sequatr cõse.
quẽs falsũ s. q Petrus necessº peccabit. ita
loqui vnr aliqui moderni ut Vega lib. 2.
in tridentinũ cap. 17. et lib. 12. cap. 22. Die.
do de cõcordia pte 2. cap. 2. et 3. Albertus
Pigius lib. 8. de libero arbitrio cap. 2. quos
afferũt et refutãt Molina hic dispª 16. et Sua.
rez loco citato n. 9. p eadẽ stia recẽtiores
alij, qqbs ea placet referũt D. Thom in q 2 6. de
veritate ar. 3. ad 10. et in 1 dist 39. q. 1. a. 1.
corpe et ad 1ũ, Bonavẽ. distª 40. a. 2. q. 1.
§. ad illud qd quærit post mediũ, Scotũ ibi.
dẽ ad 1ũ, Victoriã, Canũ, et Sotũ apud Va.
rez in hoc loco n. 13. ubi eadẽ stiã sine mũ

loqi

loqui reputat probabiliorem

opposita vero ex illa quae pluribus etiam recentiorum placuit et colligitur ex D. Thoma in hoc art. 13. nempe praesentia illam et non liberam neque contingentem sed necessariam Deus scivit Petrum peccaturum: quia ad praeteritum nulla datur potentia circa id quod praeteritum est, id est extra statum liberum et contingentiae ita ut loqui S. Thomas hic in responsione ad 2um ubi Caietanus et alii recentiores ut Vela disp. 16. qui ait: priorem opinionem esse parum consentaneam illarum sanctis, et altitudini atque certitudini et perfectioni divinae scientiae, affertque pro sua sententia Ricardum de S. Victore, Vasquez etiam disp. 68. cap. 4. citans Anselmum, Suarez loco citato et alii qui affert Ferrara 1. contra gentes cap. 67. circa finem, Capreolum in 1. dist. 38. q. unica a. 2. concl. 6.

verum enim vero haec sententiae quae diversae videntur oppositae non sunt si recte declarentur ut constabit a doctrina et explicatione subijcienda. Dico primo praesentiam illam non esse absolute necessariam si absolute idem valeat quod ab intrinseca connexione praedicati et subiecti nulla facta suppositione praeteriti ex parte ipsius scientiae vel futuri et ex parte ipsius effectus.

2o si absolute necessarium dicatur non ex natura rei

∴ ex intrª conexione predicati et subiecti sed id qd hic et nunc nulla facta suppe futuri effectus e necessm, illa ppº e necessª quatenus mensurat? uno tempore atq; hic correspondentiam ad illud. — 3º sed n e necessª ut mensurabo aeternitate sed e libera et omo contingens. hec nra doctrª vocat in concordiam Aristes ones que uir ee discordes et viam facile aperit ad soluendum ones diffas, ut ex dicendis clarum erit —

§. 4us explicat et pbat priores doctrª nre partes. —

tres partes sunt in doctrª nra quas sigillatim pbabimus et explicabimus. 1ª n. aserimus ppne illam deus sciuit Petrum ee peccaturum hic et nunc ee necessam ex na rei neq; ex intrª conexione terminorum. pr. qr ppº illa equiualet huic deus habuit sciam peccati comittendi a Petro, in qua ppe subiectum e deus et predicatum e scia necessaria seu scia liberi peccati futuri, sed hac extrema n hent necessam conexionem ex na rei qualem hent ista ho e roalis, ho e risibilis que ab intrº et ex na rei necessº conectuntur, sed contingenter et libere. pt 3ª et pr. minor qr scia necessaria

scu...

seu scientia de peccato futuro Petri potuit non fuisse in Deo, quod non est perfectio quae etiam secundum dicta habeat connexionem necessariam cum existentia —
— confirmatur 1° quia talis scientia visionis de peccato futuro in Petro quatenus tendat ad tale obiectum non est minus libera et contingens quam actus voluntatis divini quo Deus decrevit creare Petrum, volitumque in illis circumstantiis in quibus sciebat illum fore peccaturum, aut decretum quo decrevit permittere tale peccatum, sed hic actus divinus voluntatis est omnino contingens et liber in Deo, quod similiter scientia visionis et [illegible] quae affirmat illam existere in Deo. — confirmatur 2° quia simpliciter et nulla facta suppositione non est bona haec conseq.a Deus existit ergo existit in eo praescientia de peccato Petri futuro, neque conditionalis est vera aut bona si Deus existit habet scientiam de peccato futuro Petri ut sic. ista propositio si Deus existit est realis, est visibilis &c. probatur ans quia si Deus non decrevisset creare Petrum, Deus existeret et in eo non esset scientia de peccato futuro Petri quod daretur ans verum et consequens falsum in illa propositione illativa seu conditionali et ita non esset vera neque bona illatio. plures alias rationes omittimus quia res ipsa clarior est quam ut in ea probanda diutius immoremur —
— 2a pars nostrae assertionis est quod si loquamur ita stricte ut necessario apprehendam illud solum quod est [illegible] et ad ipsam cum aeternorum habitudine

conectit, sed id quod hic et nunc ita est ut non pos-
sit iam non esse, dicemus illam propositionem esse absolute
necessariam in ordine ad nunc tempus et prout
illo mensuratur. haec propositio doctrina nostra sententiam
dicit Sotus hic et alij Auctores praecipue recen-
tiores pro 2a opinione citati a quibus effi-
caciter probatur ijs rationibus. 1° quia non est minus
necessaria haec propositio Deus scivit peccatum Adami
futurum quam haec Adam peccavit, sed haec
propositio Adam peccavit est iam extra statum con-
tingentiae atque absolute necessaria ergo et [illegible] probatur maior
videtur est, maior propositio probatur quia sicut illa propositio Adam
peccavit, enunciat de praeterito aliquid effi-
cium liberum et contingens [illegible] se, sed quia iam
sit praeteritum et propterea non possit non fuisse
sic etiam haec propositio Deus scivit seu Deus habu-
it scientiam peccati enunciat aliquid directum
absolute liberum et contingens Deo, sed quia prae-
teritum est, tale ut non possit non fuisse in Deo
ergo et. et quod ita propositio minor constat nam hic
et nunc impossibile omnino est effici a Deo quod peccatum
Adami non fuerit ergo hic et nunc est etiam abso-
lute necessarium, quia nihil aliud a nobis dicitur ne-
cessarium quod ita est ut non possit non esse ergo illud dicetur
hic et nunc absolute necessarium quod ita est hic et
nunc ut non possit non esse. quae doctrina est ea quia
sit illud axioma commune philosophorum et Theologorum.

dic

ad præteritũ ñ datᵉ pōa, nã ex eo qd hĩ qd
in tẽpore ł instãti præterito fuerit verũ ~~necess~~
dicere nũc Adã peccat, ł nũc scit deus
peccatũ Petri futurũ sine ulla aliã supp-
verũ ẽ dicere modo Adã peccavit, deus
habuit sciã peccati futuri: et ita verũ
ẽ hic asserere hic et nũc ut impli oĩa sit
illud ñ ee verũ.

Rñ. 1º qꝛ si deus postq scivit Petri peccatum
posset m illud ñ scivisse sequeret deũ
ee capacẽ mutatiōis et vicissitudinis, ꝯ il-
lud de deo certissᵉ dictũ apud quẽ ñ ẽ
trãsmutatio, nec vicissitudinis obũbra-
tio. sequela ꝓ pꝛ. qꝛ deus scire desineret
hic et nũc qd ãtea sciebat; ñ ꝑ futuritiõẽ
illius peccati ꝗ mutaret quoad sciã et cõ-
sequẽter mutare posset cõsiliũ deponendo
illud qd iã prius semel habuit in tẽpore
præterito, qd magnã imperfectẽ deo inferret.

Rñ. 2º qꝛ si deus posset hic et nũc efficere
ut ipse ñ scivenit qd ãtea sciuit, posset hic
et nũc efficere ut ipse noluerit neq decre-
verit qd ãtea decreverat atq ꝑinde pa-
ulo ãte quã crearet mũdũ potuisset ef-
ficere ut ipse ex æternitate ñ habuerit de-
cretũ de creatᵉ mũdi atq adeo pariter

efficere posset hic et nunc ut ipse nunquam
habuerit decretum creationis mundi quod est
valde absurdum ergo etc. sequela maioris
probationis pr. quia pariter omnino se hit deus ad
scientiam visionis de peccato Petri futuro
quam habuit iam in tempore praeterito atque se
hit ad actum liberum voluntatis de productione
mundi quam etiam habuit in tempore prae-
terito ergo si postquam semel habuit talem
scientiam posset non efficere quod ipse illam non ha-
buerit, sic etiam postquam habuit actum liberum
de productione mundi posset efficere quod ipse il-
lum actum non habuerit quod autem hoc sit
valde absurdum ostenditur quia si deus pos-
set hic et nunc efficere quod ipse non habuerit
actum volendi creare mundum, posset effice-
re hic et nunc ut mundus nunquam extiterit
quia mundus nunquam extitit aut extitit quod deus
nunquam habuit decretum creandi mundum.
2° quod inde infertur, posset efficere duas contradic-
torias simul veras: nempe has duas propositiones
mundus extitit, mundus non extitit, deus
scivit peccatum Petri, deus non scivit pecca-
tum Petri quod autem hoc absurdum sequatur inde con-
vincit quia propositio quae semel est vera semper est vera, sed
propositio haec quae hic et nunc affirmat mundum extitisse et

quia

que affirmat deum scivisse peccatum Petri futurum
e vera propositio q n pot n ee vera q si posset deus
efficere veram etiam contradictoriam nempe mundus n
extitit deus n scivit, posset efficere simul
veras duas propositiones contradictorias —
2o pr. eadem pars assertionis nempe q si prescientia divina
n eet iam absolute necessaria, postq ab eterno e
revelavit quodlibet futurum contingens determinate fu
turum ee, tolleret ab ea certitudo et infallibi
litas, neq deus posset revelare l. predicere his
aliquid certo et infallibiliter eventurum ex iis
que contingenter evenient, sed hoc e absurdum et
contra doctrinam fidei certissimam ergo etc. qd n sequatur inde
tale absurdum ex eo constat quia postquam deus pre
cognovit et revelavit aliquid futurum contin
gens certo et infallibiliter eventurum, posset de
us ipse facere qd n sit eventurum, et qd ipse
neq sciverit neq revelaverit ergo post factam
revelationem adhuc in hoc instanti temporis pre
sentis dubitare poterimus v. deus facturus sit
id qd potest efficere nempe ut talis effectus n sit
neq fuerit eventurus, neq ipse sciverit illum
fore eventurum. sed si post factam nobis revela
tionem de hoc dubitare possumus, hic et nunc dubi
tare nequimus poterimus et debebimus v. ipse
effectus contingens de quo datur in deo scientia et

nobis revelatio evidentius, ut neq ne. et
alias rões apud philosā suarez et alios
recentiores in locis supra citatis

§. 5.us ultā pars probatq doctr.e declaratq et confir.

restat ut probem simul et explicem ultā de.
ctr.e nrq partē quā sine dubio non intēdit
D. Thōas in qt illa de veritate atq alij cōnesctit.es
quos adduxim pro 1.a sntia. itaq dicim propter istā
Deus scivit peccatū Petri futurū hic et nūc
sicut m̄ ee absolute cōtingēte et liberā si par.
ticula illa modo aut nūc n̄ referat ad aliq
diffā tēporis n̄ri, neq in ordine ad illud mē.
suret.o verum scivit de pr̄terito qd in ordine
ad æternitatē per quā mēsurat.r scīa diūa
et qdlibet aliud attributū. hoc em̄ volūt aut.es
2.e opinionis inter quos D. Thōas ē, et propterea
sibi n̄ ē contrarius in alijs locis quæ pro 1.a opinione
referūt; neq hoc reipsa impugnāt aut.es 1.e opi.
nionis sed solū quoad m̄ū loqndi. pr. ē et expl.
qd dia scīa mēsurat per æternitatē sed in ordine
ad æternitatē n̄ ht rō.ē aliquā pr̄teriti l.
futuri qd in ordine ad eā sēper ē eodē m̄o cōtin.
gēs et libera l. necess.a maior probatur constat ex dic.
tis in sect. 3. et mi. citā qm̄ æternitas ē dura.
tio permanēs et indivisibilis atq adeo tota
simul et propterea n̄ admittit pr̄teritū aut

fu.

11. futurū, rō ū pr. q̄ cōtingēs ē sciā uisionis 120
diā quā deus hēt de peccato Antixpi futuro
ee q̄ūse cōtingēte et libera ita ut deus
potuerit ab ęterno illā n̄ habere, sed id qd
ē absolute cōtinges et liberū et potuit abso.
lute n̄ ee aliqd sicut in ordine ad aliquā du.
ratn̄ ita se hēt .i. cōtingēs et libere ut po.
tuerit n̄ ee ꝙ in ordine ad ęternitatē ita se
hēt sciā diā, pt rō q̄ signato quolibet ins.
tāti tēporis etiā illo i. in quo deus creauit
mūdū, uerū ē dicere qd deus iā ab ęterno prēs.
ciuit peccatū Petri futurū ꝙ solū in ordine ad
ęternitatē uerū erit dicere: ita deus nūc
in ęternitate scit peccatū Petri futurū, ut
antea n̄ prēsciuerit, qm̄ ab ęternitate ni.
hil ē aut scit ee l. fore ꝙ &c. Cfr. ī q̄ uo.
luntatis nrę actus liber qui i. pducit in illo
instāti uerū ē dicere hic et nūc iste actus
cōtingēs et liber ē et potuit n̄ ee, ꝙ sicuti
diuinus actus liber et sciā uisionis libera in
illo nūc ęternitatis uerū erit dicere nūc
libera et cōtingēs solit ut potuerit n̄ ee,
pt rō q̄ hoc, ut ee prędicatū essentię actus
liberi ut aliqd libere atq cōtingēt exis.
tat, ita ut potuerit absolute n̄ fuisse, sed
hoc prędicatū qd cōuenit actio creatis in t°

instanti temporis in quo existunt, et absque habeant aliquid praeteriti non possunt convenire divinis actibus nisi in ordine ad nunc aeternitatis quod in ordine ad illud convenit. 2º probatur amplius et explicatur quia si actus liber divinae voluntatis et scientia visionis relata solum ad aeternitatem hic et nunc esset absolute necessaria semper fuisset absolute necessaria quoniam in ordine ad quodcumque tempus aut instans non temporis veri vel imaginarii est verum dicere ante illud fuisse in Deo actum voluntatis et scientiae visionis, quod in ordine ad quodcumque tempus aut instans verum vel imaginarium est necessaria, et sequitur numquam esset libera et contingens, sed est libera et contingens quod in ordine ad aeternitatem sive ad nunc aeternitatis est libera et contingens.

Ex dictis observandum est, si quaeras utrum illa propositio Deus scivit peccatum antichristi futurum modo necessaria sit necne absolute loquendo respondere debere cum distinctione duplicis acceptionis particulam illam modo. nam si ad instans temporis praesentis referatur, verum est propositionem illam esse absolute necessariam, at vero si referatur ad instans aeternitatis et nunc aeternitatis sine ordine ad verum tempus esse propositionem contingentem et liberam.

2º observari debet, quod particula illa modo ex usitata norma loquendi in respectu ad aeternitatem solum sed cum ordine ad verum tempus atque adeo si ex communi et usitato modo loquendi perpendatur necessari

tas aut cōtingētia ppōis ēt significatio et acceptio illius particulæ nō dum erit illa ppō^e
ee absolute necess^a.

3° Deniq; notādū ē plurima quæ in hac rē adduci possēt argt^a ut pponūt^r ab Arist^e, et opinionis 1^æ, et huius 2^æ, me de in-
dustria omittere qm ex diversis nostq; doctrinæ pbs utraq; opinio pr. et cōciliat^r, et ex dictis ad earūt pbationē argt^a. contra quæ adver-
sāt^r, facile dissolvi poterūt.

§. 6. explr. āplius atq; defēdit^r doctr^a D. Th^æ ac veritas ipsa cū eadē diff^e a S. D^e proposita m.

remanet adhuc aliquid explicādū et cōfir-
mādū q diff^a eadē ut pponit^r a D. T. nā
si ut ipse D. Th^as, et nos cū eo cōcedim^s ppō^m illā
ee absoluta necess^a ita ut n̄ potuerit aliter
se habere, ur. etiā cōsequēs qd inde infr. ee
absoluta necess^te nēpe q Petrus peccaturus
ē, l. futurū ē peccatū Petri ut si dicas si
ē homo ē visibilis, Petrus ē hō, g Petrus ē vi-
sibilis, hic n. cōsequēs ē necess^te illatū ex
antecedēti necess^o atq; ita ser. ee in parito si
Deus scivit peccatū Petri futurū necess^o sci-
vit futuritiō peccati, sed Deus necess^o scivit

q° futurũ erit necess. —
Rõt S. Thõas hic in responsione ad 3m distin-
guendo cõsequẽs hoc m° q. in antecedenti
ponit aliquid pertinẽs ad actũ aĩe, cõse-
quẽs qd ex eo infr. (inquit S. Thõas) ñ ẽ necessũ
absolute sed ex supp. s. qui dependet ab aĩa.
cõtrariũ q. in antecedẽte nihil ponit pertĩ-
nẽs ad actũ aĩe bona ẽ illatio illa, et ex
antecedẽti necess. absolute infr. cõsequẽs
qd sit absoluta necessĩ —
verũ cõ hãc D. Thõae doctrĩã aliquot argta obijciũr
ab Ariminẽsi et refert Vasq. hic dĩ 68. c. 2
etenim 1° ppriũ istud ũde disparitas datr
ñ innitit firmo fũdamẽto qd afferat ad astruẽ-
dã illã disparitatẽ. 2° sciã illa ñ solũ
affrãt id qd res sit quius sub eã sciã cadit
sd etiã q. vere sit in seipsa res. n. ũ cum
aliquis affrãt hẽ ee visibilẽ affrãt visiõi-
talẽ cõvenire sĩ. 3ũ se cõsiderata, et ñ solũ
quius hõ attingitr ab aliqua sciã q° &c. 3°
q. si cõsequẽs solũm acciperet quius cadit
sub sciã diã, eet argumẽtatio ridicula
et inutilis repetitio. nã idẽ eet dicere
deus sciuit Petrũ ee cõuertẽdũ l. ee pec-
caturũ atq Petrus cõuertet l. peccabit q.
ut cadit hoc obiectũ sub diã sciã —

ad

adhuc in deserviendo non est doctrina d. Thomae prout ea 122
declaratur a Suarez loco citato et ab aliis
in huiusmodi. non est intelligenda doctrina illa ge-
neraliter de quacumque re ita ut nihil ha-
beat obiectum alicuius scientiae seu cognitionis
quod ei conveniat absolute atque independenter ab
alia hoc enim falsum est et bene refutatur a quibus
[illegible] obiectis. sed solum agit s. Doctor de quibus-
dam affectibus quae obiecto ipsi conveniunt ab ope-
rationibus animi nostri, nempe quia sunt aliqua quae
ipsi obiecto conveniunt solum ex eo quod circa illud
versetur actus intelligendi vel volendi, huiusmo-
di sunt distinctio quae datur inter animal et
rationale atque aliae denominationes extrinsecae quae
dantur ipsis rebus ab aliquo actu mentis aut vo-
luntatis versantis circa illas, inquit quod s. Thomas quod si necessario
convenit antecedenti non tamen rem absolute sed prout res
ipsa subest actui animae non infert consequens necessarium ab-
solute sed tamen secundum quid s. prout subest actui animae
et quoniam actus animae s. scientia visionis praesupponit
existentiam obiecti ad quod versatur et omne obiectum
ex suppositione quod existat est necessarium non absolute sed
secundum quid, quia omne quod est dum est necesse est esse
infra. ut illud antecedens quod supponit actum animae
s. actum scientiae visionis non inferat consequens necessarium

absolute qd necessite s[ecundu]m quid vz ex suppe qd
existat obm —

quia ppter ad 2m obiectu Ro negado aa
doctr. D. Th. n invictissimo fundamto qm actus
intelis et volutatis ut cstat ex s. dictis sent
vitaute ut provocat suis obiectis aliqd ee re.
le qd vocat intetionale atq morale qd ipsa
obiecta s[ecundu]m se cosiderata n sent quis i.e.
sit ee solu sit veritas ficta. l. extra denomi.
natio ut e in re pngeti de qua loquimur,
na ex eo qd obm aliqd futuru u. g. peccatu
Antixpi habeat extra denominate a scia
viss nis versare ca illud ipsu obm, habet
ita futuritis necessitate n quide absolute
sd s[ecundu]m quid, vz ex suppe qd futuru sit qe ra.
le suppe etia afferre essit scia viss nis quaeren.
sat q illud —

ad 3m Ro. id qd ppo affrat verum ee a tq
re ipsa cvenire obiecto de quo loquitur, at
n ipsa ppo tm affrat futurite sive re esse fu.
tura qd e verum, n aute affrat in antecede.
n futuritione covenire necess ipsi rei de
qua loquitur, id. n. solu affirmat in cosequte.
ni et so. n verificat de necessitate s[ecundu]m quid
n de necessitate absoluta —

ad 4m Ro. s. th. ibi n dicere qd solu mene.

al

et veritas consequentis quius subiecti antecedenti
ti et . . se considerato, id n. falsum e. neq.
asserit a D. T., eterim veritas illa conseque
ntis. s. Petrus peccabit n. solu[m] convenit ter
mino quius subiecti antecedanti, et scie dei repre
sentanti futuritionem ipsius peccati, sed convenit
etiam absolute atq. reipsa, quam absolute ve
ra erit propositio illa Petrus peccabit, sed tamen, cum
veritatem istam n. ee necessario absolute sed tantum
quid. vide quius scie dei atq. antecedanti subiecti

§. 7. ex dictis solvitur commune atq. difficile argumentum.

ex huc usq. dictis patet aditus ad solvendum argumentum
alioquin difficile quius commune, nimirum scia dei qua
cognoscitur futura contingentia nullo modo falli potest
ergo futura contingentia nullo modo poss. n. ee, proba
tur quia deus nullo modo potest afferere futurum ee id
quod futurum n. e., neq. eius scia potest n. ee confor
mis obiecto quod enunciat ee futurum, consequentia vero proba
tur si futura que deus scivit ee futura, n. forent,
scia falleretur ergo si poss. n. fore potest scia divina falli:
quod autem ista consequentia legitima sit manifeste constat
ex hac et similibus formis argumentandi, si Pe
trus haberet sciam, Petrus est homo sapiens, sed
potest habere sciam ergo potest ee homo sapiens;

ad antiq^m R. cōcesso āti negādo 9ª. et ad
ꝓbatiōnē R. utroq cōcesso antecedētiā dis.
iunguēdo cōsequēs. si futura posset n̄ fore
in sensu cōposito i. ex supp^e q̄ futura sunt
et ut subss. scia dei que representat illa fu
tura, cōcedo 9ª. ceterū si futura tm pos
sint n̄ ee futura p se cōsiderata et absolu
te sine ulla supp^e posset falli scia dīa, ne
go 9ª. et ad exēplū q̄ in ꝓbatione 9ª affer
tur eo dari disparitatē ꝓpterea q̄ in argu
mētatione illa n̄ supponitur duo sensus di
uersi unus qui absolute cōueniat et alter
ex supp^e ut supponitur in argumētatione
obiectionis, et cernere etiā ē in hac et
alijs similib. si ho indoctus haberet sciā
eet ho doctus, sd ho indoctus pt habere sciā
g ho indoctus pt ee doctus. que 9ª bona ē
in sensu diuiso et uerā efficit ppē, n̄ tm
in sensu cōposito i. q̄ simul possit ee do
ctus et indoctus. sic etiā hec pp^o que affirat
nc dies ē si n̄ eet dies falsa est, sd pt de
us efficere q̄ nc n̄ sit dies g pt efficere ut
hec pp^o uera fiat falsa. q̄ cōsequēs falsū
ē in nra sñia, que docet ppē mētalē ee immo
bilē ex ... uerā ... et que semel ē uera ne
queat ulla nc fieri falsa, sd n̄ infr. talē cō.

se

sequẽs ex illo antecedẽti pptervea qd ans ĩ- 1?4
quit° in sẽsu cõposito, et cõsequẽs in sensu
diuiso sine ulla suppõe

Ad maiorẽ explicationẽ aduertẽdũ ẽ
cũ dicim⁹ si poneret° oppositũ eius qd af-
firmat scia dia, ipsa scia dia falleret° ita
intelligendũ ẽẽ si poneret° in sẽsu cõposito,
nẽpe si supposita scia dia simul et fu-
turitione obiecti adhuc poneret° obiectũ
scia dia falleret° et ita in eodẽ sẽsu sũ ac-
cip° in minori ppe vtz in sẽsu cõposito. i. sup-
posita scia et futuritione obiecti pst poni
oppositũ eius qd pst falli scia dia. hec n.
et argumẽtatio bona ẽ, qd claudicat ppo
minor, que falsa ẽ eo qd impt° ẽ sit po-
ni oppositũ eius qd supponit° positũ aut
ponẽdũ. sic n. manifesta inuoluit° cõ-
dictio. s. qd simul sit ponẽdũ et ñ sit ponẽ-
dũ aut qd simul ponat° et ñ ponat°. ac
ñ q° alit° dr. si poneret° oppositũ eius qd
scia dia enũciat, ipsa falleret° fit ppo vera
qr loquit° in sẽsu cõposito ut explicatũ ma-
net, at ñ in minori ppe ut addit°, qd pst po-
ni oppositũ eius qd enũciat scia dia ẽ tu
uerit in sẽsu diuiso et nulla facta suppõe

futuritis alq adeo n bene infr. q pot falli,
quia pp e pp in sesu coposito et ex supp
ne ex duplici premissa quaru una sit ue-
ra in sesu coposito et altera tm uera in
sesu diuiso .i. nulla facta supp n infr. co-
seques qd necess inuoluat sesu copositu
et supp futuritionis —

¶ §. 3. expedit ulta diffas et argumentu ex D. Tho

3a diffas et argu D. Th sic proponitur quid.
quid scitu e a deo necesse e ee sed nullu
futuru cotinges necesse e ee, ergo nullu fu-
turu cotinges e scitu a deo, l. si scitu e
ut cstat ex sa dictis n euenit cotingenter
sed necess —

Re S. Thas distinguedo maiore pp pot n.
accipi pp illa de re siue in sesu diuiso
et ita falsa e pp q oe qd scit a deo secu se
cosideratu absq ullo ordine ad scia ipsa
et absq supp futuritionis et scia n e necessu
sd aliquid e cotinges eo m supponi ut cstat
ex sa dictis: at u si sumatur inquit, in sesu
coposito et facta supp scia alq futuritio-
nis obiecti, sic e uera illa pp maior q
sigt n posse coponi hec duo, qd sit scita dia

ve

repraesentatio aliquam rem futuram et quod illa res
non sit futura, quare quidquid a scientia divina
repraesentatur futurum non potest non esse futurum
sive necesse est futurum tali necessitate quae
involvat et supponat futuritionem ipsius,
atque adeo non impediat contingentiam et li-
bertatem voluntatis quae tantum petit possibili-
tatem absolutam quam explicavimus.

Urgebis ex doctrina D. Thomae hoc modo: propositio
haec corvum nigrum esse album est impossibile est propositio
vera etiam in sensu diviso, etenim ni-
gredo est inseparabilis a corvo, at non dum
ea non separatur non potest induci albedo in sub-
iectum. Sed scientia qua Deus novit aliquam
rem futuram est inseparabilis ab ea re quia non
potest Deus non cognoscere futura ergo propositio haec de qua
loquimur nempe omne scitum a Deo est, est ne-
cessario est vera non solum in sensu composito sed
etiam diviso.

Respondeo tamen et D. Thomas ibi concesso maiori et
minori propositionem negando consequentiam quia nigredo est forma
intrinseca inhaerens subiecto et per extensionem
sui reddit subiectum naturaliter incapax albedinis
recipiendae, atque ita ex eo quod nigredo sit in-
separabilis induci non potest albedo in idem
subiectum. at non scientia Dei non affert aliquid intrinsecum

rei scitę propter quod ita necessitet ad existen-
dum ut sit omnino impossibile rem non existere, quod ideo
hic affert actum existendi vel quia natura rei
contingentis non mutatur in necessariam et ita ex
vi solius scientiae tamen additur futuris continge-
tibus necessitas secundum quid, siue necessitas ex
hipotesi quod cadit sub scientia visionis etiam
et futura &c.

urgeri deinde solet quod posita etiam scientia dei
adhuc res contingens futura potest non esse quod etiam in sen-
su composito erit falsa illa propositio omne scitum a
deo necesse est esse. antecedens patet quia non verum est scientiam
dei positam esse et tamen contingens est Petrum aut an-
tichristum peccaturum et sic de aliis. nam alioquin
nulla esset contingentia cum scientia dei multis ab
hinc annis, atque adeo ex aeternitate sit. Respondeo
non [illegible] quia propositio illa esse veram in sensu composi-
to nihil aliud est quam non posse componi simul
fieri ut deus nouerit aliquam rem esse futu-
ram et illa non sit futura, sed deus non nouit
et ex aeternitate nouit peccatum antichristi futu-
rum et tamen potest non esse futurum quod impossibile omnino est
cum scientia dei de aliqua re futura poni non
futuritionem propter praedicta propositio quae affirmat possibi-
litatem non [illegible] est falsa in quocunque sensu

Dico in eadē distinct. distinguendo ans. dispo 126
ta scīa dei pot n̄ poni peccatū antixpi in sto
bitu .i. rōnē se considerate concedo ans, at n̄
si sumat peccatū antixpi pout cadit sub
scīa uisionis dīa atq adeo ex supptē futu
ritionis negari debet ans, at ita stā n̄
ualet et negāda ē, quia ita pot dī uera
in sensu composito eo qd scīa ferat ad rē futu
rā uel futura ē, quia rōē implicat rē scitā
et quus supponeret sua futuritē posse n̄ esse
futuram. itaq si scīa dei prsupponat ex
una parte, et res futura consideret quus ē
obtm talis scīe ita supponit futura et ita
nullo m° pot n̄ ee; at n̄ si n̄ acciperet illa
res quus ē obiectū talis scīe sd solū consi
deret uolitas antixpi quus indiferens ē ad ea.
ē actū peccati faciat aut n̄ faciat, sic
pot obtm n̄ ee futurū. si autē futurū n̄
eet tale peccatū, n̄ sequeret scīa dei fal
li sd n̄ fuisse scīa dīa de tali peccato futu
ro sd de negatione ipsius quus tc tēporis
repraesentaret futura a scīa uisionis
n̄ repraesentat futurū peccatū sd oppositū
tali negationi —

§. 9. explicatur necessitas consequentis et antecedentis conformiter ad ea quae dicta sunt et aliis differentiis

S. Anselmus expresso tractavit hanc rem in lib. de concordia praescientiae et praedestinationis ac gratiae Dei cum libero arbitrio, et in cap. 2. distinguit duplex genus necessitatis nempe necessitatem antecedentem et consequentem et ab eo hic nomina et diversitatem necessitatis antecedentis et consequentis sumpsit schola theologorum. necessitas antecedens inquit, est illa quae facit rem esse, sequens vero aut consequens quae nihil cogit esse, quia idcirco necessitate futura est quod futura est. primam necessitatem declarat exemplo solis cuius ortus dicit esse necessarius crastina die sed necessarius necessitate antecedenti eo quod habeat causam determinatam a qua necessitatur ut sit futurus ad illuminandum orbem. alteram vero necessitatem declarat exemplo cuiuslibet futuri liberi et contingentis quod ex hypothesi futuritionis tamen est necessarium quia nulla causa necessaria determinata cogatur ut sit. sed impossibile est illud non esse futurum propterea quod supponit futurum. ait

q. 5. diximus necessitatē antecedentē obsta- 127
re libertati et contingentiæ, n̄ ā necessitatē con-
sequentē, quæ ut constat ex iā dictis n̄ ē necessi-
tas sp̄l quid, ūt et supp̄e futuritionis —
Concordat deinde libertatē arbitrij nri cum
præscientia diā eo q̄d ad certitudinē diæ sciæ tantū
requirit necessitas consequentis sive necessitas
sp̄l quid, seu necessitas ex supp̄e quæ nihil
derogat libertati nrē aut contingentiæ huma-
norū actuū quorū existentiā præsupponit. ut
pp̄ea necessitatē consequentē solā ee in reb.
contingentib. præsentib. et præteritis quæ solū
necess. sunt ex supp̄e q̄d existant aut exti-
terint; qd suadet id q̄d etiā nos sā cū d. Thō
et coī Thōlor admisimus, ūt hoc ee discri-
mē inter præsentē, præteritū et futurum
ut q̄d præsens possit fieri n̄ præsens, et futura
itē possit fieri n̄ futura; at ē præterita
n̄ pt fieri ullomō n̄ præterita. n. i. lectionis
necessitas rei contingentis præteritæ præsentis
atq. futuræ sit necessitas consequentis, et necessi-
tas ex supp̄e, tn̄ pti. præteritū hʒ aliquid
peculiare ex modo significandi q̄ deno-
tat id præteriisse tempus in quo exer-
cebat indiffā et libertas ut cui diso…

scripsit ac proinde quod nullo modo potest ratio in
differentia exerceri. praeterea ante futuri deno-
tat non dum advenisse tempus in quo est exer-
cenda talis indifferentia. et similiter praeteritum pro-
teritis denotat adeo non tempus in quo aliquis
habeat dominium operationis suae, possit
que proinde illam non elicere.

Denique ut alia difficultas quae superioribus are-
tare sit facile dissolvatur advertendum est cum
obiicitur sic: non est in potestate alicuius to-
llere aut non ponere consequens quod in potesta-
te ipsius non est tollere aut ponere antecedens ex
quo per bonam illationem consequens infertur. sed
non est in potestate Petri qui peccaturus
est tollere aut ponere antecedens vide scientiam divi-
nissimis ex qua per bonam illationem infertur
Petrum fore peccaturum ergo etc. maior probatur
quia si Petrus verbi gratia posset tollere consequens
non tollendo antecedens posset efficere ut con-
sequens esset falsum manente vero antecedenti
quod implicat contradictionem.

Respondendum non est ut dictum in praeceden-
tibus distinguendam esse maiorem propositionem nam si
antecedens positum sit ante interposita consequentia
vera erit tunc maior, at non si ponatur depen-

ditio a cōsequētī n̄ erit uera pp̄. ppterea
qd ans qd ē sciā de uiss (nās) dīa prīgsu po-
nat necess existīa rei futurę quę affirmat
in cōsequētī, atq ita quis in hoc dēst
ut ponat q n ponat cōsequēs n̄ re-
quirat in eo rei pōn ut ponat q n ponat
ans et sic alia multa ss. Qd his apata quę
ab auctē bene notis et perspectis dissolui
poterunt et nos pp̄ea sciēter omittimus

Disp. 5. de sciā cōditionata

siue media [illegible] praedicab.

[illegible] sīa prędicarēt pp̄ [illegible] distinguēt.
in ss. 1. genus ē illar. quarū cōnt ē phis necess
conexū cū antī ut u. g. si sol luceret dies erat. 2m ge-
nus ē illarū in quib moralit tm necess conexio cū
[illegible] ut u. g. si hō [illegible] de famēlico apponeret cibus [illegible]
[illegible] comederet. 3m genus ē illar pp̄ē in q nul-
la necess fit cōs cū aī ut u. g. si Petrus [illegible] [illegible]-
taret — his iactis dīci ē 3m genus pp̄ē cognosci a Deo
nā in illis [illegible] ueritas manifesta quę solūmo [illegible]
[illegible] cognosci nō (rōe) ex uī [illegible] [illegible]. [illegible] sciā
[illegible] ad sciā simplicis intelligentię, [illegible]
necess pp̄es [illegible] uis uerę ss. qd denotat [illegible]
[illegible] accidere, et [illegible] cōdicia [illegible] illud
[illegible] n [illegible] ē necess [illegible] moralit [illegible]
pr. ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dīis [illegible] pr. uide [illegible] hanc
[illegible] ueritatē [illegible] hē, [illegible] illarū. pr. [illegible]

[illegible] e. q. Deus h[abe]t s[cienti]am [illegible] alio.
[illegible] esse [illegible] q[uia] Deus cognoscit quid q[ue]
e cognoscibile, [illegible] cognoscibiles q[uia] cognoscuntur a deo.
3. Denique [illegible] veritate [illegible] fal.
sitate et s[cienti]a in Deo e s[cienti]a conditionata quae illas
cognoscat, [illegible] hypothesi conditionis [illegible]
[illegible] e fore [illegible] praecisiones [illegible]
q[uo]d si [illegible] affirmat in [illegible] conditiona.
ta [illegible] esse in illa hypothesi [illegible] vera
si [illegible] esset, [illegible] et [illegible] cognoscit
Deo illud q[uo]d eveniret et [illegible] q[uo]d [illegible]
C. 2. V. s[cienti]a conditionata sit prior q[uam] decretum voluntatis di[vin]ae
et creatae.
Non e sermo de [illegible] e [illegible] necessario [illegible]
[illegible] liberi [illegible] voluntatis. [illegible] de aliis
[illegible] 2. et 3. [illegible] in qua re dum e s[cienti]a conditionata pri.
or [illegible] esse priorem [illegible] q[uam] decretum di[vin]ae voluntatis [illegible]
[illegible], et [illegible] absolu.
ta [illegible] e s[cienti]a [illegible] priorem, [illegible]
in Deo [illegible] voluntas [illegible], et [illegible]
voluntas [illegible] aliquod [illegible] prior in
quo [illegible] s[cienti]a conditionata [illegible] di[vin]ae voluntatis. [illegible] depen.
deat [illegible] exemplo [illegible]
[illegible] hic [illegible] e [illegible] praedestina.
di [illegible] praedicta [illegible] fuit aliquod [illegible] decretum [illegible]
[illegible]
[illegible] alii [illegible]. si [illegible] esset [illegible] con.
ditionato di[vin]ae voluntatis [illegible] conditionatae
voluntatis illa q[uam] Deus [illegible] hypothesi [illegible]

[illegible]

heat) et apparet [illegible] n. esse prior & posterior [illegible] ho-
stem, & si praerequirit vel abs [illegible] ut posset aut
scientia visionis, ita decretum divinae voluntatis ex futuris sub [illegible]
praerequirit ut scientia conditionata illud cognoscat. [illegible]
quae quaestio a [illegible] scientia qua Deus cognoscit quid creatae vo-
luntates facerent, [illegible] illo rerum ordine collocarentur
est posterior quam decretum voluntatis creatae, quae est illius obiectum —
Scientia conditionata posterior [illegible] prior [illegible] decretum
divinae voluntatis [illegible] ille actus est prior alio prioritate in quo
[illegible] alter [illegible], quo prior est, & [illegible] scientia conditionata
[illegible] ut decretum liberum divinae voluntatis sit [illegible] —
[illegible] [illegible] infr. [illegible] scientiae conditionatae
cum libertate divinae voluntatis. [illegible] scientia conditionata sit
[illegible] explicata semper in illa [illegible] conditione [illegible] in
libera [illegible], et sine qua non [illegible] affirmat
[illegible] posita [illegible] Deus conditionem exequi, [illegible]
exequi [illegible] [illegible] scientia affirma-
bit. [illegible] nec sit prior nec posterior
decreto libero [illegible] ut non possit [illegible], ita nec obest
divinae libertati. Ergo omnis scientia conditionata foret prior de-
creto voluntatis divinae nihil obest eius libertati [illegible] —

C. 3. V. <u>scientia conditionata sit necessaria vel libera aut media inter eas</u>

Sermo [illegible] est de conditionatis, quorum obiectum [illegible] contingens, ut mo-
ralibus [illegible] necessitate. Dico igitur scientia conditionata futurorum contingentium
[illegible] ~~[illegible] nulla~~ [illegible] nullam necessariam connexionem habet, non est
necessaria, & potuit non esse in Deo, quia eius obiectum ~~[illegible]~~ [illegible] conversio [illegible]
sub [illegible] conditione [illegible] potuit non esse, ergo et scientia quae [illegible] cognos-
cit. Confirmatur. quia ideo scientia visionis potuit non esse in Deo quia eius obiectum [illegible]
potuit non esse, ergo similiter obiectum scientiae conditionatae [illegible]. Dico 2. praedic-
ta scientia conditionata non est ita perfecte libera sicut scientia visionis, potest tamen
dici libera. probatur quoad priorem partem, quia scientia visionis supponit in Deo
actum liberum efficacem quo Deus vult aut permittit ea obiecta quae
sub ratione visionis cadunt, et inde participat [illegible] plenam libertatem;

at ỹ scia ɔdicionata exigit actũ ñ supponit q̃ l. õne cum
liberũ decreto ĩ voltã nullo posterior ẽ, ɔff ñ pom̃ cinat per.
fectã libertatẽ quæ a voluntate divina in necess quĩ liberã vo.
lunt.s decretũ sequi. posterior pars pr. q̃ nullũ futurũ
cõdit. sub hac scĩta ɔdicionatã q̃d ñ dependeat ab aliquo actu
libero voluntatis dei ñ quidẽ existẽte sd quĩ existere po.
terit si deus vellet, et eo existẽte ñ eet illud futurũ, ac pin.
de ñ denoi. saĩa illius. etenim ut nihilẽ absolute futurũ
q̃d ñ dependeat a libera voluntate dei quæ nũc existit in deo, ita
ut si ipse velet effectũ impedire ñ eet reipsa futurus: ita
nihil e futurũ sub cõdicione q̃d ñ dependeat ab aliqua
voluntate libera dei, quæ nũc existit in deo ita ut si ipse
vellit effectũ impedire ñ eet reipsa futurus, ita nihil é
futurũ sub cõdic.e q̃d ñ dependeat ab aliq. voluntate
q̃ in ea hipotesi eet in deo, ita ut si ipse ãt vellet impe.
dire effectũ ñ eet in ea hipotesi futurus, et hoc nõ hæc scia liberal.
quæ iure dr. media a Illo l. inter illas duas dico 3.
scia cõdicionata in qua affirmat. moralis necess. conexio
é simplr et absolute necess., ac pinde pertinat ad scĩt. simpli.
cis intelligẽtiæ. pr. q̃a scia hæc solũ aserit inter id q̃d affir.
mat et cõdicionẽ ee moralẽ necess. conexionẽ sd hæc é obm
simplr necess.ũ q.o scia ɔdicionata illius é simplr necess. mi.
pr. q̃ si é necess.ũ ut id q̃d é sing.s sit singẽs, ita abte necess.
é ut id q̃d moraliter necess. é sit moraliter necess., ɔ. scia
ɔdicionata quæ aserit obm moraliter necess.ũ, ee moraliter necess.ũ
é abte necess., q̃a aliq̃d obm necess.ũ moraliter affirmat &c.

F